

APSKATS ARHITEKTŪRA BŪVNIECĪBA DIZAINS

APSKATS ARHITEKTŪRA BŪVNIECĪBA DIZAINS 2020 / OKTOBRIS / NR.3

APSKATS ARHITEKTŪRA BŪVniecība DIZAINS

VALDĪBA UN TAUTA
IR SIETAS LAULĪBAS SAITĒM.
**TACU RAGUS ŠAJĀ SAVIENĪBĀ
LIEK TIKAI VIENA PUSE –
VALDĪBA**

RAKSTU KRĀJUMS 2020 / OKTOBRIS / NR.3

www.buvniekupadome.lv

APSKATS ARHITEKTŪRA BŪVNICĪBA DIZAINS 2020/OKTOBRIS/NR.3

SATURS UN TĀ VEIDOTĀJI

Izdevējs biedrība Arhitektūra, Būvniecība, Dizains.

ISSN 2661-5681

Pārpublicēšana tikai ar izdevēja atļauju.

Kontakti: 29407147, 28373794,

buvniekupadome@gmail.com, www.buvniekupadome.lv

www.buvniekupadome.lv

Ar ko realitātē noslēdzas iepirkumi?
Šāda pētījuma Latvijā nav, un nedomājam, ka daudzi uzņēmēji būtu priecīgi par šādu datu analīzi. Jo pat bez komentāriem no šiem datiem iespējams nolasīt gan to, kas ir kā pirksts acī, gan arī zemtekstus, par kuriem skaļi nerunā, bet visi tāpat zina, par ko stāsts. Līgumu grozījumi ar ievērojamām cenu izmaiņām, protams, ar pieaugošu līkni. Speciālistu nomaļi. Te tikai rakt un rakt. Šo un to par iepirkumu realizācijas gaitu publicēsim nākamajā Apskatā Arhitektūra Būvniecība Dizains. Komentārus klāt neliksim, un secinājumu nebūs. Secinājumus veiks pati nozare un varbūt Ekonomikas ministrija.

Ar ko Apskats Arhitektūra Būvniecība Dizains izceļas? Ar prātīgi atlasītu informāciju, dzīvu informāciju, jo jebkurš mūsu avots ir autentisks speciālistu stāsts un viedoklis. Pie mums nozare stāsta par sevi nozarei. Jo neviens no Jums, cienījamie, nespēj vienlaikus būt savos un kolēģu objektos. Bet katram ir kāda laba pieredze, ar ko dalīties, Apskatā jūs varat iepazīties ar pilnvērtīgu informāciju un tendencēm nozarē. Mēs orientējamies uz izcilībām gan personībās, gan veikumā. Un to darām bez kompromisa. Mēs, Apskata radītāji, esam izvēlējušies ar prieku Jums radīt oriģinālrakstus un stāstīt par to, kas nav sašāncēts no preses relīzēm – jā, un mums ir arī modernākā digitālā versija, kas lejuplādējama mūsu mājaslapā www.buvniekupadome.lv. Kā arī turpinām radīt notikumus – tik retos šajā laikā arhitektūras, būvniecības un dizaina jomā. Šajā Apskatā atskats uz konkursu un konferenci Ilgtspējība arhitektūrā, būvniecībā, dizainā, kas turpmāk – ielūkojieties mūsu mājaslapā!

PAULA JANSONE, BIEDRĪBAS ARHITEKTŪRA BŪVNICĪBA DIZAINS VALDES LOCEKLE

Pašlaik dažādāko aktīvistu un aizstāvju ir savairojies ka baiss, no visiem gludekļiem skan sociāli atbildīgi rullīši, bet mārketinga trends ir ekoloģija, ilgtspēja un iecietība. Skan jau ļoti cēli, bet cik daudz «īstuma» tajā ir, un vai tajā, kā aiz jebkuras ideoloģijas, neslēpjas kādas noteiktas grupas interešu lobēšana, kas pasniegta sociāli pieņemamā mērcē? Savukārt ikkatrs, kas iet pret ideoloģiju, tiks nodots nežēlīgai linča tiesai cancel culture labākajās tradīcijās! Mums šāda divkosība nav pa prātam, tāpēc zelta rudens numurā iekļauti pavisam īsti stāsti par estētisko Čaljan ražotni Liepājā, modernāko un lielāko koka biroja ēku The Pine, karstās emaljas mākslinieku Aivaru Riekstiņu, kā arī nelielas pārdomas par sieviešu tiesību aktīvistu patieso dabu un empātiju.

LASĪET 10., 20., 98. UN 132. LPP.

ANNA VASIĻEVA

Roberta Vecuma-Večo piemiņai.

Vakar Viņš vēl bija Objektā, šodien visi vēl gaidīja Viņu atrādīt savu Darbu, kuru Viņš rūpīgi vadīja no visas Sirds. Viņš visus mācēja iedvesmot ar savu degsmi un attieksmi pret to Procesu, Procesu, kurš bija visa Viņa dzīve. Draugs, Guru, Skolotājs. Bet šodien nākusi ziņa – zvanīja Objekta vadītājs: Слушай, наш Роберт сегодня умер, сказал он... и я забыл, что я еще хотел сказать.... Es zinu vienu, ko mēs visi sapratām, – mēs viņam esam parādā to godam pabeigt... Viņš pat mazākajā detaļā varēja atrast Pērli, tāpēc ka skatījās ar citādu skatienu. Katrā Objektā viņš atstāja daļiņu no savas lielās sirds – mazās pērlītes...

LASĪET 186. LPP.

SERGEJS MEDVEDEVS

Situācija ar meistariem, kuri patiešām prot strādāt ar rokām un saprot, ko dara, Latvijā ir kritiska. Daļa vislabāko vergo alkoholam, daļa devusies mūžībā, daļa aizbraukusi uz ārzemēm, kur atalgojums ir konkurētspējīgs. Un tā veidojas apburtais loks: meistarū nav, kas māca – nav, tāpēc arī rīt meistarū nebūs. Ar abām rokām ņemam pretim azartiskus jauniešus, lai arī bez iemaņām, un ļaujām viņiem strādāt vēl to dažu meistarū vadībā, kuri ir mūsu komandā. **LASĪET 166. LPP.**

KRISTAPS LOČS

Lielāka detalizācijas pakāpe mums kā pasūtītājam ir jāvusi nolasīt precīzus būvniecības apjomus, ieraudzīt kļūmes jau projektā un komunikāciju sadursmes, kā arī veikt risinājumu kontroli būvniecības laikā. Var teikt, ka lielākais ieguvums no BIM ir projektētājiem un būvniekiem, jo risinājumu kontrole notiek savlaikus un virtuālajā vidē, nevis būvlaukumā.

LASĪET 204. LPP.

DZINTRA PURVINA

Starptautiskajā ainavu arhitektūras festivālā Annecy Paysages Ansī pilsētā Francijā jau otro gadu piedalījās arhitekts Didzis Jaunzems (arhitektu studija DJA) – šogad ar vides objektu Pinumu paviljons (Wicker Pavilion), kas tapis sadarbībā ar jauno arhitekti Kseniju Sapegu un amatnieku Pēteri Tutānu (Pinumu pasaule). Vides objekts ieguvis publicitāti visā pasaulē.

LASĪET 218. LPP.

AIVARS RIEKSTIŅŠ

Māksliniekam pirmā iepazīšanās ar emalju notika, vēl mācoties Tallinas Mākslas institūtā. Pēc tam pārliecība pievērsties emaljai nostiprinājās, pateicoties metālmāksliniekam Indulim Urbānam, kas ar šo tehniku bija aizrāvis un pat izbraukājis visu pasauli, piedaloties dažādos simpozijos un izstādēs. Tomēr par pirmsākumu savai mīlestībai pret emaljas tehniku Aivars Riekstiņš uzskata iedvesmu, ko radīja pareizticīgo ikonu apbrīnošana.

LASĪET 98. LPP.

ARTŪRS LAPIŅŠ

Nemot vērā ēkas šodienās un vēsturisko nozīmi, esot daļai no Doma baznīcas un klostera ansambļa, tās restaurācija prasa atbilstošas pieredzes un kvalifikācijas speciālistus, kā arī atjaunošanas procesā izmantot oriģinālos materiālus un tehnoloģijas.

LASĪET 212. LPP.

NATĀLIJA MONCKEVICIENE

Mūsdienu darba vidē kritiski svarīgs aspekts ikdienas gaitās ir komforta, funkcionāla un cilvēka individualitāti un privāto telpu respektējoša vide. Vide, kas ir cilvēkiem draudzīga un kas sekmē biroja darbinieku radošo garu, iniciatīvu un produktivitāti. Tieši tā varētu raksturot jauno darījumu centru K. Valdemāra ielā 62, Rīgā, kam ir dots skanīgais nosaukums The Pine.

LASĪET 20. LPP.

SANTA MEIKULĀNE

Covid vīruss mūs visus pamatīgi apsēdināja un lika saprast, ka jādzīvo ir šodien, šeit un tagad, bet jādodomā ilgtermiņā. Kam gan katru gadu nepieciešamas mēbeļu izstādes? Paši ražotāji kuluāros vienmēr uzsvēruši, ka viņiem iznākt publikas priekšā ar jaunu produktu būtu nepieciešams labi ja reizi 2 vai 3 gados. Jo inovācijas rodas ātri, bet to integrācija un piemērotība noskaidrojas procesos.

LASĪET 108. LPP.

MIHAĪLS ŠLUJEVS

Mēbeļu izgatavošanas meistarība ir pamatu pamats tam, lai mūsu interjeri būtu dizainiski izcili un ar nevainojamu kvalitāti. **LASĪET 40. LPP.**

GUNDARS PLEŠS

Šā gada augusta sākumā, skanot pūtēju orķestrim Lemisele, tika noņemts tumšais auduma priekšsargs Limbažos atklājot atdzimušo kiosku jeb ārtelpas vitrīnu. **LASĪET 176. LPP.**

ARTIS ZVIRGZDIŅŠ

Vēsturiski viena no vecākajām ēkām, kas saglabājusies Klīversalā, ir 19. gs. 80. gados celtais policijas iecirknis, kura autors, domājams, ir toreizējais Rīgas pilsētas arhitekts Reinholds Georgs Šmēlings. Mainoties policijas iecirkņu sistēmai, ēka palika tukša, un attīstītāju centieni īstenot šajā vietā jaunu mājokļu projektu saskanēja ar pilsētas interesēm harmonizēt pilsētbūvniecisko situāciju, atjaunojot perimetrālu kvartālu.

LASĪET 38. LPP.

MĀRCIS JANKAITIS

Projektam ir gara vēsture, bet šobrīd jau esam fināla fāzē ar Lindenholmas projekta pirmās kārtas būvdarbiem – novembrī plānots nodot ekspluatācijā pirmās 2 ēkas, līdz nākamā gada sākumam plānots nodot ekspluatācijā arī pārējās 4 ēkas. Kopumā pirmajā kārtā būs izbūvēti 209 dzīvokļi ar ēku kopējo platību vairāk nekā 25 000 m². **LASĪET 46. LPP.**

LINDA ZAĻĀ

Lindas Zaļās senš sapnis par ziedošu augļu koku un smaržas ienešanu Rīgas ielās šajā projektā ir rezultējies 11 staltu dekoratīvo ābeļu Everest veidolā. Vēl jo ambiciozāka projekta tapšanas procesā kļuva ideja izveidot ābeļu ceļu, kas savienotu pilsētas vēsturisko centru un tā saukto Jauno Rīgas centru Skanstē. – Plānotais ābeļu ceļš iecerē izvērties jau 1 km garš, un nevaru vien sagaidīt iespēju to izstaigāt pavasarī baltās ziedēšanas laikā, – stāsta Linda. **LASĪET 10. LPP.**

INĀRA GAUJA

Līgatnes kultūrvietu Zeī reiz atklāju pavisam nejauši, un tā mani uzreiz fascinēja ar telpisku iederību savā vietā un laikā. Pašlaik kompleksā darbojas tīklu parks mežā kalnā un iekštelpās, bezmaksas rotaļu laukumi pagalmā, kases un suvenīrveikala ēka, galvenajā ēkā – kafejnīca, pasākumu zāle, mākslas galerija, semināru zāle, viesistaba viesiem, viesnīca ar deviņiem numuriņiem. **LASĪET 68. LPP.**

GATIS DIDRIHSONS

Varētu teikt, ka tā principā Lindenholmā ir režija, nevis scenārijs. Atnākot mājās pēc darba, uz plašā balkona, kas atrodas blakus virtuvei vai ēdamistabai, spīd saulīte, vakarā ej uzspēlēt basiti vai galda tenisu ar draugiem, blakus ir vieta bērnu rotaļām. Kopumā visa infrastruktūra – sabiedriskais transports, bērnu izglītība, iepirkšanās un ēdināšana – šeit attīstās un būs atbilstošā līmenī. **LASĪET 140. LPP.**

ĀBELDĀRZS RĪGAS CENTRĀ

**AGRITA LŪSE,
LINDA ZAĻĀ,**

foto arhīvs
(Aivars Siliņš,
Jānis Sēlis,
Māris Lapinš)

Konkursā Ilgtspēja
arhitektūrā būvniecībā
dizainā 2020 nominācijā
Ilgtspējīgākā publiskā
artēla – 3. vieta.

Objekts: inovatīvs labiekārtojums

pie AC Hotel by Marriott Rīga ēkas Dzirnavu ielā 33, Rīgā.

Pasūtītājs: Vastint Latvia. **Projekta autori:** Arhis arhitekti (Andris Kronbergs un Mikus Druviņš), Zala Landscape Architects (Linda Zaļā), ceļu inženieri E. Daniševska birojs (Elmārs Daniševskis un Raivo Pauls). Citu projekta sadalu izstrādātāji –

būvkonstrukcijas: SIA Building construction design.

Elektroapgāde, ārējie tīkli: SIA J. Kalniņa inženieru birojs.

Lietusūdens kanalizācija, ārējie tīkli: SIA Komforta standarts.

Darbu organizēšanas projekts: SIA MB designing.

Būvnieks: SKONTO BŪVE. **Būvuzraugs:** SIA Prime Performance Consulting. **Apakšuzņēmēji:** SIA Alejas projekti, apstādījumu

ierīkošana, labiekārtojuma elementu uzstādīšana. SIA ML-Asphalt, iesegumu izbūve, labiekārtojuma elementu uzstādīšana.

SIA Metāldarbnīca, koku aizsargelementu izgatavošana.

SIA Gumi Mix Group, gumijas seguma un rotaļu elementu izbūve.

SIA PREfabrica, betona atbalsta sienu un solu izgatavošana.

SIA Lumeni centrs, teritorijas apgaismojuma konsultanti.

SIA PK Serviss, betonēšanas darbi.

Viesnīca Albert Hotel Rīgā, Dzirnavu ielā 33, pēc Vastint Latvia pasūtījuma tika radīta 2005. gadā saskaņā ar ARHIS arhitekti izstrādāto projektu, pārbūvējot 1969. gadā arhitekta Viktora Rimšas vadībā uzcelto ēku, kurā atradās Centrālais mehanizācijas un automatizācijas projektēšanas konstruktoru birojs. Kopš 2018. gada janvāra šajā nu jau Baltijā lielākās Marriott tīkla viesnīcas AC Hotel by Marriott Riga ēkā notika renovācijas darbi, nu jau tie ir noslēgušies. Līdztekus nama iekšējo sistēmu modernizācijai, lai ēka atbilstu starptautiskās kompānijas augstajiem standartiem, tapa Zala Landscape Architects, Arhis arhitekti un E. Daniševska biroja kopīgi projektētais teritorijas labiekārtojums ēkas priekšlaukumā, kas veidojies, ēku būvējot ar atkāpi no tipiskās apkārtnējo kvartālu perimetrālās apbūves līnijas Dzirnavu ielā saskaņā ar tā brīža pilsētas teritorijas plānojumu. **Agrākās, pelēkās, nefunkcionālās un pilsētbūvnieciski nepievilcīgās 10 m platās zonas vietā, kur atradās vien šaura ietve un barjeru norobežotas taksometru pieturas, izveidots zaļojošs skvērs**, kas aicina uzkavēties ikvienu garāmgājēju. Projekts ir viens no 2019. gada Latvijas Ainavu arhitektūras balvas laureātiem.

Uzturēties, nevis šķērsot

Ietves posma atgriešana gājējiem Rīgā ir reti pozitīva pilsētelpas transformācijas iezīme. Citējot Andri Kronbergu:

– Projekta risinājums paredz Rīgas vēsturiskā centra daļā, ielas paplašinājumā Dzirnavu ielā, paralēli viesnīcas fasādei izveidot publisku ārtelpu, kas izmantojama kā viesnīcas lietotājiem (atklātas restorāna terases veidā), tā pilsētas iedzīvotājiem – garāmgājējiem (ielas telpas paplašinājums ar funkcionāli ērtu labiekārtojumu un bagātīgiem apstādījumiem). Teritorija veidota, uzsverot ārtelpas koplietošanas ideju, un visi risinājumi pakļauti šai atvērtības, integritātes un labas pieejamības principu ieviešanai.

Ārtelpa ir dzīvīga, aicinoša, mudina šeit uzturēties, nevis tikai to šķērsot. Visā ārtelpas garumā veidots garš sols, intensīvi apstādījumi un vienlaikus nodrošināta vides pieejamība. Daudzfunkcionālo platformu ietverošā atbalsta siena veidota ar atsauci uz vēsturiskās fasādes 70. gadu betona apdares elementu detaļām. Visas teritorijas komponentes pilnībā integrēti seko teritorijas reljefam un, pandusiem savienojoties ar iekštelpu plānojumu risinājumiem, nodrošina kopēju funkcionalitāti. Un vēl viena būtiska apzāļumotās un daudzfunkcionālās platformas priekšrocība ir tās stacionārā funkcija. Daudzām Rīgas viesnīcām, restorāniem, kafejnīcām pavasarī jāsāk viss no jauna, izbūvējot terases, bet AC Hotel by Marriott Riga terase kalpos augu gadu. Jo kāpēc arī vēsākā laikā nebaudīt kafiju ārā?

Autobusu un taksometru īslaicīgās stāvvietas pārvietotas uz Dzirnau ielas brauktuvi, ko atļauj šīs vienvirziena ielas platums, tādā veidā atdodot ietvi tikai cilvēkiem. **Tā sauktā kiss&drive pieturvietā veidota, padarot to vizuāli uztveramu ar segumā iestrādātiem norobežojošiem elementiem bez ieseguma līmeņu starpības.**

Projekta ietvaros centra publiskā ārtelpa atbrīvota no automašīnām, par privātiem līdzekļiem ir pārbūvēti 2 pilsētas krustojumi, izveidojot drošas gājēju pārejas ar ierīkotiem ātruma ierobežošanas vaļņiem un taktilo marķējumu. Ielas posms ir izgaismots un labiekārtots, radot dzīvīgumu kvartālā ne vien viesnīcas vajadzībām, bet arī apkaimes kontekstā.

Viesnīcas ārtelpas apstādījumu raksturu veido funkcionāla nepieciešamība panākt maksimāli ilgu dekoratīvātāti visā gada garumā un kompozicionāli telpiskā ideja par skvēra sajūtas radīšanu lineārā ielas telpā. Dekoratīvās Everest šķirnes mežabeles ar kompaktu vainagu un sīkiem āboliņiem, kas saglabājas zaros arī ziemas mēnešos, ir pilsētas apstākļiem piemērotas un speciāli tam audzētas Holandes stādaudzētavā. Tās izvietotas ainaviski izklaidus ar blīvāku koncentrāciju Dzirnau un Antonijas ielas stūrī. Stādu lielums 4–4,5 m augstumā ar stumbra lielumu 20–22 cm un apakšējiem zariem 2,5 m augstumā no zemes bija priekšnosacījums, lai nodrošinātu gājējiem netraucētu pārvietošanos, kā arī autovadītājiem nepieciešamo skata atvērumu. Ābeļu stumbrus aizsargā vietējo meistaru www.metaldarbnica.lv speciāli izgatavoti metāla elementi ar integrētiem gaismas ķermeņiem. **Tie ir pirmie apzināti veidotie augļu koku stādījumi Rīgas centra ielās ar atsauci uz vēsturiski šajā vietā bijušiem mazstāvu koka apbūves iekšpagalmu dārziem.** Ņemot vērā ābeļu ziedēšanas īso periodu, platformas apstādījumos paredzētās **gandrīz 300 hortenzijas nodrošina ilgu ziedēšanu no vasaras vidus līdz rudenim**, saglabājot dekoratīvas izziedējušās ziedkopas arī ziemas mēnešos. Hortenziju izvēli (šķirne 'Bobo') nosaka ne vien ārtelpā konceptuāli izvēlēta balto ziedu krāsa un ilgā dekoratīvātāte, bet arī viesnīcas iekšpagalmā starp Antonijas, Dzirnau un Zaļo ielu šo pašu autoru pirms 10 gadiem projektētie hortenziju stādījumi, kuri skatā no viesnīcas logiem veidotu vienotā raksturā uztveramu apstādījumu koncepciju.

Parauga vērts labiekārtojums

Projekts pierāda un ir precedents tam, ka pilsētas vēsturiskajā centrā iespējams radīt jaunu, kvalitatīvu publisko ārtelpu un stādīt jaunus kokus ne vien ielas malās, bet integrējot tos visā ārtelpas daļā starp apbūvi un brauktuvi, pat ārpus sarkanajām līnijām. Izmantojot inovatīvus urbāno koku stādīšanas principus un materiālus (sakņu barjeras, amortizējoši sakņu aizsardzības materiāli, sakņu novirzīšanas materiāli, stumbru aizsargi, stādu noenkurošanas piederumi, stādu laistīšanas sistēmas), jauni koki pilsētas ielās ir iespējami, pat neraugoties uz blīvo pazemes komunikāciju tīklu, skaidro ainavu arhitekte Linda Zaļā. Visiem ietves daļā stādītajiem jaunajiem kokiem pirmo reizi Latvijā lietotas speciālas koku sakņu aizsardzības sistēmas Tree Parker, kas nodrošina kvalitatīvākos pilsētā iespējamās augšanas apstākļus kokam ar tik ļoti nepieciešamo

nesablīvētas augsnes optimālo daudzumu, kā arī nodrošina jaunā koka un esošo vai jauno pazemes komunikāciju līdzāspastāvēšanu. Optimāla telpa sakņu sistēmai nozīmē, ka augsnes substrāts kasetēs var funkcionēt līdzvērtīgi brīvā dabā augošam kokam, lai gan virs tā saknēm tiek klāts ceļa segums un iespējama daudz lielāka slodze. Jau minētās Tree Parker pazemes kasešu sistēmas nodrošina pilsētas apstākļos augošam kokam ilgmūžību un kvalitatīvas augšanas iespējas ar tik ļoti nepieciešamo skābekļa un ūdens piekļuvi koku sakņu sistēmai. TreeParker ir modulāra pazemes kasešu sistēma, kas sastāv no savstarpēji savienotiem moduļiem, kas ir pieejami dažādos augstumos un izvietojami katrai konkrētai koka sugai nepieciešamā platībā, lai nodrošinātu attiecīgi 10–20 m³ augsnes substrāta vienam kokam. Šie moduļi notur satiksmes slodzi un nodrošina sakņu sistēmas nesablīvēšanos. Koku stādīšanas procesā piedalījās un rūpīgi asistēja viens no Tree Parker produkta radītājiem – ainavu arhitekts un arborists Verners Hendriks no uzņēmuma Greenmax, Nīderlandē.

Ainavu arhitekta Linda Zaļā apgalvo, ka ne katrs realizētais projekts saucams par veiksmes stāstu, taču šis tāds tiešām ir; jo autoru konceptuālā iecere un attīstītāja praktiskās iespējas atrada līdzsvaru, kā arī brīnumainā kārtā tas viss tika saskaņots.

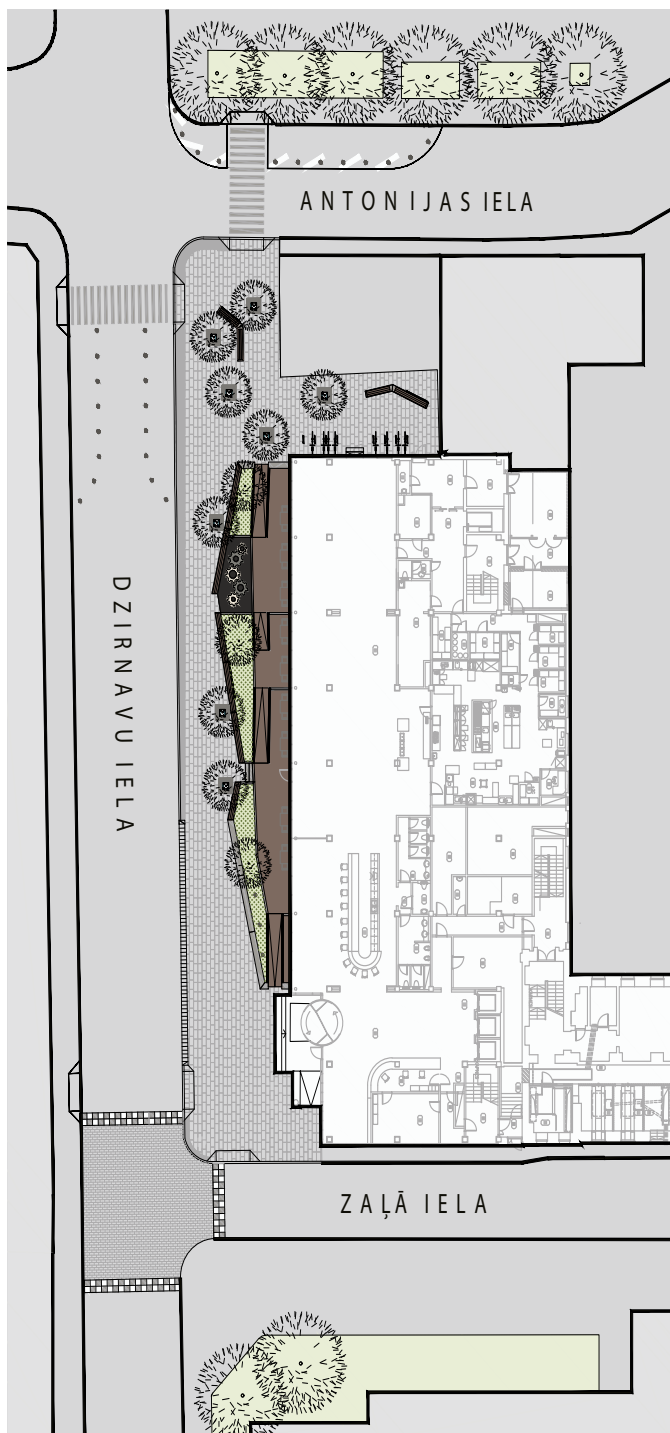
– Lai kas nākotnē mainītos, domāju, šis skvērs būs paliekoša maza, zaļa saliņa pilsētas centrā, un par bruģētu autostāvvietu to neviens vairs nepārvērtīs.

Koku vērtība slēpjas pazemē

Nav jau redzams tas, ko slēpj pazeme, bet tieši neredzami inženiertehniskie risinājumi ir tie, kas nodrošina pilsētā kokiem labvēlīgu vidi. Var domāt, kam tas vajadzīgs, ja agrāk stādīja un auga tāpat, bet lielie koki pilsētā ir ieaugušies laikā, kad transporta un inženierkomunikāciju slodze bija pilnīgi cita. Savukārt pēdējās desmitgadēs stādītie koki ļoti bieži neiedzīvojas, tiek regulāri nomainīti, un rezultātā pilsēta netiek un netiek pie mērogam atbilstoša vainagu lapojuma. Tikai pēdējos gados, pateicoties Edgara Neilanda iniciatīvai un Labajiem kokiem, Rīgā redzam aizvien vairāk labas kvalitātes un adekvāta lieluma jaunu koku, taču jāsaprot, ka pareiza un ilgmūžību veicinoša koka iestādīšana var būt dārgāka par pašu koku, pat ja tas ir normatīviem atbilstošais dižstāds. Mūsu Dzirnau ielas projekta gadījumā pazemes investīcijas ir 10x lielākas par pašu koku cenu.

Zobratu siena

Ziedošajā daudzfunkcionālajā platformā ietverts arī miniatūrs rotaļu laukums gan viesnīcas restorāna mazākajiem apmeklētājiem, gan garāmģājējiem ar bērniem, jo Rīgas centrā šādu pieturvietu bērniem ārpus Rīgas parkiem gandrīz nav, un mazajam, kurš tikko sācis staigāt, nokļūšana līdz parka rotaļu laukumam ir izaicinājums. Rotaļu laukuma zobratu motīvs izvēlēts kā atsauce uz ēkas vēsturi, jo padomju gados te atradās mehanizācijas un automatizācijas projektēšanas konstruktoru birojs, kur tika projektētas konveijeru detaļas.

ĀBEĻU CEĻŠ

Lindas Zaļās sens sapnis par ziedošu augļu koku un smaržas ienešanu Rīgas ielās šajā projektā ir rezultējies 11 staltu dekoratīvo ābeļu Everest veidolā. Vēl jo ambiciozāka projekta tapšanas procesā kļuva ideja izveidot ābeļu ceļu, kas savienotu pilsētas vēsturisko centru un tā saukto Jauno Rīgas centru Skanstē. Viena projekta ietvaros tas nav realizējams, tāpēc, apvienojot spēkus ar kolēģi un draudzeni ainavu arhitekti Ilzi Rukšāni un viņas projektēto, augļu koku piesātināto Magdelēnas kvartāla ārtelpu starp Antonijas un Strēlnieku ielu, ideja iegūst apjomu. Tālāk virzoties uz Skansti, augļu koki paredzēti arī pie Melngaiļa ielas fasādes jaunajam Lofts&Rosegold projektam, kā arī 33 ābeles Skanstes ielas malā Lindas Zaļās izstrādātajā ārtelpas projektā biroju ēku kompleksam Verde, kas taps pavisam drīz. Ceļu turpinot, ziedošās ābeles ieplānojusi arī kolēģe Pillar ainavu arhitekta Madara Lezdiņa Hanzas dārzā pie Laikmetīgās mākslas muzeja, kas varbūt kādreiz tomēr tiks realizēts.

– Plānotais ābeļu ceļš iecerē izvērties jau 1 km garš, un nevaru vien sagaidīt iespēju to izstaigāt pavasarī baltās ziedēšanas laikā, – stāsta Linda.

LINDA ZAĻĀ,

Ainavu arhitekte – profesionālā pieredze iegūta strādājot Arhis Architects kā vienīgajai uzņēmuma ainavu arhitektei 2004.–2012. g. Kopš 2012. g. vada uzņēmumu Zala Landscape Architects. Izglītība – LLU, pēc tam telpiskās attīstības plānotāja diploms LU. 18 gados izstrādājusi gandrīz 400 ainavu un dārzu projektus. Zināmākie: Ventspils Lielā laukuma apstādījumi, nu jau zudušais Duntse ielas Sky&More priekšdārzs, Rīgas Motormuzeja un CSDD ēkas ārtelpa, Liepājas Vecās ostmalas promenāde sadarībā ar Arhis kolēģiem, Mārupes bērnu dārza Mārzemīte ārtelpa. Aktuālie labiekārtojuma projekti – biroju ēku kompleksam Verde Skanstē, Preses nama kvartālam Ķīpsalā, Pļaviņu HES ārtelpai, Latvijas Finiera biroju un ražošanas ēku kompleksa ārtelpai Rīgā, jaunam Rīgas pašvaldības bērnu dārzam Skanstē, Dr. Mauriņa Lāzermedicīnas klīnikas ārtelpai, panorāmas rata novietnes labiekārtojumam Uzvaras parkā un Rīgas pils dārzam.

THE PINE. TOP LIELĀKĀ KOKA ĒKA BALTIJĀ

PAULA JANSONE
publicitātes foto

Kopējā ēkas platība: 16 900 m²
Ēkas stāvu skaits: 5 virszemes stāvi; 3 pazemes stāvi
Adrese: Rīga, Valdemāra iela 62
Ēkas klasifikācija: A klases biroju ēka
Projekta autori: dāņu arhitekti Arrow Architects sadarbībā ar Latvijas arhitektu biroju ARHIS ARHITEKTI
Būvprojekta autori: arhitektu birojs ARHIS Arhitekti
Pasūtītājs/attīstītājs: Zviedrijas nekustamā īpašuma uzņēmums Eastnine AB
Paredzamais būvprojekta pabeigšanas laiks: 2021. gada vidus

Katrā laikposmā cilvēkus virza kādas tā brīža valdošās vērtības un ambīcijas, kas savukārt veido turpmākos sasniegumus, kuri savā kvantitatīvā jau pārvēršas par noteiktu civilizācijas attīstības posmu un, iespējams, pat par pakāpienu uz augšu. Dzīves ritums ir tik straujš un dinamisks, ka vakardienas izrāviens šodien jau ir vēsture. Piemēram, 20. gs. sākumā beidzot ieviestā 8 stundu darba diena, kas likās milzīgs sasniegums un uzvara, šodien jau kļuvusi par neapgāžamu rutīnu. Tomēr viens ir precīzi izmērāmi un definējami darba aspekti, bet pavisam cits – abstrakti un izplūduši jēdzieni, tādi kā, piemēram, darba vide un apstākļi. Neraugoties uz to, ka darba devēju labais tonis nosaka pieprasīt no saviem padotajiem inovācijas, efektivitāti un mūsdienīgu pieeju, liela daļa darbinieku joprojām savu ikdienu vada padomju laika blokos, kas apgaismoti ar ķīniešu lētajiem gaismekļiem, un tas atstāj iespaidu gan uz veselību, gan pašsajūtu. Uz šāda fona ir jo īpašs gandarījums redzēt, ka Latvijā top vēl kāda jauna un līdz šim nebijusi formāta biroju ēka jeb kvartāls The Pine, kas radīts, domājot gan par cilvēkam draudzīgu gaisotni, gan par atbildību pret apkārtējo vidi.

Natālija Monkeviciene, Eastnine AB biznesa attīstības vadītāja:

– Mūsdienu darba vidē kritiski svarīgs aspekts ikdienas gaitās ir komfortabla, funkcionāla un cilvēka individualitāti un privāto telpu respektējoša vide. Vide, kas ir cilvēkiem draudzīga un sekmē biroja darbinieku radošo garu, iniciatīvu un produktivitāti. Tieši tā varētu raksturot jauno darījumu centru K. Valdemāra ielā 62, Rīgā, kam ir dots skanīgais nosaukums **The Pine** jeb **Priede**. Projekta attīstītājs ir Zviedrijas uzņēmums Eastnine AB. Kopējais Eastnine īpašumā esošo telpu apjoms Rīgā un Viļņā ir vairāk nekā 100 000 m², un tā birojus lielākoties izvēlas daudzi starptautiski uzņēmumi savām vietējām filiālēm – Uber, Danske Bank, Swedbank u.c. Arī The Pine projektā uzņēmums vēlētos redzēt tādas kompānijas, kas lepojas ar augstiem standartiem un vērtībām, labāko attieksmi pret saviem darbiniekiem un ambīcijām būt konkurētspējīgiem, un sasniegt labākos rādītājus savā nozarē. Ņemot vērā, ka Latvijas tirgus kļūst aizvien globālāks un cilvēki ir gana zinoši tehnoloģiju jomā, no šāda aspekta raugoties, reģions kļūst arvien pievilcīgāks starptautiskiem zīmoliem, lai tieši šeit bāzētu savu reģionālo pārstāvniecību. Galvenais konceptuālais uzstādījums, veidojot Pine būtību, bija radīt energoefektīvu un pašpietiekamu ēku, kas spētu maksimāli kompensēt savu enerģijas patēriņu. Dominējošais materiāls gan nesošajām konstrukcijām, gan iekštelpu apdarei tika izvēlēts koks, jo, pirmkārt, tam ir labas konstruktīvās īpašības, otrkārt, tas ir videi draudzīgs un pārstrādājams materiāls, treškārt, tas sniedz siltuma un mājīguma sajūtu. Protams, nevar nepieminēt, ka pēc jauno būvju ugunsdrošības normatīvu stāšanās spēkā, kas Latvijā beidzot ļauj būvēt daudzstāvu koka ēkas, šī ēka būs viena no pirmajām un noteikti viena no pamanāmākajām savā segmentā. Kopumā var izdalīt 3 galvenos stūrakmeņus, uz kā balstās ēkas koncepts, veidols un izpildījums: pirmkārt, nekādu ogļskābās gāzes izmešu. Tas nozīmē, ka gan ēkas būvniecības, gan ekspluatācijas stadijā tiek izvēlēti tādi risinājumi, kas būtiski samazina ēkas patērējamo oglekļa dioksīda daudzumu, līdztekus ieviešot dabai draudzīgas un atjaunojamo enerģiju ražojošas inovācijas, kas laika gaitā spēj enerģiju kompensēt, padarot ēku par klimata neitrālu un pašpietiekamu. Šajā gadījumā uz jumta tiks izvietoti saules paneļi un gaisa dzesētāji, zem pamatiem – siltumsūkņi. Starp citu, ēkai ir paredzēts būt autonomai no Rīgas Siltuma. Otrkārt, ēkas konstrukcijas veido pārstrādājamu materiālu bāze, šajā gadījumā tas ir koks un stikls. Treškārt, ēkai ir jāatbilst WELL Building standartam, kas aptver 7 jomas, kuru kvalitāte visvairāk ietekmē darbinieku veselību un labsajūtu telpā – gaiss, ūdens, apgaismojums, temperatūra, akustika, būvniecībā un apdarē izmantotie materiāli, uzturs un fiziskas aktivitātes jeb veselīgs dzīvesveids, tai skaitā emocionālā labsajūta. Realitātē tas nozīmē, ka visa ēka ir nosacīti sadalīta 3 akustiskajās zonās – skaļajā, klusajā un miksētajā. Skaļajā būs iekļautas visas tehnoloģiskās telpas – virtuves, fitnesa zāle, atpūtas vietas, savukārt klusajā zonā darbinieki varēs fokusēties uz individuālo darbu vai mācībām, tur tiks nodrošināts privātums. Miksētais zonējums turpretim būs piemērotākais komandu darbam

vai citām aktivitātēm, kur nepieciešama cilvēcisku saskarsme un domu apmaiņa. Atbilstīgi WELL standartam būvmateriālos nedrīkst būt veselībai kaitīgu ķīmisko elementu, kā arī ir jāveic regulāras gaisa un ūdens kvalitātes pārbaudes, lai pārlicinātos, ka tur nav atrodami kādi nevēlami piemaisījumi. Pārbaužu rezultāti būs publiski pieejami ikvienam darbiniekam. Šāda atklātība tostarp sekmēs arī uzticību starp darbinieku un darba devēju. Zinot, cik svarīga loma ir dienasgaismas klātbūtnei un enerģijas izlīdzināšanai, The Pine būvapjoma orientācija attiecībā pret debespusēm ir izvēlēta tāda, lai tajā maksimāli iespīdētu dienasgaisma. Uz fasādes būs logu aizvērtni, kurus varēs regulēt atkarībā no tā, cik saules apspīdēta darba virsma ir nepieciešama. Lai veicinātu darbinieku fiziskās aktivitātes, telpas ir projektētas tā, lai kāpņu izvēle būtu prioritāra attiecībā pret liftu, tāpat biroja galdi būs transformējami par stāvgaldiem. Un, protams, atbilstoši skandināvu pieredzei ēkā būs velosipēdu novietne, kā arī nepieciešamais ekipējums to remontam. Kopumā var teikt, ka WELL galvenais uzdevums ir nodrošināt veselīgu mikroklimatu un veicināt darbinieku fiziskās un mentālās aktivitātes. Dāņu arhitekti savā starpā pat joko, ka jaunais biznesa komplekss būs veselīgāks nekā vairums spa centru.

Pine biroju komplekss ir unikāls ne tikai Latvijas mērogā – tāda apjoma koka konstrukcijas būs redzamas pirmo reizi –, bet arī Eiropā, jo izrādās, ka arī kontinentā tādu būvju nav daudz. Līdz ar to var droši teikt, ka ar šo projektu Latvija iezīmē sevi koka biroju kartē.

EIROPĀ UNIKĀLAS KOKA KONSTRUKCIJAS

Pine biroju komplekss ir unikāls ne tikai Latvijas mērogā – tāda apjoma koka konstrukcijas būs redzamas pirmo reizi –, bet arī Eiropā, jo izrādās, ka arī kontinentā tādu būvju nav daudz. Līdz ar to var droši teikt, ka ar šo projektu Latvija iezīmē sevi koka biroju kartē.

Raimonds Saulītis, ARHIS ARHITEKTI valdes loceklis, arhitekts:

– Projekta augstais līmenis tika pierādīts vēl pašos tā pirmsākumos, kad tika veikts intensīvs izpētes darbs, lai maksimāli izprastu apkārtējās vides un telpas vajadzības un spētu definēt atbilstošāko būves redzējumu un izpildījumu. Izpētes komandā tika pieaicināti koka konstrukciju projektētāji no Šveices, kas ir piedalījušies, piemēram, Peter Zumthor radītās būves projektā, fasāžu inženieri, ugunsdzēsības speciālists no Anglijas un vieni no labākajiem vietējiem inženieriem. Tādējādi jau projekta sākuma fāzē norisinājās kvalitatīva domu apmaiņa un datu analīze no vairākiem skatpunktiem, kas noteikti palīdzēja Pine veidolam vienlīdz respektēt tādas vietējās īpatnības kā gruntsgabala reljefu un būvnormatīvus, tajā pašā laikā nezaudējot savu unikalitāti un vienreizīgumu. Zemesgabals K. Valdemāra ielā 62 atrodas vēsturiskā centra aizsardzības zonā un ir samērā īpatnējs ar savu neregulāro formu un (ne)piepildījumu, kam apkārt dominē dažāda mēroga ēkas – no lielizmēra bijušajām rūpnīcām līdz mazgabarīta koka apbūvei. Turklāt zemesgabals ir uz kādreizējās Daugavas attekas, tas nozīmē, ka projektētā ēka atrodas krastā, bet iela – upes gultnes zonā jeb dūņās. Tas arī izskaidro zemesgabala īpašo reljefu. Jaunās ēkas augstums pret K. Valdemāra ielu ir augstāks nekā pret Alojas ielu un iekšējo publisko pagalmu, tāpēc ēkas arhitektūra veidota, reaģējot uz šīm līmeņa starpībām. Kopumā Pine turpina perimetralās apbūves principu, papildinot nesen būvēto biroja ēkas apjomu uz K. Valdemāra un Alojas ielas krustojuma, tādējādi veidojot vienotu kompleksu. Var teikt, ka, apkopojot visus šos problēmjautājumus un tos atrisinot, veidojas izejas punkti arhitektoniskajam konceptam. Pašreiz caur zemesgabalu iet lokālas nozīmes caurbrauktuve starp K. Valdemāra un A. Briāna ielu, kas kalpo kā auto piebrauktuve zemesgabalā izvietotajiem komercobjektiem. Lai mazinātu caurbrauktuves raksturu un autosatiksmi šajā zonā, iela tiks pārveidota par publisko ārtelpu, tostarp būtiski samazinot autostāvvietu daudzumu tajā. Starp jauno ēku un kaimiņu biroja ēku ar kafejnīcām tiks veidots jauns laukums, apzaļumota publiskā ārtelpa ar lielizmēra koku stādījumiem, kas kalpos par apkāmes magnētu apkārtējiem iedzīvotājiem, garāmbraucējiem un darbiniekiem. Koka izmantošanas priekšrocība šajā būvē ir tā, ka tas, pirmkārt, ir atjaunojams materiāls, un, ja līdztekus būvniecībai iestāda noteiktu daudzumu koku, tas dod iespēju sevi atražot. Otrkārt, tā montāžas process noris ātrāk, un, treškārt, tam ir pozitīva taktiļā un psiholoģiskā ietekme. Jā, protams, piecstāvu biroju ēka nav standarta koka būve, inženiertīklu izveide koka konstrukcijās ir krietni darbietilpīgāka, nepieciešamas lielākas sijas un biežāks kolonnu tīkls, tomēr kokam ir labāka ugunsizturība un situm mehāniskās īpašības. Lai mūsu klimatiskajos apstākļos koka konstrukcijas padarītu ilgmūžīgākas, ēkai ir izveidota dubultfasāde no stikla, kas uzņem tiešo mitrumu. Rezumējot var pilnīgi droši teikt, ka šīs būves ieguvumu jutīs nevis tikai viens pats pasūtītājs vai lietotāji, bet gan pilsētvide kopumā, jo tiks izveidots kvalitatīvs, jauns kvartāls ar savu ekosistēmu, kas ir būtiski katrai pilsētai un tās iedzīvotājiem. Var rasties loģisks jautājums: kāpēc gan Rīgai ir vajadzīgs kārtējais birojs, ja daudzi jau tā stāv tukši? Atbilde slēpjas tajā, ka šis projekts ir pavisam citā kvalitātes un izpildījuma līmenī, orientēts uz īrniekiem, kuri spēj novērtēt detaļas, kas ikdienu paceļ pavisam jaunā pakāpē.

NATĀLIJA MONKEVICIENE

Eastnine AB biznesa attīstības vadītāja. Izglītība: bakalaura biznesa vadībā un menedžmentā, Viļņas Universitātē. Profesionālā pieredze: 2019 – pašreiz Eastnine AB biznesa attīstības vadītāja, 2018 – pašreiz valdes locekle Lithuanian Green Building Council, 2013–2019 izpilddirektore, M.M.M. projektai, 2014–2019 valdes locekle, M.M.M. projektai, 2011–2013 projektu vadītāja, M.M.M. projektai.

RAIMONDS SAULĪTIS

Arhitekta profesionālā izglītība iegūta RTU Arhitektūras fakultātē un birojā ARHIS ARHITEKTI Andra Kronberga vadībā. Strādājot birojā, no 1998. gada kopā ar kolēģiem piedalījies vairāku nozīmīgu projektu izstrādē, tādu kā Lidostas Rīga Ziemeļu termināls un pietātnes ēka, Daugavas kreisā krasta attīstības vīzija, daudzfunkcionāla ēka Likteņdārzā, dzīvojamās ēkas Philosophers Residence, Preses nama pārbūve, Latvijas gaisa satiksmes vadības un kontroles tornis.

lēzeno jumtu
rekonstrukcija
ar vakuuma
metodi

<https://www.emimar.lv>

Pagājušā gadsimta 70-tajos un 80-tajos gados lielā skaitā tika būvēti rūpniecības cehi, noliktavas un administratīvās ēkas, izmantojot beramus siltinātājus, asfaltbetona izlīdzinošās kārtas uz riboto vai dobo betona plātņu pamatnēm. Plātnes tika balstītas uz sijām vai dzelzsbetona kopnēm.

Laikam ritot, bitumena segumos parādījās sūces, izlīdzinošie slāņi saira, beramie siltinātāji samirka, un gandrīz katru gadu tika uzklāts jauns ruberoīda slānis. Atsedzot šādus jumtus, gluži kā koka griezumā iespējams redzēt visu attiecīgās ēkas jumta seguma vēsturi. Turklāt šādu līdzīgu ēku pamati, karkasi un sienas kalpos vēl ilgus gadus – nepieciešams būs vien kosmētiskais remonts. Jauna slāņu bitumena jumta seguma ieklāšana ēkas saimniekam atrisina tikai pusi problēmu.

Tā vien šķiet, ka vienīgais risinājums ir visa jumta pīrāga izjaukšana līdz pamatnei un jauna seguma ieklāšana. Tomēr demontāža un utilizācija divkāršo jumta atjaunošanai paredzētos izdevumus.

Mūsdienu jumta tehnoloģijas piedāvā citu izeju. Virs vecā seguma ieklātā Protan PVC membrāna nodrošinās drošu hidroizolāciju vēl desmitiem gadu.

PVC membrānas balasta stiprināšanas veids (šķembu uzkaisījums) nav pielietojams lielā balasta pašsvara dēļ (80 kg/m^2). Cits variants – seguma mehāniska stiprināšana – saistīts ar virkni problēmu:

- liela vecā jumta seguma slāņu biezumu starpība (nepieciešama pakāpeniska stiprinājumu garuma izvēle, ja vispār ir tāda iespēja);
- bojāts izlīdzinošais slānis (būs nepieciešams urbt ar garu urbi līdz pašai pamatnei);
- ribotās vai dobās plātnes biezums bieži vien nepārsniedz 35 mm (urbjot dažkārt tiek atšķelts betons, tātad praktiski nav, kur stiprināt).

Norvēģijas kompānija Protan jau vairāk nekā 20 gadus lēzenu jumtu rekonstrukcijai pielieto patentētu inovatīvu izstrādi – stiprināšanu ar vakuuma metodi.

Vēja brāzmu ietekmē virs jumta veidojas negatīvā spiediena zona. No iekšpuses savukārt uz jumtu iedarbojas pozitīvais gaisa spiediens, kas no apakšas iedarbojas uz jumta konstrukciju, iekļūstot jumta pīrāgā. Šo divu faktoru ietekmē veidojas augsta augšup vērsta slodze, kas spēcīgās vēja brāzmās iedarbojas uz jumtu un var radīt bojājumus tradicionālajos, mehāniski stiprinātajos jumtu segumos.

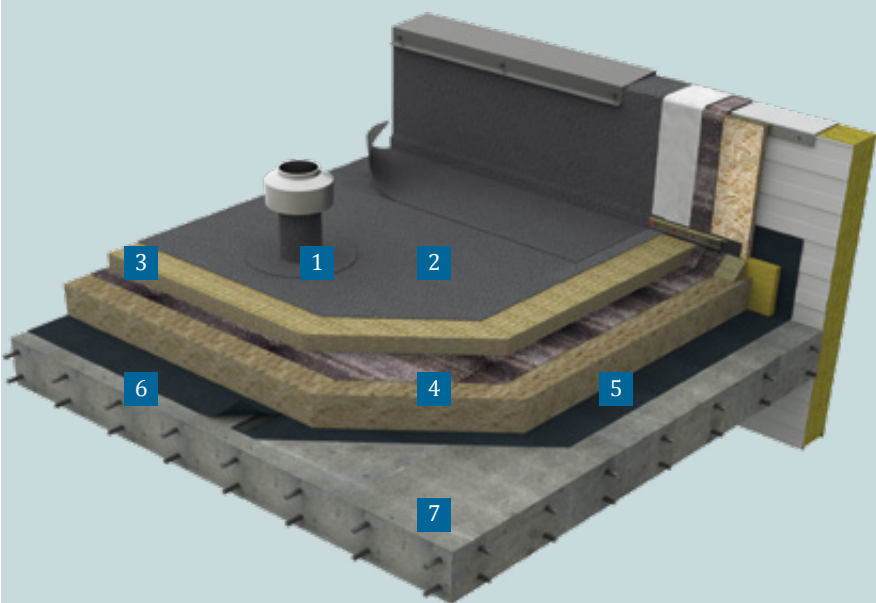
Lai to nepieļautu, vakuuma jumtam nepieciešama pilnīgi gaisa necaurlaidīga konstrukcija. Tas novērš pozitīvo spiedienu uz jumta apakšu no ēkas iekšpuses. Vakuuma jumtos zonās ar visaugstāko vēja pacelšanas spēku tiek ierīkoti speciāli vakuuma vārsti (aeratori). Tā rezultātā vēja pacelšanas spēks tiek novirzīts caur jumta konstrukcijas kārtām uz gaisa necaurlaidīgo pamatni.

Katru reizi pie spēcīgākas vēja brāzmas vārsts izlaiž lieko spiedienu no jumta pīrāga, tādējādi jumta virsklājs stiprāk pieplok pie pamatnes. Vēja brāzmu ietekmē, automātiski atvērdamies un aizvērdamies, vārsti novērš spiedienu atšķirību. Izmantojamo vārstu skaits sistēmā ir atkarīgs no ēkas formas un izmēra.

Bez sava pamatuzdevuma – spiediena izlīdzināšanas – vakuuma sistēma pilda vēl kādu funkciju, proti, tā atbrīvo jumta pīrāgu no mitruma, kas tajā uzkrāties ekspluatācijas laikā. Tā ir vakuuma jumta papildu priekšrocība, salīdzinot ar citām jumta sistēmām.

Protan vakuuma jumta ierīkošanai nav nepieciešami speciāli stiprinājuma elementi, balasts vai līme. Jumta virsklājs turas pie jumta, tikai pateicoties gaisa spiedienam. Membrānas klājs tiek piestiprināts tikai pa perimetru, kā arī vietās, kur tas savienojas ar inženierkomunikācijām. Tas ļauj būtiski samazināt montāžas darbu izpildes laiku, salīdzinot ar citām sistēmām.

Vakuuma metode ir ieteicama, veicot vecu bitumena jumtu rekonstrukcijas, – tā ir ekonomiski izdevīgāka par tradicionālo bitumena remonta tehnoloģiju, un tai nav tehnisku ierobežojumu, kuru dēļ nevarētu tikt izmantots balasts vai mehāniski stiprinājumi.

Protan vakuuma jumta risinājums esošo ēku remontiem

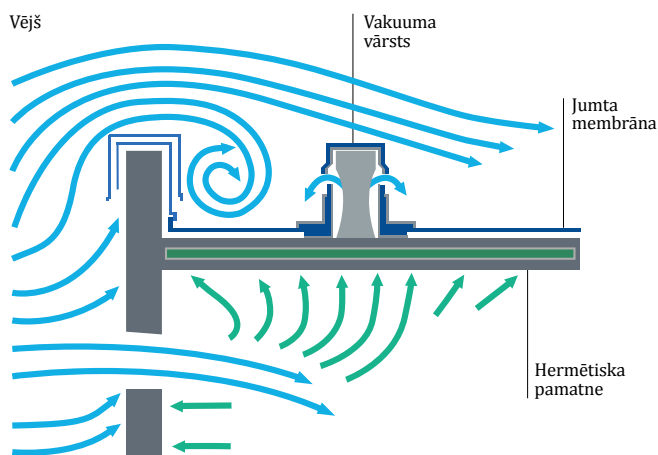
- 1 Vakuuma
vārsts
- 2 PVC membrāna Protan SE 1,2 mm
vai Protan EX 1,2 mm (bez ģeotekstila)
- 3 Siltumizolācijas slānis –
minerālvates plātne
- 4 Esošais
bitumena segums
- 5 Esošais
siltumizolācijas slānis
- 6 Esošā bitumena
tvaika izolācija
- 7 Jumta
pamatne

An aerial photograph showing a construction site in the foreground with a yellow crane and various vehicles. In the background, there are several modern multi-story buildings, including one with a prominent red vertical stripe. The sky is overcast.

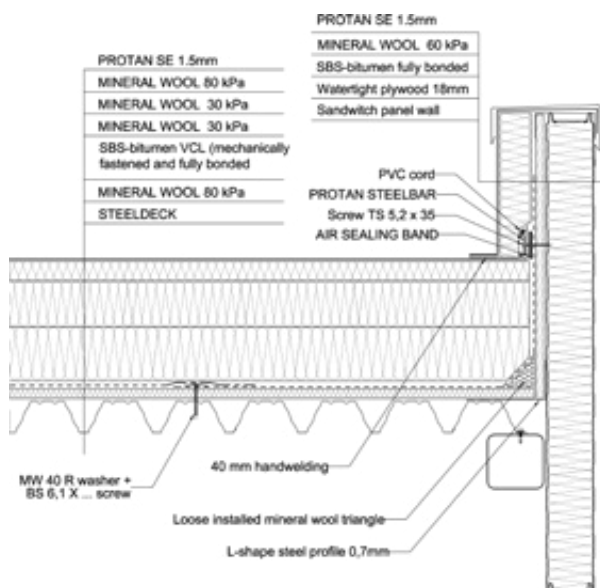
**Pirmais vakuuma jumts Latvijā.
Būvniecības laiks – 2021. gads**

Vakuuma jumts

Protan vakuuma jumta risinājums uz nesošajām profilloksnēm

Protan vakuuma jumta priekšrocības:

Drošība: jo stiprāks vējš, jo stiprāk jumta segums tiek piespiests pie pamatnes;

Ekonomiskāks rekonstrukcijas variants, salīdzinot ar pierastajām metodēm;

Neaizvietojams pamatnē grūti izpildāma stiprinājuma un bieža siltinātāja slāņa gadījumā;

Nav nepieciešams noņemt un utilizēt vecos jumta pīrāga slāņus;

Ekspluatācijas laiks bez remontdarbu nepieciešamības ir tāds pats kā jaunam jumtam;

Augsts montāžas ātrums un tehnoloģiskums;

Montāžu iespējams veikt jebkurā gadalaikā;

Augsta ugunsizturība pēc rekonstrukcijas;

Tā kā caur siltinātāja slāni netiek veikts stiprinājums, nav aktuāla aukstuma tiltiņu problēma.

Vakuuma metode ir neaizvietojama grūti aizsniedzamas jumta pamatnes gadījumā. Vakuuma jumtu iespēju optimālais pielietojums – plašiem rūpniecisko ēku, loģistikas kompleksu, noliktavu, tirdzniecības centru jumtiem. Kā arī tiek pielietots esošu ēku jumtu remontiem, kurās nav vēlams radīt lieku troksni (slimnīcas, skolas, biroju ēkas). Tāpat vakuuma jumti tiek plaši pielietoti pasīvo ēku būvniecībā, kur katrs stiprinājums caur siltinātāja slāni tiek uztverts kā potenciāls aukstuma tiltiņš, un jaunceltnēs, ja jumta konstrukcijā ir uzstādīti plāni betona pārseguma paneļi.

Viss jaunais vienmēr liekas apšaubāms, tāpēc labāk uzticieties profesionāļiem.

info@emimar.lv
www.emimar.lv

NAMS KUĢU IELĀ 15

ARTIS ZVIRGZDIŅŠ,

foto Aivars Siliņš

(RPAB arhivs),

Ānsis Starks

(Sarma&Norde arhivs)

Ēka Kuģu ielā 15 ir viena
no **Gada balvas Rīgas
arhitektūrā** finālistēm.

Kuģu iela 15.

Pasūtītājs SIA Kuģinieks.

Būvnieks Aīmasa. **Arhitekti** –

Visvaldis Sarma, Aleksandrs Nedzveds,
Kristīne Kaktiņa, Andris Vītols,
Andis Ģigulis, Sarma Norde Arhitekti.

Gruntsgabala platība 1473 m².

Ēkas kopējā platība 4235 m², jaunbūves
platība 3082 m², vēsturiskā ēka 1153 m².

Dzīvokļu skaits 33 (jaunbūvēs 21,
atjaunotajā mājā 12). Autostāvvietu
skaits 13. Konkurss 2012. g.

Būvniecība 2017.–2019. g.

Bijušais policijas iecirknis pēc atjaunošanas un vēsturisko elementu restaurācijas, kā arī pārplānošanas kļuvis par modernu dzīvojamo ēku ar ērtiem dzīvokļiem.

Klīversala ir viena no tām Rīgas vēsturiskajām vietām centra tuvumā, kas 20. gadsimta laikā ir mainījusies radikāli. Vēsturiski tā bija veidojusies kā Jelgavas priekšpilsētas kodols Daugavas kreisajā krastā, vistuvāk tagadējai Vecrīgai – tieši Pontonu tilta galā. Līdz ar to tā bija kļuvusi par blīvi apdzīvotu, rosīgu, dažādām komerciālajām aktivitātēm piepildītu apkaimi. Taču vēl neilgi pirms Pirmā pasaules kara tur dominēja viena un divu stāvu koka apbūve.

19./20. gadsimta mija, protams, ieviesa manāmas izmaiņas, no kurām zīmīgākā liecība ir arhitektu Augusta Malvesa un Eižena Laubes projektētais un 1911. gadā uzceltais nams ar izteiksmīgajiem stūru torņiem tagadējā Uzvaras bulvāra un Kuģu ielas stūrī. Taču lielākās pārmaiņas nesa Otrais pasaules karš un tam sekojošais padomju modernisma periods, kad daļu vēsturiskās apbūves nomainīja balto silikātķieģeļu piecstāvu dzīvojamās ēkas (hruščovkas), izvietotas mikrorajoniem raksturīgā brīvā plānojumā. Šo ietekmi vēl pastiprina 1972. gadā celtā viesnīca Daugava, tagadējais Radisson, un, protams, valstiskā lielbūve Nacionālā bibliotēka.

Pretrunas starp vēsturisko apbūvi, kas veidoja perimetrāli noslēgtus kvartālus, un modernisma brīvstāvošajām ēkām, plus vēl ielas, ko nomāc intensīva satiksme, – tas kopā veido disharmonisko, ne ļoti pievilcīgo Klīversalas pilsētvidi. Kā iekļauties, līdzsvarot un harmonizēt esošās pretrunas – uz šo jautājumu atbilde būtu jāmeklē ikvienam arhitektam, kas projektē ko jaunu šādā vietā.

K15

Vēsturiski viena no vecākajām ēkām, kas saglabājusies Klīversalā, ir 19. gs. 80. gados celtais policijas iecirknis, kura autors, domājams, ir toreizējais Rīgas pilsētas arhitekts Reinholds Georgs Šmēlings. Mainoties policijas iecirkņu sistēmai, ēka palika tukša, un attīstītāju centieni īstenot šajā vietā jaunu mājokļu projektu saskanēja ar pilsētas interesēm harmonizēt pilsēt būvniecisko situāciju, atjaunojot perimetrālu kvartālu.

Ēkas projekts tapa pēc uzvaras konkursā 2012. gadā. Jaunais nams Klīversalā kopā ar dažādos laikos celtajām ēkām blakus kvartālos veido Daugavas kreisā krasta panorāmas centrālo daļu skatā no vecpilsētas. Ņemot vērā, ka šī panorāma te veidojās par tādu kā monumentālu, autonomu būvju virkni (Nacionālā bibliotēka, savulaik plānotā koncertzāle AB dambī, Radisson viesnīca, spilgtos toņos ieturētā pārbūvētā kuģu rūpnīcas ēka, kā arī Ķīpsalas dienviņu galā esošās un kādreiz iecerētās augstceltnes), arhitektu ideja šai vietai bija tieši par ēku bez vizuālām ambīcijām, par tādu kā fona apbūvi; ēku, kas mūsdienīgi papildinātu un harmonizētu pilsētvidi, nevis tiektos izcelties.

Gruntsgabalu ieskauj jau minētā dažādos laikos veidojusies apbūve: eklektisma un jūgendstila dzīvojamie nami, internacionālā modernisma formās veidotā Radisson viesnīcas ēka, kā arī 20. gs.

60. gados celtās hruščovkas. Reaģējot uz vides raksturu, jaunais nams tiecas īstenot līdzsvarotu pāreju no uzsvērtā stūra jūgendstila uz modernismu, vienlaikus arī – no perimetrāla kvartāla uz brīvstāvošo apbūvi, ietverot abu atšķirīgo pilsētvidi veidojošo būvmasu un dažādo laikmetu stilistisko izteiksmes veidu raksturīgās iezīmes.

Jaunais nams ir komplekss, ko veido trīs vizuāli atdalīti būvapjomi. Divi no tiem ir sešu stāvu apjomi ar stūra akcentu, kas noslēdz kvartālu un ir kā telpisks spoguļattēls un mūsdienu atsauce uz Eižena Laubes veidotajiem stūra torņiem vēsturiskā kvartāla malā pret Uzvaras bulvāri. Trešais elements ir vēsturiskā vērtība – minētā policijas iecirkņa ēka, kas bija vērsta pret kādreizējo Kuģu ielu.

Taču 20. gadsimta notikušo pilsētvides transformāciju rezultātā bijusī policijas ēka ar grezno parādes fasādi pašlaik ir vērsta it kā pret iekškvartālu, savukārt necilais saimniecības pagalmis bija eksponēts pret atklāto pilsētvidi, pret Vecrīgu, apbūves frontē veidojot telpisku pārrāvumu. Starp konkursa priekšlikumiem šis bija vienīgais, kas piedāvāja saglabāt veco ēku, piemērojot to dzīvokļu funkcijai. Projekta ietvaros vēsturiskā ēka tika attīrīta no vēlāko laiku uzslāņojumiem – mazvērtīgām saimniecības piebūvēm, saglabājot sākotnējo vēsturisko kompozīciju un iekšējo plānojuma pamatstruktūru bez būtiskām izmaiņām. Jaunceltā kompleksa sastāvdaļu saspēlē abi jaunie apjomi ir kā neitrāls fons, kas izceļ atjaunoto skaisto vēsturisko ēciņu.

Arhitektūras ziņā eleganti risināta ēkas galvenā ieeja, veidojot mūsdienīgu lieveni – segtu priekštelpu vai starptelpu starp iekšu un āru, ar pieeju no abām ēkas pusēm, taču vienīgais, kas mulsina, – ka uz to neved neviens panduss, kas ļautu ērti piekļūt tiem, kuri nav tik mobili, lai kāptu pa kāpnēm. Starp kompleksa apjomiem ir beletāžas līmenī pacelts iekšpagalms. Autoru iecerē vērtība bija arī skati no kvartāla iekštelpas uz Daugavu, tāpēc jaunais apjoms tika sadalīts divās daļās, ar atrāvumu pa vidu, paverot iekšpagalmu un

iekškvartāla telpu uz upes un Vecrīgas pusi. Lai gan šo nebija viegli saskaņot ne ar pasūtītāju, ne atbildīgajām institūcijām, tomēr rezultātā ēka ir mazāk masīva, ieguvusi telpisku izsmalcinātību, kā arī dāvā daudzveidīgāku logu un lodžiju orientāciju dzīvokļos. Jāatzīmē tas, ka visiem jauno apjomu dzīvokļiem ir nodrošināts skats uz Daugavu un Vecrīgu.

VISVALDIS SARMA

Aktīvi praktizējošs arhitekts, viens no arhitektu biroja SARMA & NORDE Arhitekti dibinātājiem. Ieguvis arhitekta diplomu 1989. gadā Rīgas Politehniskajā institūtā un maģistra grādu arhitektūrā 2008. gadā Rīgas Tehniskajā universitātē. Strādā pie doktora disertācijas par tēmu Arhitektūras teorētiski – metodoloģiskās nostādnes radošā procesa kontekstā. Brīvbrīžos raksta par arhitektūras teoriju un mūsdienu vēsturi. Savulaik Rīgas Tehniskās universitātes, šobrīd RISEBA lektors. Maratonists un baltvīna cienītājs.

Piedāvājot augstākās kvalitātes apartamentus ar izciliem skatiem, jaunā ēka Klīversalā ar atturīgajiem, taču izsmalcinātajiem arhitektūras un telpas risinājumiem papildina un harmonizē pilsētvidi, paužot cienpilnu un niansētu attieksmi pret vēsturi un pretrunīgo, komplekso apkārtnes apbūves situāciju.

FUNKCIONĀLA UN ESTĒTISKA RAŽOTNE LIEPĀJĀ

PAULA JANSONE,
foto Edgars Pohevičs

Pasūtītājs: SIA Caljan
Projekta autors:
Arhitektu birojs
A-Projekts
Būvnieks: SIA Bukoteks

SKAITĻI UN FAKTI

Caljan ražo specializētus konveijerus loģistikas nozarei, no kuriem lielākā daļa ir teleskopiskie konveijeri pasta sūtījumiem. 99,54% no saražotā apjoma tiek eksportēti uz ārvalstīm. Galvenie eksporta virzieni ir Eiropas Savienība un ASV. Savukārt viens no uzņēmuma lielākajiem klientiem ir ASV kompānija Amazon. Ja sākotnēji ražošanas jauda bija 30 konveijeri mēnesī, tad pēcāk vecajās ražotnes telpās tika sasniegta 110 konveijeru kapacitāte. Jaunās ražotnes maksimālā jauda būs apmēram 3000 konveijeru gadā jeb vidēji 250 konteineri mēnesī. 2019. gadu uzņēmums noslēdza ar 22,88 miljonu eiro apgrozījumu un 1,39 eiro lielu peļņu. Jaunās ražotnes būvdarbi tika uzsākti 2019. gada augustā, ēka nodota ekspluatācijā – 2020. gada septembrī.

Laiks, kad ražotnes ēkas asociējās ar padomju stila rūpnīcām vai arī ar bezpersoniskiem un nepievilcīgiem angāriem, ir pagājis. Jaunajai LSEZ Caljan ražotnei Liepājā ir ne tikai pievienotā arhitektoniskā, bet arī ilgtspējas vērtība, jo tā ir izbūvēta kādreizējā Liepājas Metalurga mehāniskā ceha telpās, sniedzot tām otro mūžu. Projekta investīcijas ir 10 milj. eiro, un kopējā telpu platība sasniedz 13 000 m², no kurām 12 000 m² ir atvēlēti ražošanai, bet 1000 m² – administrācijai.

Gatis Dradeika, LSEZ Caljan izpilddirektors:

– Pieaugot uzņēmuma ražošanas apjomiem, jautājums par pārvākšanos uz plašākām telpām bija tikai laika, nevis vajadzības jautājums, jo bijušais Liepājas gaļas kombināts, ko irējam, ar saviem 4000 m² sāka kļūt krietni par šauru. **Tāpēc 2017. gadā sākām aktīvi pētīt iespējamās būvniecības**

vietas Liepājā, tomēr galarezultātā tā vietā, lai būvētu jaunu rūpnīcu no nulles, izvēlējamies veikt kapitālu pārbūvi bijušajās Liepājas Metalurga telpās, kuru tehniskais stāvoklis bija salīdzinoši labs, turklāt ceham bija daudz priekšrocību – izcila atrašanās vieta centra tuvumā, sakārtota infrastruktūra un pieejams sabiedriskais transports, kā rezultātā darbiniekiem ir ērti nokļūt darbā gan ar kājām, gan tramvaju, gan autobusu, nevis tikai ar personisko auto. Protams, jaunā vieta uzliek arī atbildības nastu, jo bijušais mehāniskais cehs bija viena no modernākajām un tehnoloģiski attīstītākajām sava laika būvēm visā Baltijā, un to vēsturiski asociē ar augstas klases tehniku. Galvenais uzstādījums, izstrādājot rekonstrukcijas projektu, bija veidot ražotni, kuras centrā ir cilvēks, tāpēc ēkai bija jābūt plašai, gaišai un komfortablai lietošanai. Jāsaka, galarezultāts ir pārspējis pārdrošākās cerības, jo, pirmkārt, **ēkas veidolā un interjerā jūtams dizaina elements, kas būtiski izceļ mūsu ražotni starp sava segmenta būvēm.** Otrkārt, jāuzteic arī sadarbība ar būvnieku: SIA Bukoteks sniegums bija patiešām ļoti profesionāls un augstā līmenī – ko vērts ir kaut vai fakts, ka būvnieks pilnībā iekļāvās atvēlētajā budžetā un laika grafikā.

Agita Lieģe, A-Projekts arhitekts:

– Darbs pie projekta izstrādes tika sākts 2018. gada otrajā pusē, un **pirmais, kas tika izdarīts, lai pēc tam izvairītos no nevēlamiem pārsteigumiem, bija ļoti skrupuloza un pamatīga esošo konstrukciju apsekošana.** Turklāt jāņem vērā fakts, ka mehāniskais cehs ir celts 1975. gadā, un padomju laika būvniecības izpildījuma kvalitātei nav tā pati labākā slava. Kā izrādījās, tas kārtējo reizi apstiprinājās arī šajā projektā, piemēram, kolonnas un pamatu sijas bija šķības, nenolīmeņotas, savukārt grīdas līmeņa atšķirības varēja sasniegt pat 10–12 cm. Tomēr, neraugoties uz šādām tehniskajām niansēm, 2019. gada sākumā projekta izstrāde tika

pilnībā pabeigta. Galvenais mūsu mērķis bija, pirmkārt, racionāli pār būvēt ēku, lai tā **atbilstu Caljan tehnoloģiskajām vajadzībām, otrkārt, radīt būves arhitektonisko pievienoto vērtību**, delikāti apvienojot vecās vērtības ar jaunajām. Rezultātā esam saglabājuši vēsturisko konstruktīvo shēmu, nomainot tās konstrukcijas, kuru stāvoklis nebija apmierinošs, un piebūvējuši jauno administrācijas korpusu. Sākotnēji bija iecerēts saglabāt arī dzelzsbetona paneļus, tomēr, ņemot vērā to stāvokli, tie tika aizvietoti ar sendvičpaneļiem. **Ražotnes eksterjerā dominē melnbaltā un pelēko toņkārtu krāsu gamma.** Tas tāpēc, ka fasāde ir salīdzinoši liela un masīva, un bija nepieciešams to padarīt optiski mazāku. Turklāt paneļi pelēkajos toņos labi uztver krāsu nianšes apkārtējā vidē, radot iespaidu, ka fasāde katru reizi ir citāda, bet vienlīdz harmoniska uz vides fona. Ceha lielās vitrīnas savukārt uzirdina fasādes masu, kas apvienojumā ar pelēko toņu saspēli un lielo logo padara ēkas sienas interesantas un acij tīkamas. Iekšējās savukārt vēlējāmies radīt pretstatu kādreizējiem mazajiem kambarīšiem – kabinetiem, **tāpēc telpas veidotas lielas, plašas un optiski caurspīdīgas, kas ir gan funkcionāli, gan estētiski un pagalam netipiski rūpnieciskajām būvēm.**

Uldis Sesks, Liepājas Speciālās ekonomiskās zonas pārvaldes valdes priekšsēdētājs:

– Uzņēmuma Caljan jaunās ražotnes izbūve bijušā rūpnīcas Liepājas Metalurģijas mehāniskā ceha vietā ir viens no pirmajiem un redzamākajiem soļiem, kā šobrīd dīkstāvē esošā metalurģijas milža teritorija pamazām piedzīvo transformāciju. **Pēc**

divu gadu un septiņu mēnešu klusēšanas Metalurģijas teritorijā atgriežas ražošana, turklāt vērienīga! Manuprāt, stāstā par bijušā Metalurģijas atdzimšanu tas ir pagrieziena punkts. Domāju, gan pasaules norises, gan mūsu pašu pieredze skaidri rāda – nevienam vairs nevajadzētu lolot ilūzijas, ka Metalurģijas varētu atdzimst tādā veidolā, kādā bijām pieraduši to redzēt. Drīzāk ir laiks aprast ar domu, ka šī teritorija nākotnē būs pavisam citāda – ar mazākiem, bet mūsdienīgākiem uzņēmumiem, ar efektīvu un viedu ražošanu, ar augstas pievienotās vērtības ekonomiku un kvalitatīvām darba vietām. Mums ir noslēgts nodomu protokols starp Ekonomikas ministriju un LIAA par industriālā parka izveidi bijušā Metalurģijas teritorijā, kas tuvāko gadu laikā radītu ap 1000 jaunas un labi apmaksātas darba vietas.

Patlaban Speciālās ekonomiskās zonas pārvalde kopā ar piesaistītajiem konsultantiem un pilsētplānotājiem strādā pie stratēģijas par šīs pilsētai nozīmīgās teritorijas atgriešanu ekonomiskajā apritē. Teritorija ir ļoti plaša un pārsniedz 1 200 000 m², taču vilinoša – ar augstas jaudas komunikācijām, infrastruktūras pieejamību un piekļuves iespējām.

DLW LINOLEJS

9 DIZAINI,
159 NOKRĀSAS

www.gerflor.com

Jaunā «Gerflor» atjaunotā un paplašinātā «DLW» linoleja kolekcija paver gandrīz neierobežotas iespējas jebkuram interjera arhitektūras projektam un nojauc visus šķēršļus radošumam. Kolekciju raksturo dabas iedvesmota estētika, 98% bioloģisko sastāvdaļu, kā arī jauna «Neocare» virsmas apstrāde, kurā nav izmantoti šķīdinātāji, nodrošinot vienkāršu kopšanu un noturību pret traipiem.

VIZUALIZĒJIET
SAVU PROJEKTU

Interiordesigner.gerflor.com

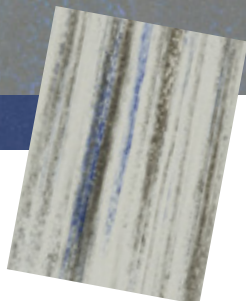
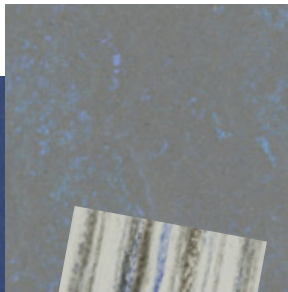
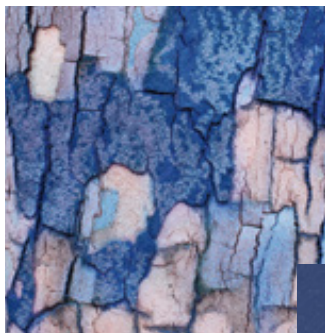
JAUNĀS DZĪVĪBAS IEDVEŠANA LINOLEJA GRĪDAS SEGUMOS!

Jauno DLW linoleja kolekciju veido 9 dizaini un 159 krāsas, kas ir radītas, iedvesmojoties no dabiskās vides. Granīta vai kaļķakmens krasti, ko grauž vējš, baltas smilšu pludmales, kuras apskalo debeszils jūras ūdens ar baltām putām, marmora klintis ar mainīgu nokrāsu, koksne brūnos un zaļos toņos...

Kolekcija «Arabesque» uzbur mežonīgas putojošas jūras iespaidu, savukārt «Lino Art Flow» dizains ar savu uzkrītoši brūno un zaļo graudaino faktūru atgādina bērza tāsi... Kolekcija piedāvā dizainus ar marmora efektu vai lāsumiem, kā arī vienkāršas produktu sērijas. Tos var kombinēt un pretstatīt, lai radītu pārliecinošu dzīvās dabas iedvesmotu iespaidu.

Atjauninātās kolekcijas krāsas ir izveidotas, lai kombinētos bezgalīgi daudz dažādās variācijās, dodot iespēju atrast tādu grīdas seguma risinājumu, kas atbilstu jebkura interjera dizaina projekta prasībām, sākot no skolas ēkām, birojiem un administratīvajām telpām līdz sporta vai veselības aprūpes iestādēm.

Mix and match

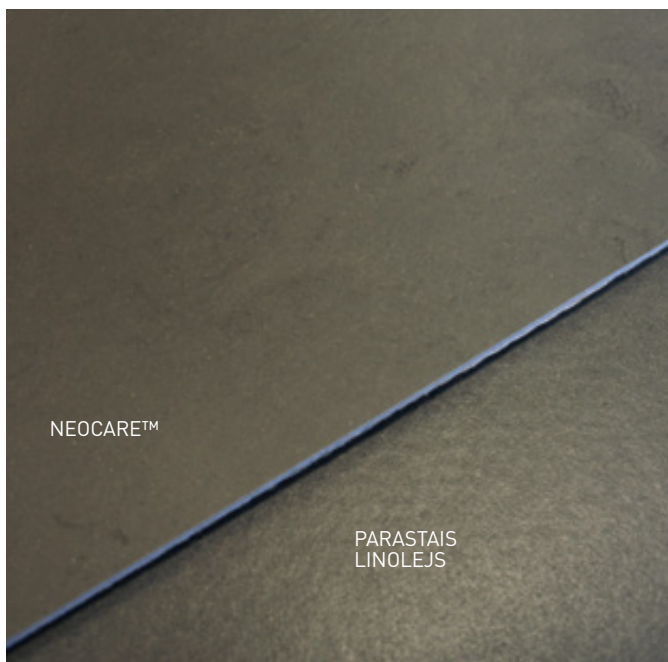

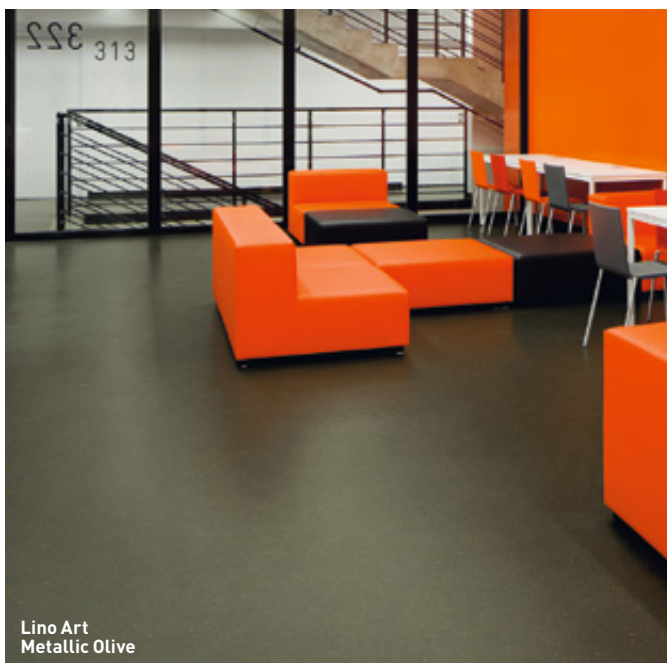
«GERFLOR» «NEOCARE» VIRSMAS APSTRĀDE – GARANTĒTI VIEGLA KOPŠANA UN NEPIEREDZĒTA IZTURĪBA

Lielisks risinājums jebkuram projektam ar lielu cilvēku plūsmu, kas ļauj apvienot modernu dizainu ar izcilu grīdas seguma izturību. Balstoties uz gadu desmitiem ilgiem pētījumiem un zināšanām par virsmas apstrādes tehnoloģijām, «Gerflor» ir izstrādājis jaunu, maksimāli efektīvu virsmas aizsardzības sistēmu «Neocare». Īpaši linolejam paredzētā «Neocare» virsmas apstrāde izveidota, izmantojot trīskāršu šķērssaistīšanu ar UV lāzeru, tajā nav izmantoti šķīdinātāji, tā ir izturīga pret ķīmiskām vielām un dezinfekcijas līdzekļiem, kā arī atgrūž netīrumus. Testēšana ir pierādījusi, ka šai virsmai ir 25% lielāka izturība pret mikroskrāpējumiem, salīdzinot ar parastajiem linolejiem. Un pat ja grīdas segumā parādās skrāpējumi, tos var viegli novērst. Viena no būtiskākajām jaunās virsmas apstrādes priekšrocībām ir tā, ka linoleja vaskošana nav nepieciešama visā produkta ekspluatācijas laikā.

**Virsmas apstrāde «NEOCARE» –
izcila noturība pret traipiem
apvienojumā ar elegantu matētu
dizainu.**

«CRADLE TO CRADLE» SUDRABA CERTIFIKĀTS™

«Gerflor» jau vairākus gadu desmitus ir līderis grīdas segumu izstrādē, izmantojot pārstrādātus un pārstrādājamus materiālus, arī jaunā linoleja kolekcija nav izņēmums.

DLW linolejs tiek ražots Vācijā kopš 1882. gada, un to veido 98% bioloģisku sastāvdaļu – linsēklu eļļa, koksnes milti, kaļķakmens, džuta un sveķi u.c. 76% no šiem materiāliem ir atjaunojami viena gada laikā.

Saskaņā ar «Gerflor» pieņemto strikto dzīves cikla analīzes metodi, DLW linoleja dzīves cikla pirmie trīs posmi no sešiem (starp ražošanu un izsūtīšanu no rūpnīcas) ir CO₂ neitrāli.

Šis produkts atbilst arī stingrajām «Cradle to Cradle» sudraba sertifikāta prasībām, tas piešķirts kolekcijām «Marmorette», «Arabesque», «Colorette», «Uni Walton» un «Lino Art».

Jaunajai linoleja kolekcijai ir īpaši zemas GOS (VOC) emisijas (mazāk nekā 10 µg / m³ pēc 28 dienām), kas garantē izcilu iekštelpu gaisa kvalitāti. Šis unikālais un tirgū līdz šim nepārspētais rādītājs ir iemesls, kāpēc kolekcijai ir piešķirti «Blue Angel» un «Nordic Swan» ekomarķējumi, M1 emisiju klasifikācija un «Floorscore» iekštelpu gaisa kvalitātes sertifikāts.

Colorette
Oxid Grey

Marmorette
Chili Red & Curacao Petrol

Uni Walton
Nickel Grey

VAIRĀK INFORMĀCIJAS MEKLĒJIET

www.gerflor.com

KONTAKTINFORMĀCIJA LATVIJĀ

Tālr. +371 29231405

Gerflor[®]

theflooringroup

KULTŪRVIETA ZEIT LĪGATNĒ - LĒNĀ ARHITEKTŪRA

INĀRA GAUJA, Mg. art.,
foto Zane Ūpe un Ināra Gauja

A photograph of a modern interior space featuring a staircase with black metal railings and grey steps. A hammock with a colorful patterned fabric and red trim hangs from the ceiling. The ceiling has exposed wooden beams and dark metal trusses. A brick wall is visible on the right side.

Arhitekts Sarmīte Pāvilaite.
Būvkonstruktors Ārijs Skujiņš.
Būvdarbu vadība – Dainis Zeitmanis.
Būvuzraudzība – Jānis Gruntmanis.
Metālmākslinieks Aivars Benužs.
Grafikas dizainers Matīss Zvaigzne.
Dizains, mēbeles, aprīkojums,
vide – Aija Freimane, Zane Ūpe, Oskars
Koļesņikovs, Inese un Mārgers Zeitmaņi.

Līgatnes kultūrvietu Zeit reiz atklāju pavisam nejauši, un tā mani uzreiz fascinēja ar telpisku iederību savā vietā un laikā. Pašlaik kompleksā darbojas tīklu parks mežā kalnā un iekštelpās, bezmaksas rotaļu laukumi pagalmā, kases un suvenīrveikala ēka, galvenajā ēkā – kafejnīca, pasākumu zāle, mākslas galerija, semināru zāle, viesistaba viesiem, viesnīca ar deviņiem numuriņiem. Tuvākajā nākotnē tiks atvērtas viesnīcas telpas un pirtiņa vēl citās teritorijā esošajās ēkās – bijušajā maizes ceptuvē, kučiera namā –, lai vismaz septiņdesmit viesi varētu izbaudīt papildītu vakaru un nākamo rītu.

Kasku cehs

Stāsta Zeit izveidotājs Mārgers Zeitmanis:

– Kad mēs ar ģimeni pārcēlāmies uz dzīvi Līgatnē pavisam, kad te desmit gadus dzīvojām kā vasarnieki, bijām jau nedaudz iemēģinājušies arī viesmīlības nozarē. Kļuva skaidrs, ka savu viesmīlības tieksmi vēlamies realizēt nelielā biznesā, un telpu meklējumu gaitā nonācām pie šī ēku kompleksa un teritorijas, ko vietējie sauca par kasku cehu, oficiāli – bijušais Latvijas PSR DOSAAF centrālās komitejas ražošanas apvienības Sputņik stiklaplastu iecirknis. Šai vietai ir aptuveni 200 gadu sena vēsture, tā ietilpa Līgatnes papīrfabrikas palīgsaimniecības infrastruktūrā – te bija zirgu stalli, tur kučiera māja, līdz kamēr padomju vara telpas paplašināja un ieviesa ķiveru ražošanu visas padomjzemes vajadzībām. Deviņdesmito gadu otrajā pusē apsīkuši

neatkarīgie ražošanas mēģinājumi, un telpas palika vēdināties un utilizēties, līdz, ziņkārības māks, te 2016. gadā iemaldījās. Lielajā ražošanas zālē man uzreiz radās sajūta, ka šī varētu būt laba vieta pasākumiem un viesmīlībai.

Vietas aicinājums

– Man svarīgi, ka arī sieva šai idejai noticēja – soli pa solim visu veidojām un turpinām veidot kopā. Visa mūsu komanda ir lieliski profesionāli un sava veida lokālpatrioti, piemēram, šefpavārs Oskars Koļesņikovs, kurš atnāca šurp pēc veiksmīgas karjeras Rīgā, Šveicē un Francijā, jo vēlējās, ka viņa bērni aug veselīgā un sakoptā vietējā vidē. Sākām kā improvizēta kafejnīca, šeit ļoti daudz ir viņa ideju gan pirmsākumā, gan vēlāk. Šefpavāra brālis Andris tika pārvilināts no Rīgas restorāna, pārceļoties šurp ar visu ģimeni. Viņa sieva dizainere Zane Ūpe arī pilnībā iesaistījās. Vieta izveidojusies par triju ģimeņu kopīgu sirdslietu un darbavietu – par to augu gadu rūpējas Inese un Mārgers Zeitmaņi, Alise un Oskars Koļesņikovi, Zane un Andris Ūpi. Spriedām, ka šeit jābūt vairākiem elementiem, kurus atveidojām grafiskās zīmēs un nodrukājām kreklīšos, iepakojuma maisiņos un tagad eksponējam ieejas skatlogā, proti: ēdināšanai, viesnīcai, rotaļlaukumiem zem jumta un brīvā dabā, jābūt mūzikai un kultūrai, mākslas galerijai, videi jābūt visiem pieejamai, draudzīgai ģimenēm un četrkājainajiem mīļuliem.

Resursu apguve un iesaiste

Gandrīz viss arhitektūras apjoms, pateicoties bijušā ceha direktoru (Kārlis Freimanis, Viktors Lācis, Ārija Salmiņa) secīgām rūpēm, ir tehniski labi saglabājies padomju ēku mantojums, minimāli papildināts – tieši tik, cik funkcionāli un estētiski nepieciešams, bez jebkādām ārišķībām vai ambiciozas liekvārdības. Tas izdarīts tik gudri, ka veido veiksmīgu un mūsdienīgi atraktīvu arhitektonisko kompleksu. Gaišās kafejnīcas telpas ar stikloto skatu uz pasākumu pagalmu ir vienīgā jaunā izbūve ārpus agrākās ceha ārsienas, kura tagad ir siena starp kafejnīcu un pasākumu zāli ar visām agrākajām logailām. Ražošanas ēkās bija lieliski saglabājušās padomjlaika terraco grīdas, kas spēj kvalitatīvi kalpot gandrīz mūžīgi. Visas jumta konstrukcijas bija saglabājušās salīdzinoši lieliski, jo ruberoīda deficīta dēļ jumts bija pārklāts ar vietējo resursu – stiklašķiedru – un šis fakts bija paglābis jumtu un ēkas no sabrukšanas. Piebūve, kurā tagad ir bērnu rotaļu telpa, ir vienīgā, kas tehniskā stāvokļa dēļ zaudēja otro stāvu, tā vietā iegūstot atklātu jumta terasi. Visus celtniecības, apdares un iekārtojuma darbus lielākoties realizē uzticama vietējo puīšu brigāde – pat dekoratīvie apdares darbi ir viņu roku darbs.

Liela daļa mēbeļu un vides priekšmetu tapusi, pārstrādājot ēkās esošo metāla pārpalikumu: tas bija mērķtiecīgs uzdevums – pārstrādājot likt lietā esošos resursus. Tā no lūžņiem tapa stāvgaldi,

bāra krēsli, soliņi no apkures radiatoriem, soli no metāla skursteņa fragmentiem, grili no čuguna rezervuāriem. Pat būvkonstrukcijas – kafejnīcas griestu balsta kolonnas – veidotas no apstrādātām vecās siltumtrases tērauda caurulēm. Kafejnīcas lampas arī ir tehniski un vizuāli uzlabots kasku ceha mantojums.

Visas 70. gadu durvis, apšūtas ar alumīnija plāksnēm, bija apbrīnojama kārtā izglābušās no krāsainā metāla kolekcionāriem, rūpīgi apslēptas zem biezas krāsas kārtas, kas tika notīrīta, lai pilnā spozmē eksponētu vērtīgo materiālu. Jaunās durvis pasākumu zālē izgatavotas analogas vecajām, izmantojot alumīnija plāksnes, ar ko citā telpā bija apšūti griesti; rokturis ir no vietējo cauruļu atlikumiem.

Soli pa solim

Vieta sakārtota jaunai publiskai dzīvei soli pa solim, bez skaļas atklāšanas, un turpina attīstīties. Saimnieks uzsver vietas nesteidzīgās attīstības nozīmi, kas ļauj visus lēmumus izsvērt pakāpeniski, lēnprātīgi, bez spriedzes un termiņu spiediena, gan praktiski, gan emocionāli pamatotāk.

Tagadējais kases un suvenīrveikala namiņš, kurš ir apdares pārvērtības piedzīvojis agrākās ēdnīcas apjoms, publikai tika atvērts pirmais 2018. gadā kā neliela kafejnīca. Tīklu parks radās neilgi pēc Zeit atvēršanas, kad saimnieki saprata vajadzību veidot ko atraktīvu līdzās sākotnējai kafejnīcai. Tīklu sistēmu, aizgūstot Eiropas pieredzi, izveidoja industriālie alpīnisti. Tajā laikā galvenajai ceha ēkai pat projekts vēl nebija pabeigts. Mazās kafejnīcas darbā gūtā pieredze noderēja, izvērtējot tagadējās kafejnīcas projekta iecerī. Atraktīvie pagalma ainavas arhitektūras elementi – krāsainie, dēļiem apšūtie rotaļu namiņi tīklu kalna malā – patiesībā ir veci metāla boksi, kuri bija jau ieauguši nogāzē tā, ka to izkustināšana būtu izraisījusi zemes nobrukumu.

Pirmo pagalma koncertu apmeklētāji 2018. gadā tika sēdināti uz salmu ķīpām. Tad – uz ķīpām un dēļiem. Tad pagurumā no krēslu nēsāšanas uz pagalmu katru piektdienu no atmiņas iznirst ideja par koka tribīnēm publikas sasēdināšanai piekaldnē un bērnu kāpēlēšanai. Tagad grantētajā pagalmā vissezonas sēdekļiem un citiem telpiskajiem veidojumiem izmanto dzelzceļa gulšņu sagataves.

Nākamais solis laikā bijis pirmais bankets vēl topošajā koncertzālē. Tad pabeigto telpu sarakstam pievienojās nelielā semināru zāle, kas noder arī viesībām. Pēc tam – izstāžu zāle, tad rotaļu laukums iekštelpās, visbeidzot pievienojās viesnīca. Publikas interese izmantot šo objektu faktiski steigusies pa priekšu pabeigtībai.

Upes kraujas terase ir atsevišķs stāsts. Arī tās esamību noteica tehniskie apstākļi – nestabilā grunts ar gadiem ilgstošo pakāpenisko noslīdējumu. Krasta malas nosargāšana un nostiprināšana bija būtisks risināmais uzdevums, jau ceha laikā tajā bija ieliktas nopietnas pūles. Uz pāļiem būvētā apjuntā terase tagad ne tikvien ir jauka skatu vieta uz ainavisko ieleju un aktīvo Zeit iekšpagalmu un, iespējams, garākā terase Vidzemē, bet reizē pasargā kraujas malu no nokrišņiem un erozijas – notekūdeņi tiek rūpīgi aizvadīti prom no kraujas.

Vienlaicīguma plāns

Lielā ceha telpa ar minimālām izmaiņām pielāgota koncertu un izrāžu zāles vajadzībām, izbūvēts arī skatītāju balkons, izmantojot telpas griestu augstuma iespējas. Skatuves paaugstinājums un telpas dalīšanas elementi ir mobili un viegli improvizējami dažādām vajadzībām. Bijušajā ražošanas krāsns telpā, izbūvējot nepieciešamās ailas un iekļājot betona grīdu, tapis gaitenis galerija, kas tālākā izvērsumā savieno kafejnīcu ar semināru telpu, bērnu rotaļu laukumu un viesnīcu. Galerijas dzīvi vada komandas dizainere Zane Ūpe, mākslinieki piesakās jau gadu uz priekšu. Bērnu laukums izbūvēts agrākajā siltummezgla katlumājā, bērnu aktivitāšu zāle – bijušajās siltummezgla telpās, grīdām izmantojot paklājflīzes un pvc flīzes, kuras saimnieks atzīst par ļoti ērtām un nepietiekami novērtētām. Viesnīcas bloks izvietots pašā senākajā ēkas daļā, kur gandrīz pirms divsimt gadiem bijuši zirgu stalli, padomju laikā – garderobes strādniekiem, laboratorija, sarkanais stūrītis un direktora kabinets. Saglabājušās un atjaunotas senās koka kāpnēs uz otro stāvu. Šī sadaļa papildināta ar nelielu pašapkalpošanās virtuvītes nišu viesu vajadzībām un atsevišķu viesistabu – atpūtas vai sapazīšanās telpu. Pirms pandēmijas šeit tika organizēti pat koncerti pavisam nelielam apmeklētāju skaitam. Viesu numuriņiem ir katram atšķirīgs rotaļīgs dizains, spēlējoties ar numuriņa nosaukuma tēmu – glamūra istaba, strādnieka istaba, sapņotāja istaba utt. Neesiet pārsteigti – par lustrām te var kalpot pat gaumīgi papīrgrozi. Otrā stāva bijusī evakuācijas izeja pārtapusi par numuriņa balkonu, evakuācijas izeju ar vecajām metāla trepēm pārceļot blakus – gaitenī galā. Pakešlogu iekšējās palodzes uzmūrētas no ķieģeļiem, nospiežot, ka koks un nepavisam ne plastikāts te neiederēsies. Viesnīcai, semināru zālei un rotaļu zonai ir arī atsevišķas izejas uz piegulošajiem pagalmiem. Katram funkcionālajam blokam izveidota atsevišķa centrālapkures apsaiste no kopīgā gāzes apkures katla. Saimnieks uzsver, ka šis komplekss nav domāts noīrēšanai pilnībā – kafejnīca un tīklu parks vienmēr ir atvērti publikai. Tālab speciāli padomāts par atsevišķo funkcionālo bloku nodalīšanu – lai, savstarpēji netraucējot, vienlaikus var notikt vairāki pasākumi, ar ēdināšanu no virtuves nodrošinot jebkuru no tiem. Ir plāni par turpmāko attīstību..

Mārgers Zeitmanis vēlas pateikt īpašu paldies par ieguldījumu Zeit tapšanā sievai Inesei, dēliem Rūdolfam un Arnoldam, meitai Marijai, Oskaram Koļesņikovam un Alisei Koļesņikovai, Alīdai Vānei, Andim Mārtiņjēkabam, arhitektei Sarmītei Pāvilaitei, Aijai Freimanei, Matīsam Zvaigzņem, Zanei un Andrim Ūpiem, Dainim Zeitmanim.

2020. GADA VĒRTĪGĀKĀS LATVIJAS BŪVES NOSKAIDROTAS 2. SEPTEMBRĪ

ilgtspējība
arhitektūrā,
būvniecībā,
dizainā
2020

ILGTSPĒJĪGS = PĀRDOMĀTS = PAMATOTS

Konkursa Ilgtspējība arhitektūrā, būvniecībā, dizainā rezultāti tika paziņoti 2020. gada 2. septembrī Stopiņu jaunajā kultūras namā. Konkursam pieteikumus bija iespējams iesniegt 4 nominācijās – Ilgtspējīgākā ēka, Ilgtspējīgākais projekts, Ilgtspējīgākā publiskā ārtelpa, Ilgtspējīgākā studentu ideja. Ilgtspējības divas galvenās pamata pazīmes ir pārdomātība un pamatotība, kuru apvienojums vienmēr rezultējas kā vērtīga ēka, labiekārtojums vai dizaina izstrādājums.

Konkursā Ilgtspējība arhitektūrā, būvniecībā, dizainā 1. vieta nominācijā Ilgtspējīgākā ēka tika piešķirta Ventspils koncertzālei Latvija ar mūzikas skolu, 1. vietu nominācijā Ilgtspējīgākais projekts ieguva jaunā, viedā Ogres bibliotēka, 1. vieta nominācijā Ilgtspējīgākā publiskā ārtelpa tika piešķirta Alūksnei par Tempļa kalna apkaimes labiekārtojuma realizāciju, 1. vietu nominācijā Ilgtspējīgākā studentu ideja piešķīra Ksenijai Sapegai par pārrobežu izglītības kompleksa Daugavpils-Braslava ideju.

Latvija pagaidām ir vienīgā Baltijas valsts, kur jau astoto gadu pēc kārtas tiek organizēts konkurss par ilgtspējīgāko jeb vērtīgāko objektu. Konkursa organizatori – biedrība Building Design and Construction Council, sadarbības partneri – Ekonomikas ministrija un Būvniecības valsts kontroles birojs.

Konkursa mērķis ir popularizēt esošus un nākotnes objektus un idejas, kuru sākotnējā VĒRTĪBA ilgtermiņā nemazinās, kuru funkcionalitāte un struktūra ir vērsta uz nevainojamu kalpošanu sabiedrības labā desmitiem gadu vai arī ir veikta pārdomāta esošu objektu atjaunošana. Tāpat vērtīgas ir privātmājas, kuru projektu konceptā iestrādāti ne vien ilgtspējīgi materiāli, bet arī rūpīgi izkalkulēti kvalitatīvi risinājumi ēkas uzturēšanai, pietuvinot tos pēc iespējas zemām izmaksām ekspluatācijas laikā. Ilgtspējības principu ievērošana rada nozīmīgu ekonomisko izdevīgumu, ko atzinušas valsts institūcijas un vērīgu objektu pasūtītāji visā pasaulē.

Nominācija Ilgtspējīgākais projekts 2020

1. vieta – **vidē bibliotēka Ogrē**, pasūtītājs Ogres novada pašvaldība, projekts Valdis Onkelis, Rūdis Rubenis, PBR.
 2. vieta – **biroju ēku komplekss Verde**, pasūtītājs Hanza 14, projekts Andris Kronbergs, Jānis Zvejnieks, Arhis, inženierkonsultants Māris Tidriķis, Forma 2.
 3. vieta – **dzīvojamā apbūve Lindenholma**, pasūtītājs Vastint Latvia, projekts Gatis Didrihsons, Ansis Klīdzējs, Didrihsons arhitekti, Linia. Atzinība
- Savrupmāja Ozolnieku novadā**, pasūtītājs privātpersona, projekts Jānis Bērziņš, Arche.

Nominācija Ilgtspējīgākā ēka 2020

1. vieta – **Ventspils mūzikas vidusskola un koncertzāle Latvija**, pasūtītājs Ventspils pilsētas pašvaldības iestāde Komunālā pārvalde, projekts David Cook, PS Merks-Ostas celtnieks, būvuzraudzība Firma L4.
2. vieta – **koka ēku renovācijas centrs Koka Rīga**, pasūtītājs Rīgas Austrumu izpilddirekcija, projekts Lejnieku projektēšanas birojs.
3. vieta – daudzstāvu daudzdzīvokļu **dzīvojamās mājas Mālu ielā 1 un Ķieģeļu ielā 8, Valmierā**, pasūtītājs Valmieras Namsaimnieks, projekts Tectum, būvnieks MONUM.

Nominācija Ilgtspējīga publiskā ārtelpa 2020

1. vieta – **Tempļa kalna apkaimes labiekārtojums Alūksnē**, pasūtītājs Alūksnes novada pašvaldība. Alūksnes muižas parka mazo arhitektūras formu restaurācija projekts Arhitekta L. Šmita Darbnīca, būvnieks Būvfirma Inbuv. Tilts no Tempļa kalna uz Pilssalu, projekts Projekts 3, būvnieks Tilts. Makšķerēšanas vietas Alūksnes ezera krastā, projekts Holgers Elers, dizaina Birojs H2E.
2. vieta – **sporta un rekreācijas zonas labiekārtojums Saulkalnes daudzstāvu namu iekšpagalmā**, pasūtītājs Salaspils novada dome, projekts Arh Stadija, būvnieki KULK, Alejas projekti, būvuzraudzība Reikman.
3. vieta – **viesnīcas AC Hotel by Marriott Rīga skvērs**, Dzirnau ielā 33, Rīgā. Pasūtītājs Vastint Latvia, projekts Arhis Arhitekti, Zala Landscape Architecture, E. Daniševska Birojs, būvnieks Skonto būve, būvuzraudzība Prime Performance Consulting.

Nominācija Ilgtspējīgākā studentu ideja 2020

1. vieta – Ksenija Sapega, RISEBA. **Daugavpils-Braslava, izglītojošs centrs.**

2. vieta (divas) – Inta Vorniša, Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola. **Interjera dizaina projekts – sestais stāvs.**

Ilmārs Bērziņš, RTU, **datorizēta iekārta fagota mēlišu profilēšanai.**

3. vieta – Marina Šalkovska, Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola, projekts **Moduļu māja.**

Atzinības

Nadīna Anniņa Poga, RTU, darba apgērbs Liepājas sabiedriskā transporta biļešu kontrolieriem, **kolekcija Nākamā pietura.**

RCK studentu grupa Kristaps Gailis, Sendijs Melkurts, Valts Zaķis.

Aktu zāles interjers Rīgas Celtniecības koledžā.

Konkursu Ilgtspējība arhitektūrā, būvniecībā, dizainā 2020 **organizē** biedrība Building Design and Construction Council, patroni Ekonomikas ministrija, Būvniecības valsts kontroles birojs. **Atbalstītāji** Eastnine.

Plašāka informācija: Gunita Jansone, BDCC vadītāja, 29407147, gunita.jansone@inbox.lv, Agrita Lūse, BDCC valdes locekle, agrita.luse@gmail.com, 28373794.

KONFERENCE ILGTSPĒJAS PRINCIPU PIEMĒROŠANAS PRAKSE LATVIJĀ

Līdztekus Ilgtspējas konkursam notika arī konference. Vieta – Stopiņu novada kultūras nams, Institūta iela 3, Ulbroka. Auditorija – būvniecības profesionāļi, arhitekti, inženieri, studenti. Konferences organizators – biedrība Building Design and Construction Council sadarbībā ar Ekonomikas ministriju un Būvniecības valsts kontroles biroju. Konferences atbalstītāji – Eastnine, Monum, Kerama Marazzi.

Konferences mērķis – pieredzes pārnese, labas ilgtspējības prakses veicināšana un ilgtspējīgu ideju popularizēšana, konferences tēzes atspoguļojot Latvijas plašsaziņas līdzekļos. Konferences saturs – ilgtspējības aspekti modernajā vidē: arhitektūrā, būvniecībā, dizainā, restaurācijā, koka būvniecībā, pilsētu labiekārtojumā. Apmeklējums – bezmaksas.

KONFERENCES PROGRAMMA

11.00 – Konferences atklāšana.

11.20 – Ilgtspējas jēdziens ideju vēstures kontekstā,
arhitekts Visvaldis Sarma,
arhitektu biroja Sarma&Norde vadītājs.

11.40 – Keramiskā produkcija – flīzes, pareiza izvēle
un pielietojums projektos, Enrico Hershmann,
Alberto Favaron, Pavel Kovaļov,
Natalja Marčenkova-Stepāne, Kerama Marazzi.

12.00 – Ogres jaunās bibliotēkas inovatīvie risinājumi,
arhitekti Valdis Onkelis, Rūdis Rubenis, arhitektu birojs PBR.

12.20 – Ielu telpas attīstība Siguldā, Viesturs Laurs,
satiksmes infrastruktūras plānotājs, Ie.La inženieri.

12.35 – Tirdzniecības centra Aleja ilgtspējas risinājumi,
arhitekts Guntis Grabovskis,
arhitektu birojs MG arhitekti, RTU docents.

12.55 – Ilgtspējas principu piemērošana nekustamā
īpašuma pārvaldībā, Andris Vārna, VAS VNĪ valdes loceklis.

13.15 – Re-Think, Re-Use, Re-Cycle. Arhitekts Pēteris Bajārs,
arhitektu biroja Outofbox vadītājs.

13.35 – Ilgtspēja restaurācijā. Kā vēsturisku vietu
saglabāšana sekmē vides ilgtspējīgu attīstību,
arhitekts Artūrs Lapīšs, Arhitektoniskās izpētes grupa.

13.50 – Ilgtspējīgi ainavu arhitektūras risinājumi Salaspils
novadā, arhitekte Daiga Veinberga, Salaspils novada domes
tehniskās daļas ainavu arhitekte.

14.10 – Ilgtspējīga pilsētas vide jeb Kā atvieglot ikdienas
izaicinājumus pilsētu plānošanā, Kristaps Kaugurs,
Rīgas pilsētas arhitektu biroja projektu vadītājs.

14.30 – Ilgtspējīgu būvniecības procesu organizācija.
Esošās problēmas un risinājumi. Sergejs Frolovs, inženieru
uzņēmuma Būvuzraugi LV vadītājs, Māris Tidriķis,
inženieru uzņēmuma Forma 2 vadītājs.

14.50 – Educational port in Braslaw, Belarus. Sustainable
version, Ksenija Sapega, Baltkrievija,
RISEBA Arhitektūras programmas maģistre.

15.05. – Zaļās infrastruktūras izveidošana ERAF
līdzfinansētajos projektos Jelgavā, Kristīne Vuškārniece
un Inga Bernāne, JPPI Pilsētsaimniecība.

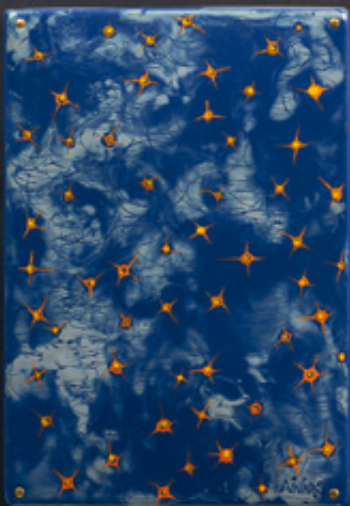
15.25 – Konferences noslēgums,
diskusijas, jautājumi.

MEISTARS. METĀLS. EMALJA

PAULA JANSONE,
foto Didzis Grodzs

Naktī ap 2-iem

Pilna vasara

Ziedonis

Ar mākslinieku Aivaru Riekstiņu tiekamies drēgnā augusta dienā viņa radošajā darbnīcā Miera ielā. Jau pie mājas sliedīša mūs pētošām acīm sagaida piķa melns runcis un, atzinis mūs par gana labiem esam, vēlīgi atļauj doties tālāk, kur nonākam pavisam citā valstībā – darbarīku, agregātu, instrumentu pasaulē, kuru lietojums parastam cilvēkam nav nedz saprotams, nedz aptverams –, un no sienām uz mums nolūkojas mākslinieka darbi, kuru neparastums liek acīm iemirdzēties un elpai aizrauties. Stūrī stāv vēl neizkravāti ellīgi smagi čemodāni no personalizstādes Alojasa novada bibliotēkā Sala, kura cita starpā pirms 2 gadiem tika atzīta par ilgtspējīgāko jeb vērtīgāko gada ēku. Pačukstēsim, ka tagad pilnās burās jau notiek sagatavošanās darbs pie nākamās izstādes, kas tiks atklāta ap gadu miju. Vienu vārdu sakot, nonākam totālā radošās enerģijas epicentrā, kur pat gaiss liekas blīvāks no darbu pieprasītās privātās telpas.

Mūzis

Čuksts

Aivars Riekstiņš ir Latvijā viens no retajiem metālmāksliniekiem, kas glezno karstās emaljas tehnikā. Viņš iemūžina idejas un emocijas emaljas tehnikā, kas pēc tam tiek ierāmēta metāla vai koka rāmī. Ar auksti velmētu, tīru metālu, uz kura var spēlēt ar ēnu un distanci, tiek sasniegts spēcīgākais efekts, dažādām faktūrām citai citu papildinot un izceļot. Māksliniekam pirmā iepazīšanās ar emalju notika, vēl mācoties Tallinas Mākslas institūtā. Pēc tam pārliecība pievērsties emaljai nostiprinājās, pateicoties metālmāksliniekam Indulim Urbānam,

kas ar šo tehniku bija aizrāvēis un pat izbrazkājis visu pasauli, piedaloties dažādos simpozijos un izstādēs. Tomēr par pirmsākumu savai mīlestībai pret emaljas tehniku Aivars Riekstiņš uzskata iedvesmu, ko radīja pareizticīgo ikonu apbrīnošana. Emalja ir kā kaprīza un nepakļāvīga dāma, jo nekad nevar paredzēt, kur emalja nogrims, kur pazudīs, kur sakūkumosies, pārdegs vai, tieši otrādi, nedadegs, tas ir pārsteiguma moments, ko var uzzināt, tikai izņemot darbu no krāsns. Tomēr tieši šīs nejaušības galarezultātu padara tik interesantu un rada prātam neiedomājamas faktūras. Kā atzīst pats mākslinieks, pats galvenais, lai gleznai apakšā būtu kāda doma, kaut vai smilšukastes filozofijas līmenī, citādi attēls tā arī paliks tikai attēls. Interesanti, ka par pamatu darbiem tiek izmantotas māju numura zīmes. To priekšrocība – ja netiek apdauzītas, tās ir gandrīz mūžīgas, jo var atrasties gan jūrā, gan upē, nemaz nerunājot par mūsu kaprīzajiem laika apstākļiem, un tām nekas nenotiek. Emalja ir neparedzama, tāpēc daudz jāeksperimentē ar krāsu salikumiem, otas triepieniem un vilcieniem, jābūt gatavam redzēt arī to, ko pavisam neesi iztēlojies. Mākslinieka darbus veido dažādas sērijas – sieviešu (kā nu bez tām), bērnu, ziedu sērija. Citreiz ir kaut kas kosmisk, piemēram, mēness otra puse – kaut kas tāds, kas nekad nav redzēts, bet kur gribētos pabūt. Tāpēc jāliek lietā iztēle un jāglezno. Arī gleznu nosaukumus mākslinieks cenšas izvēlēties neitrālus, lai katrs skatītājs var dot vaļu fantāzijai. (Šī raksta autorei magoņu lauks izskatījās pēc flamingo, un ziemas saulē tika saskatītas ūdensrozēs.) Aivara gleznu tematiku neapzināti ietekmējis gleznotājs Jānis Pauļuks, ar ko Aivars bērnībā dzīvojis vienā pagalmā. Pauļuks bieži ņēma bērnus aiz rokas un veda aplūkot savas jaunās gleznas, un vienmēr jautāja vienu un to pašu jautājumu: ko tu tur redzi? Ja bērns atbildēja, ka redz putniņu, viņš atbildēja: ne vella, tas nav putniņš. Tas ir Vējš! Pēc šādām runām par vēju arī Aivars sāka domāt par dzīvi citādi, un dabas stihiju sajūtas noķeršana gleznās ir bijusi pastāvīga pavadone. Vai, piemēram, varat iedomāties, kā kartupeļu vāga parāda cilvēku savstarpējās attiecības? Vai kā sala atspoguļo cilvēka vientulību? Mākslinieks tic, ka viss, kas mums ir apkārt, kas mūs iespaido, liek domāt, redzēt, just, mīlēt un galu galā dzīvot, ir

savstarpēji saistīts. Šī tēma ir plaša un sirdij tuva. Ne katram lemts izprast emaljas tehniku kā augstvērtīgu mākslas darbu, vislabāk to uztver filozofiski noskaņoti domātāji. Daudzi cilvēki vieglāk uztver to, ko ir sastapuši muzejos un izstādēs – akvareli, grafiku, tēlniecību, bet ne emalju. Mākslinieks pats smeļ, ka emaljas pircēji ir tikai intelektuāļi vai ārzemnieki. Gleznošana emaljas tehnikā ir dārgs prieks, kas absolūti neatmaksājas, un naudu ar to nopelnīt nevar. Kad tika radīta pati pirmā kolekcija, uzradās norvēģi, kas bija gatavi maksāt lielu naudu, lai gleznas aizvestu un izstādītu galerijā. Tomēr mākslinieks atteica – nebija gatavs tam, ka pēc unikālajiem un oriģinālajiem paraugiem sāktu štancēt jaunus kā uz konveijera. Tāpēc darbus lielākoties pērk privātām kolekcijām, dāvinājumiem, vai arī Aivars īstā mākslinieka garā atdod darbus par simbolisku cenu. Šis ir sirds darbs, prieka darbs, maize jāpelna ar juvelierizstrādājumiem, gredzeniem, kaklarotām, auskariem – ar to, ko pieprasa un saprot publika. Pieprasījums ir tik liels, ka Aivaram vienam pašam kļūst grūti visu paspēt. Galvenais iedvesmas avots, darinot rotaslietas, ir pati rotas saimniece. Rotas darināšanas brīdī daudz kas atklājas par īpašnieces personību – tas, cik cilvēks ir iejūtīgs, erudīts, spītīgs, varošs, saprotošs un bagāts savā domāšanas pasaulē. Citreiz paveras tāda aina, ka var palikt mēms no pārsteiguma. Tad mākslinieks sajūt māksliniecisko azartu – jā, ir vērts ļoti pacensties šai personībai!

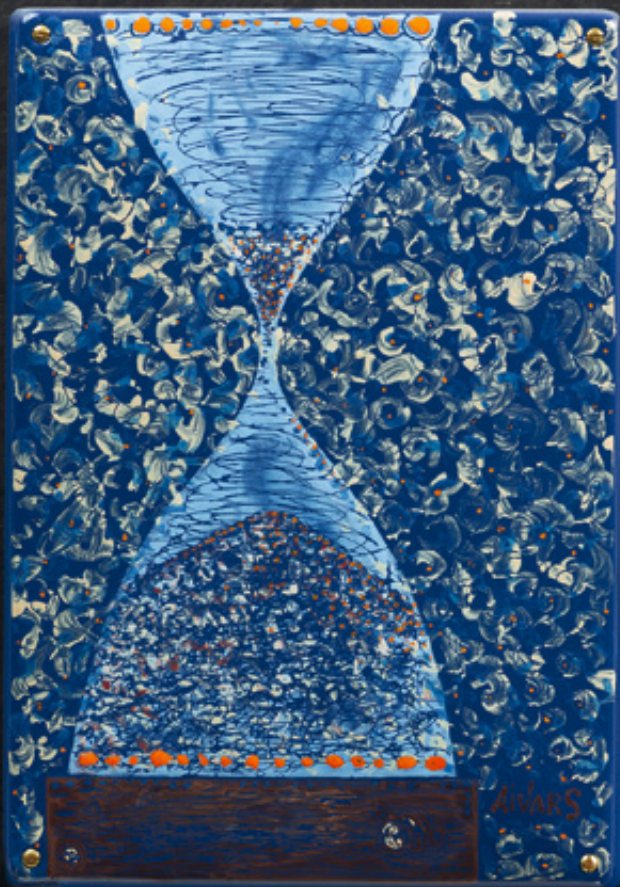
Meiteni
apmirdz
zvaigznes,
top zelts!

Magoņu lauks

Vitums

Bacilis

Nosalusi meitene

RADOŠAS DIZAINA IDEJAS – PLĀNOŠANA UN BUDŽETĒŠANA

AGRITA LŪSE,
foto Ingus Bajārs
(Santas Meikulānes arhīvs)

Pirms vairākiem gadiem būvētā biroju ēka Place 11 joprojām nav zaudējusi savu pievilcību, tāpēc biroju telpu meklētāji šeit ir bieži viesi. Daļai paveicas un ir iespēja savu ikdienu saistīt ar šo ēku un Rīgas apkaimi, kur viss ērti sasniedzams un no ēkas augšējiem stāviem arī viegli pārredzams.

Projektējot Place 11, tika ņemtas vērā mūsdienu mobilo cilvēku vajadzības, tāpēc ir ērta riteņu novietne, dušas, elektroauto uzlādes vieta, drošības apsvērumu dēļ ēkā iespējams ieiet tikai ar elektromotorkārtām atslēgām. Apdzīvojamais jumts ir nodots sabiedriskajai lietošanai, īrnieki to pēc kārtas izmanto kā dažādu pasākumu norises vietu.

Protams, kā pieņemts modernās biroju ires ēkās, iekštelpu plānojums un starpsienu izvietojums pieskaņojams katram īrniekam individuāli. Tas ir ērti, bet vienlaikus prasa arī profesionāla padomu, lai sava biroja plānojumu padarītu pēc iespējas racionālu un patīkamu darbiniekiem un apmeklētājiem. Santas Meikulānes sadarbība ar uzņēmumu Digitalmind, kas bija noīrējis 250 m² plašu telpu Place 11 ēkā, sākās savdabīgi.

Uzņēmuma vadība atnāca ar pāris biroja mēbeļu salonu piedāvāto tradicionālo galdu salikumu un izpratni par mēbeļu budžetu un formulēja savu vīziju: mēs nevēlamies tradicionālu biroju ar rindā saliktiem galdiem. Vēlamies individuālu, personalizētu telpu, kurā ir ērti strādāt dažādos – gan komandu, gan individuālos – projektu formātos. Tika formulētas funkcionālās vēlmes un vajadzības, un mēs veicām provizorisko budžeta plānojumu pāris interjera stilistikas versijām. Saruna ar interjera dizaineri Santu turpinājās, jo ar tik vienkāršiem uzstādījumiem tomēr netiek veidoti kvalitatīvi interjeri. Santa piedāvāja: ja budžets paliek, kāds sākotnēji ielānāts, nedarīt neko, netērējot vienu otru laiku. Taču tas nebija atteikums sadarbībai. Tālākajā sarunā izkristalizējās vairāki budžeta līmeņi, un tika precizēts, kuri interjera dizainera pakalpojumi tiks saņemti. Pēc uzņēmuma vadības apspriešanās tika atrasts kompromiss, izvērtēti ieguvumi un izplānota naudas plūsma profesionāla vadītai interjera izveidei. Jāatzīmē, ka summa palielinājās par 25–30% no sākotnēji atvēlētajiem līdzekļiem mēbeļu iegādei biroja iekārtojumam. Uzņēmuma vadības vēlme bija izveidot atvērtā tipa biroju, kur sadzīvotu divu dažādu kategoriju speciālisti, no kuriem vieni ir programmētāji, otri – projektu vadītāji. Uzņēmuma vadība iesaistījās plānošanā, dizaina skiciu apspriešanās, un vienlaikus tika kalkuletas izmaksas. Kā atzīmē Santa, klientu nauda jāprot ne tikai tērēt, bet arī ekonomēt – tas arī bija nepieciešams, jo budžetam bija ļoti stingrs ietvars, kas veiksmīgi mobilizēja projekta realizāciju. Patīkami pārsteidza operatīvā komunikācija projekta realizācijas laikā, kad šķita neiespējami katru detaļu, niansi, dizaina ideju saskaņot ar pieciem cilvēkiem – tāds bija nosacījums no pasūtītāja puses. Praksē tas izrādījās viegli un ātri, tā bija ļoti patīkama komunikācija. Atgriezeniskā saite bija ļoti precīza un skaidra, bija iespējams ātri vienoties par to, kā katrā posmā jāvirzās uz priekšu un kuras nostādnes interjera dizaina risinājumos iegūst paliekošas vērtības statusu.

Funkcija, forma un saturs

Dizaina vadlīnijas koncentrējās ap funkciju – nebija vajadzīgi kabineti, bet jārada vieta, kur satikties, apsēsties ar datoru un pastrādāt pie aktuālā, jo lielāko dienas daļu uzņēmuma speciālistiem aizņem projektu vadība. Fundamentālas darba vietas bija nepieciešamas aptuveni 6 – programmētājiem. Papildus tika izveidotas sapulču zonas un slēgtas apspriežu telpas, kuras var būt gan caurspīdīgas, gan matētas, lai tiktu respektēta klientu konfidencialitāte.

Uzņēmuma vēlme ir sevi pozicionēt ne tikai lokāli, bet arī globāli. Place 11 atrodas Rīgas aktīvās biznesa zonas centrā, un varbūt ir velkamas paralēles ar jebkuras Vecās Pasaules lielpilsētu nereti kādreizējās rūpnieciskajās ēkās izvietotajiem birojiem, kuru interjerā lieliski ierakstās mūrētu ķieģeļu sienu faktūra. Nu tāda lielpilsētas loftam raksturīga dekoratīva nianse. Uz sienām funkcionāli ērtas uzbīdāmās stikla tāfeles, monohroms fons, aktīvi akcenti detaļās. Inženierkomunikācijas šādos interjeros tradicionāli netiek slēptas, arī pasūtītājs izvēlējās šo risinājumu, kas saudzē budžetu, bet tajā pašā laikā ir estētisks. Atsevišķās biroja vietās tika izvietoti dizaina dekoratīvie gaismekļi, bet visur citur, respektējot budžetu, ekonomiski attīstītāja piedāvātie LED gaismekļi. Rezultāts – gaisma rada pareizo gaisotni un arī mājīgas kamerzonas strādāšanai. Biroja

telpās ir arī mazas, mobilas saliņas, kuras katru dienu var atrasties citviet. Protams, katram birojam piederīga ir virtuves zona, arī te ierīkota funkcionāla vieta ar ēdamzonas galdiņiem, pie kuriem ir ērti strādāt un kas, ja nepieciešams, var arī pārvietoties pa biroju, spilgti, enerģiski toņu risinājumi mobilizē un harmonizē.

Kardināli atšķirīgais šajā birojā ir datorspēļu zona. Ar IT saistītu uzņēmumu birojos ļoti bieži ir darbinieku vēlme no darba atslēgties ...ar virtuālajām spēlēm, nevis izejot dabā. Koncentrēšanās uz tehnoloģijām ir darījusi savu, var patikt vai nepatikt, bet tā tas ir – virtuālās realitātes dzīve kā ikdiena.

Arī uzņēmuma īpašnieki klejo pa biroju, katru reizi izvēlēdamies citu rakursu konkrētās dienas darba vietai. Populāra izrādījusies loga lete.

Santa ciena dabiskos materiālus, piemēram, oša koka faktūra tikusi izmantota visos laikos, šajā birojā daudzviet izvietotas mēbeles ar oša koka finierējumu. Paklāji, kā to paredz mūsdienu labākie standarti, ir ar antistatiskām īpašībām. Biroja aprīkojumā ir daudz mīksto plakņu, kam ir sabalansējoša loma, un tās uzlabo telpas akustiskās īpašības. Stiklotajās pārrunu telpās griestu daļā integrēti akustiskie paneli.

DIZAINA ILGTSPĒJĪBA

Santa Meikulāne:

Tā kā man darbā ar klientiem ir liela pieredze, izstrādājot interjera dizaina projektus birojiem, mājām, dzīvokļiem ar dažādiem kritērijiem, uzstādījumiem un finansējuma apjomiem, radušies dažādi secinājumi. Ar lielāko daļu klientu esam un paliekam sirsnīgā un draudzīgā kontaktā, dizains prasa iedziļināties pasūtītāju paradumos, un šī saskarsme rada atklātību un uzticēšanos. Dizaina ilgtspējība ir ne vienā vienā manis pirms 10 un vairāk gadiem veidotajā interjerā. Tie ir mūsdienīgi ilglaicīgi, tajos nav kardināli jāmaina funkcija un materiāli. Var mainīt konkrētu brīvstāvošu detaļu vai tekstiliju.

Covid vīruss mūs visus pamatīgi apsēdināja un lika saprast, ka jādzīvo ir šodien, šeit un tagad, bet jādomā ilgtermiņā. Kam gan katru gadu nepieciešamas mēbeļu izstādes? Paši ražotāji kuluāros vienmēr uzsvēruši, ka viņiem iznākt publikas priekšā ar jaunu produktu būtu nepieciešams labi ja reizi 2 vai 3 gados. Jo inovācijas rodas ātri, bet to integrācija un piemērotība noskaidrojas procesos.

Pasaule ir mainījusies. Par cieņas vērtiem tiek uzskatīti ilgtspējīgi interjeri un lietas, visi ir noguruši no joņojošās patēriņa pasaules, kurā flīzes jāmaina ik pēc 3 gadiem, jo tās kļūst it kā nemodernas, bet patiesībā uzņēmumiem nepieciešams vairāk pārdot. Viens no pasūtītājiem, kam esmu izstrādājusi interjerus, paplašinoties un mainot biroju lokācijas vietu, ņem līdzi interjera detaļas, katrā nākamajā vietā bez pūlēm radot to pašu gaisotni, to vien papildinot.

Lai interjeri būtu ilgtspējīgi, jāmak skatīties nākotnē. Analizējot informāciju, iespējams prognozēt, kas no šodienas būs aktuāls arī pēc 5 gadiem. Savulaik esmu interesējusies par psiholoģijas teoriju un tās aspektiem, jo dzīves laikā mēs visi radoši un, vēlams, proaktīvi realizējam savu ego, un reizē lieliski ir prast šo ego nolikt malā un rast kompromisu. **Kad mēs dzīvosim, ja ne tagad? Tāpēc labāk mazāk lietu, bet lai tās ir kvalitatīvākas, ilgtspējīgākas un universālas, kas nenoveco ne fiziski, ne morāli. Tādu piemēru pasaulē ir daudz, mēs zinām dizaina gaismas ķermeņu, krēslu, dīvanu, aksesuāru kolekcijas, kas no skatuves nenoiet pat 100 vai vairāk gadu.**

SANTA MEIKULĀNE

Interjera dizainere, radoša
direktore lolot design. Izglītība:
2001–2002 LMA, Vides dizaina
katedra, bakalaura grāds,
1997–2000 LMA, Stikla dizaina
katedra, 1992–1997 RDMK.
Vieslektore: LMA Funkcionālā
dizaina katedra, interjera
dizaina specialitāte. Privāti un
sabiedriski interjeri: Latvija,
Lietuva, Šveice, Krievija.

Jostīņu sega. Agrāk jostīņu segas tapa, sašujot kopā jostīņas un prievītes. Tagad jostīņu segas darina tradicionālajā aušanas tehnikā ar latviešu tautas rakstiem. Tādas pat segas iecienījuši arī ziemeļu kaimiņi – igauņi, somi, norvēģi. Autore Dace Zakule.

TAUTAS MĀKSLA
IR STILĪGA, DŽĪVA, LIETOJAMA
MŪSDIENU INTERJEROS

TAUTAS MĀKSLAS STUDIJA **ROTA**
MEISTARES AIJAS KRŪMINAS VADĪBĀ
TIEK RADĪTI MEISTARDARBI. MEISTARĪBA
SAVIJAS, UN TAUTISKĀS SEGAS IR LIELISKS
PAPILDINĀJUMS MĒBEĻU MEISTARU **LETT**
DARINĀTAJEM DĪVĀNIEM.

Rožu sega, kāzu sega,
raksta izcelsme – Vidzeme.
Autore Inese Romanovska.

Foto Aleksandrs Kendenkovs, stils Gunita
Jansone, vide mēbeļu salons Lett

AUGSTAS KLAŠES MĒBELU MEISTARI LATVIJĀ. LETT

AGRITA LŪSE

foto Aleksandrs Kendenkovs

Left

MASTERS
OF FURNITURE

dream
creator.

Nereti sabiedrībā valdošie pieņēmumi ir drīzāk inerces vadīti, nevis pamatoti objektīvos faktos. Attiecībā uz augstas klases mēbeļu meistariem lielākoties ir asociācija ar Itāliju kā vienīgo valsti, kur tādi sastopami visvairāk. Itālijas atpazīstamo zīmolu produkti klasificējas kā elitārs interjera aprīkojums. Taču!!! Ne vienmēr mēbeles ir ražotas Itālijā. Protams, mēbeļu ražotāji ir parakstījuši konfidencialitātes līgumus, kas neļauj izpaust, kur patiesībā tiek ražotas mēbeles. Palūkojoties uz mēbeļu izgatavošanu globāli, jāteic, ka arī lietuviešu mēbeļu meistari kotējas ar izcilu kvalitāti, tāpat Polijas speciālisti. Elitāro mēbeļu zīmolu pārstāvji bez kautrēšanās vēršas pie šiem meistariem un uztic produktu izgatavošanu.

Itāļu komforts un skandināvu minimālisms top Latvijā

Ar Latvijas mēbeļu salonu Lett saistītā ražotne Sencis kopusi meistarību kvalifikāciju un radījusi izaugsmes iespējas speciālistiem jau vairāk nekā 20 gadu garumā, attīstoties un modernizējoties tieši ar augstvērtīgo dizaina pasūtījumu no ārzemēm starpniecību

– pasūtījumi ir no visas pasaules. Sadarbība sākās ar somu dizaineriem, un ātri vien tika iegūti arī citi sadarbības partneri ar izteikti augstām prasībām pret produktu kvalitāti. Vai vēl ir jautājumi par Latvijas meistarību kvalifikāciju? Domāju, nav. Jā, gadās arī tā, ka dāņu mēbeļu zīmolam ražotais krēsls tiek izgatavots Latvijā, nosūtīts uz Dāniju, pēc tam to saņem Latvijas dizainers un izmanto savā interjera projektā kādam no pasūtītājiem.

Abus uzņēmumus – Sencis un Lett – vada Mihails Šlujevs, veiksmīgi attīstīdams biznesu, izmantojot prasmīgu saliedētu komandu un panākt bezkompromisa kvalitāti izgatavotajiem produktiem, un tas arī krīzes posmus ļāvis pārciest bez zaudējumiem. Piemēram, pēdējo 10 gadu laikā ar mīkstajām mēbelēm aprīkotas vairāk nekā 20 kruīza kuģu kajītes, kuru skaits svārstās no 1200 līdz 1500. Šajos apjomīgajos projektos Sencis startējis kopā ar ārzemju partneriem, un tie patiešām ir izaicinoši, jo katra minūte maksā vairākus desmitus tūkstošus, katra nokavētā diena draud ar lielām finansiālajām sankcijām. Vai ražotājs to var atļauties? Nē. Tāpēc dažkārt tiek ieslēgts darba režīms 24x7, organizējot mēbeļu meistarību darbu maiņas.

Pievēršanās mēbelēm – nevēlos teikt mēbeļu industrijai, jo katra Mihaila Šlujeva uzņēmumā izgatavotā mēbele ir ieguvusi kvalitatīvu roku darba enerģētiku, – Mihailam ir mantota no vectēva, kas savulaik bijis pieprasīts un savā izteiksmē radošs galdnieks ar spēju realizēt jebkuru kreīzi ideju. Cienot vectēva ieguldījumu, mēbeļu salonā Lett pie ieejas durvīm izstādīts vectēva ēvelgalds un vēsturiskie galdnieka instrumenti, kuri lieliski sadzīvo ar apskatei novietotajām moderno mēbeļu sastāvdaļām. Te katrs var aplūkot un pataustīt atsperes, dažādus porolona veidus, iepazīt instrumentus, gūt reālu ieskatu mēbeļu tapšanas vēsturē. Mihailam ir tuvs raksturīgāko dizaina konceptu apvienojums, kas sastāv no itāļu komforta un skandināvu elegantā minimālisma.

Roku darba radītās emocijas

Mihails atzīmē, ka uzņēmuma meistari ir zelti, jo ir daudzi procesi, piemēram, tapsēšana, ko nekādi un nekad nevarēs automatizēt. Ražotne

ir ražotne, tiek izpildīti pasūtījumi, bet ne pašu dizaina izstrāde. Jo apvienot visus procesus nav lietderīgi. Mēbeļu meistari perfekti spēj izpildīt pieredzējušu ārzemju un pašmāju dizaineru ieceres – vai tās ir iedotas kā skices vai detalizēti rasējumi, ko pavada prototipi. Mihails uzskata, ka liela pieredzes daļa akumulēta tieši starptautiskās sadarbības rezultātā, jo jāsaskaras ar izaicinājumiem un arvien jāapgūst jauni kvalitātes līmeņi. Cilvēki nereti pērk interjera mēbeles kā gleznas, ilgi aplūko un glauda pirms pirkšanas, meklē mēbeles dvēseli. Un atrod. Mihailam ir lepnums par katru produktu, kas atstāj ražotni, lai dotos pasaulē. Kvalitāte nav pašmērķis, bet ikdienas uzņēmuma standarts, ar ko tiek iemiesots augstvērtīgs mēbeļu dizains.

Mēbeļu salons Lett

Mēbeļu salona Lett vēsture nav pārāk gara, bet toties piepildīta. Meklējiet to Decco Centrā, sastopiet pašu Mihailu vai kompetentos projektu vadītājus. Lielākā salona vērtība ir elastīgais piedāvājums. Pievilcīga šķiet kāda mēbele, bet varbūt tapsējuma tonis nav tas, varbūt izmērs jākorrigē utt. Viss ir iespējams, aptuveni 4 nedēļu laikā saņemsiet gatavu mēbeli, kas tapusi pēc jūsu norādēm. Īsāk izsakoties – dizaineriem ir idejas, ražotājiem risinājumi.

Salona gatavo mēbeļu klāsts ir plašs – krēslī, atpūtas krēslī, dažādas konfigurācijas dīvāni, galdi, puķi, gaismas ķermeņi –, un nopērkami arī aksesuāri – mājas aromāti, sākot no demokrātiskiem un beidzot ar ekskluzīviem. Visas mēbeles izgatavotas saskaņā ar dizaineru idejām, individuāli, ne masveidā.

Salona gaisotne, kā jau tādā telpā, kur valda kvalitāte un dizains, ir patīkama, te ir vēlme uzturēties pēc iespējas ilgāk. Un šī ir lieliska vieta, lai te norisinātos provizorisks sadarbības dialogi starp Mihailu un dizaineriem, kas lielākoties noslēdzas produktīvi. Salona nosaukums Lett ir viegli izrunājams dažādās Eiropas valstu valodās, tas ir saīsinājums no senlatviešu vārda lettish, kura nozīme ir latvietis.

Sarunu noslēdzot, novēlu veiksmi un izdošanos arī turpmāk un jau lieku aiz auss, kur vērsties, kad būs nepieciešams jauns dīvāns.

Mihails Šlujevs:

– Mēbeļu izgatavošanas meistarība ir pamatu pamats tam, lai mūsu interjeri būtu dizainiski izcili un ar nevainojamu kvalitāti.

Interjera dizainere Anda Ozoliņa:

– Savā darba ikdienā ļoti cienu mūsdienīgi domājošus speciālistus, kuriem ir spēja skatīties uz priekšu, jo arī savos interjera projektos mēģinu ieviest universālas, kvalitatīvas lietas. Ar Mihaila ražotni esam sadarbojušies vairākkārt dažādu interjera projektu ietvaros.

Vienmēr esmu izjutusi atsaucību savām dizaina idejām, viss ir realizējams. Latviešu dizaina mīkstās mēbeles – dīvāni un krēslī – ar itāļu audumiem pašas par sevi apliecina augstu kvalitāti. Mihails vienmēr piedāvās variantus, lai kāds uzdevums būtu jārisina, un tas liecina par kompetenci un pieredzi. Uzņēmuma vadītājs pārzina arī pasaules dizaina tendences. Nevis mēģina ražot vienu modeli, bet sastrādājas ar dizaineriem, ir atvērts un izpilda individuālus pasūtījumus. Pēdējā projektā, degustācijas restorānā Cēsīs, pie Mihaila pasūtījām izgatavošanai ādas dīvānus pēc manām skicēm. Labs darbs. Novērtēju.

Arhitekte Barbara Bula, Arhitektūras un interjera studija Staņeviča un Bula:

– Sadarbība ar Mihaila Šlujeva vadīto mēbeļu uzņēmumu, veidojot interjera dizaina stilu viesnīcas Welton Riverside SPA Hotel viesu numuriņos, bija ļoti produktīva, kopīgi meklējām risinājumus un atradām labāko variantu mīksto mēbeļu – zvilņu – formai, tonim un arī

auduma faktūrai. Mani pārlicina, ka uzņēmuma kvalitātes latīņa ir orientēta uz ilgtspējīgiem risinājumiem, lai mīkstās mēbeles labi kalpotu gadiem. Esmu patiešām apmierināta ar sadarbību, kas ir rezultējies ar augstvērtīgiem produktiem. Latvijā ir ļoti maz tādu mēbeļu ražošanas uzņēmumu, gandrīz var teikt, ka nav, kuri spēj realizēt lielus pasūtījumus īsos termiņos un augstā kvalitātē. Mūsu Latvijas nauda, piemēram, par viesnīcu aprīkojumiem ar mēbelēm aizplūst pie igauņiem vai lietuviešiem. Tāpēc priecājos par Mihaila Šlujeva vadīto mēbeļu ražošanas uzņēmumu, kas spēj sniegt pozitīvu atbildi apjomīgiem pasūtījumiem.

Interjera dizainere Santa Meikulāne, Lolot Design:

– Latvijā nemaz neredzu tik daudz mēbeļu ražotāju, kuru augstā kvalitāte būtu atbilstoša pasaulēs zināmiem ražotājiem. Mihailam Šlujevam tāda ir. Noteikti ir izceļama šī lokālā ražotne un tās koncepts – individuālu pasūtījumu realizēšana. Izpilde izceļas ar akurātu nostrādi.

PRIVĀTMĀJA VĀCIJĀ

AGRITA LŪSE,
publicitātes foto

Objekta atrašanās:

Germany, Kandel.

Tehnoloģijas: JUNG. KNX

sistēma. KNX F 50 slēdža sensors.

KNX klātbūtnes detektors.

Smart Visu Server.

Interjera dizains:

LS 990 baltā krāsā.

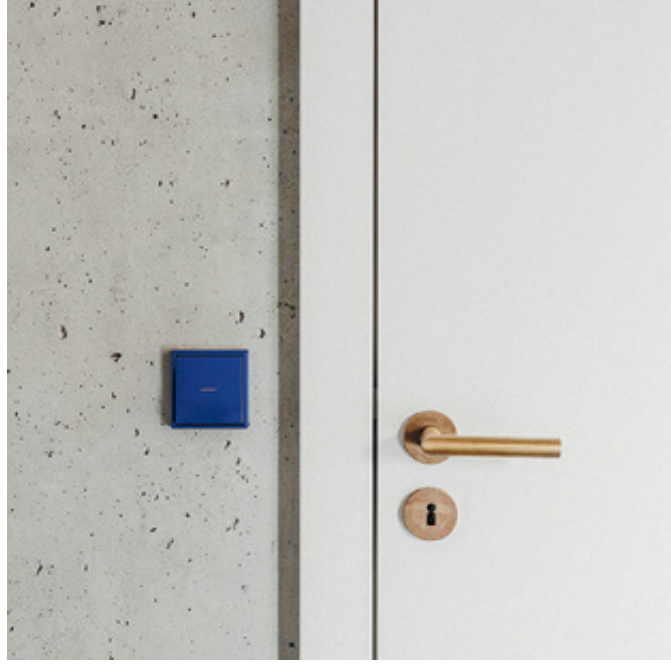
Arhitektūras projekts:

Munsky Architekten, Florian

Munsky, Jahnstraße 5,

76870 Kandel.

Kandelas pilsēta atrodas gleznainā Vācijas vietā – gandrīz pie Bīnvaldes (Bienwald) meža un mazāk nekā 20 km attālumā no Francijas robežas, kur notikusi kultūras un tradīciju savstarpēja ietekmēšanās. Pilsētas vidi veido galvenokārt mazstāvu apbūve, ja nu vienīgi baznīcas tornis ir augstāks un saskatāms no jebkuras pilsētas vietas. Pilsētā dominē vēsturiskās ēkas, tāpēc katrs jauns, moderns apjoms tiek rūpīgi pārdomāts, lai sadzīvotu ar senākiem ēku būvniecības risinājumiem, kuros pirmo vijoli spēlē fahverka konstrukcijas.

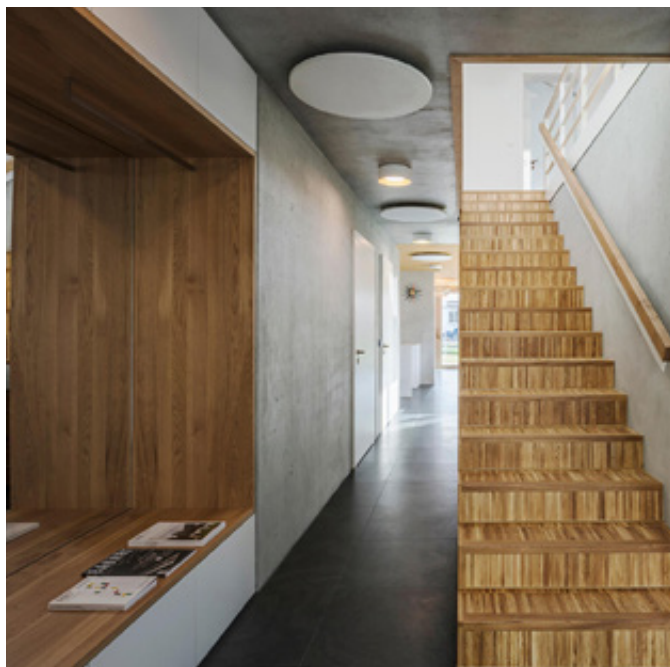
Vienu no pilsētas modernajām, nesen pabeigtajām privātmājām ir projektējis arhitekts Florianus Munksis (Florian Munsky) no arhitektu biroja Munsky Architekten, kura pasūtījumu portfeli ir gan privātmājas, gan sabiedriskas ēkas, un tās vieno izteikti mūsdienīga stilistika un apjomu proporciju sistēma, kas jaunajām ēkām ļauj veiksmīgi iekļauties blakus esošajā apbūvē. Šeit aplūkojamās privātmājas aprises ir kompaktas, ar izteikti ģeometrisku siluetu, šis pats koncepts tiek attīstīts arī interjerā. Ēka ir sadalīta vairākās zonās, kopējā platība ir 400 m², dzīvojamai zonai ir atvēlēti 180 m², kas aprīkoti ar augstākās kvalitātes mēbelēm. Visas dzīvojamās zonas interjera dizaina stila fokusā ir augstvērtīgu materiālu faktūras, kuras nolasāmas gan iekārtojumā, gan apdares materiālu izvēlē.

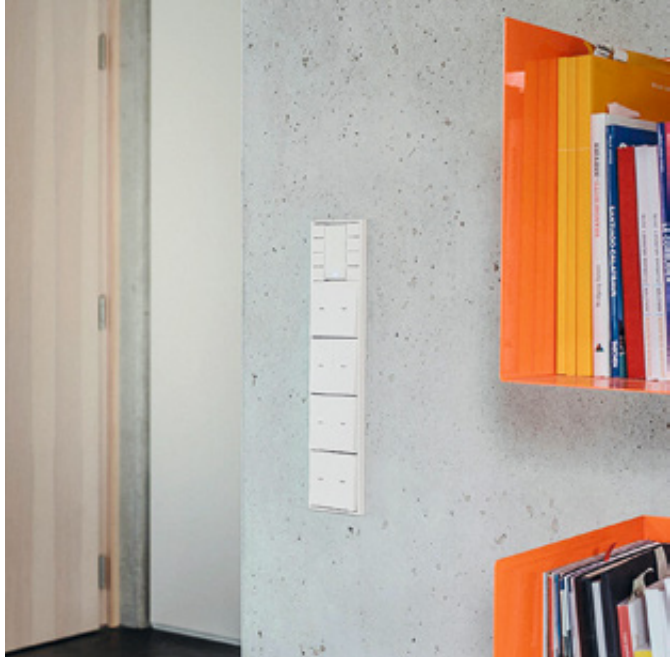
Eksponeējot kvalitatīvo un daudzveidīgo materialitāti, tomēr tiek saglabāts interjera minimālistiskais un skaidrais raksturs,

uzmanību vēršot uz izteiktām līnijām un ģeometriski precīzām formām, vienlaikus piedāvājot ērtu un pārdomātu telpu funkcionalitāti jeb, izsakoties precīzāk, – ērtību.

Interjerā ievērojamas plaknes atvēlētas eksponētajam betonam un apdarei no koka, kas rada taktilu siltuma sajūtu un savstarpēji veido izteiksmīgu toņu un faktūru kontrastu. Gaisma telpās ieplūst caur plašajiem stiklojumiem, dzīvojamās telpās pietiek ar dienas gaismu no agra rīta līdz pat saulrietam, pat ja diena ir nomākusies. Privātmājas modernais minimālistiskais interjers ir parauga vērts. Mērķtiecīgā koka izmantošana griestu un sienu apdarē, kā arī mēbelēs veido patīkamu siltumu ēkas arhitektoniskā rakstura interjerā. Vannas istabas plašums un pārdomātais apgaismojuma koncepts ir vērsts uz to, lai piešķirtu telpai mājīgu gaisotni.

Krāsu toņu izcēlums tiek akcentēts ar detaļām, piemēram, slēdžiem izmantojot klasisko JUNG LS 990 dizainu Les Couleurs® Le Corbusier toņos. Slēdži ar toņu variantiem 4320T bleu outremer foncé un 4320F vert olive vīd piesaista uzmanību, izceļoties uz eksponētā betona virsmas, bet klasiski baltie slēdži rada kontrastainu dzīvīgumu. Viss īpašums ir aprīkots ar JUNG piedāvāto KNX sistēmu: apkures, apgaismojuma, žalūziju darbības režīms tiek kontrolēts un iestatīts attālināti, vadība iespējama gan no mobilajām ierīcēm, gan datora un vadības pults. JUNG produkts – programma Smart Visu Server – var nodrošināt apkures, apgaismojuma un žalūziju automātisku darbību, reaģējot uz laika apstākļiem un diennakts laiku.

SIEVIEŠU TIESĪBU AIZSTĀVES VAI TO DOGMATISKAS PARODIJAS?

PAULA JANSONE

Pavisam nesen kādā, kā šķita, adekvāta kontingenta Facebook grupā tika aizsākta diskusija par tēmu, kāda ir konkursa–forumā Sieviete arhitektūrā, būvniecībā un dizainā nozīme, un par to, kāpēc «skatuve ir lillā, izklaide ir modes skate un vīriešu erotiskās dejas? [...] Varbūt esmu *out of the loop* [aut. piezīme: atpalikusi, izkritusi no aprites], bet man kā sievietei tas izskatās šokējoši». Šķiet, jautājums pavisam nevainīgs, un šeit nu ir iespēja izpausties, tostarp arī organizatoriem, un iepazīstināt ar vēstījumu un reālajiem sasniegumiem arī jaunu auditoriju. Bet, kā izrādījās, tās bija tikai puķītes, īstie ziediņi sekoja pēc tam. Diskusija kalpoja tikai kā lakmusa papīrs, kur vairākām dāmām demonstrēt savas izpratnes dziļumu par feminisma mūdienu interpretācijām. Neiedziļinoties atsevišķos epitetos, faktīvistu verdikts bija tāds, ka dalība konkursā ir sievieti pazemojoša, konkursa vēstījums seksistisks, izklaides – amorālas. Šai diskusijai varētu angļu mierā paiet garām, ja ne viens bet – diskusijas dalībnieces ir nevis kādas Nevainīgo jaunavu ordeņa kavalieres, bet gan izglītotas, mūsdienīgas arhitektūras un dizaina jomas profesionāles, kas katra ir devusi nopietnu ieguldījumu sevis pārstāvētajā jomā, un šo dāmu komentāri kontekstā ar citviet pasaulē notiekošo izgaismo to, cik patiesībā “dziļā” ir apspiesto (sieviešu) aizstāvju reālā cieņa un mīlestība pret sevi un citām sava dzimuma pārstāvēm. Kā sekas tam – šodien ir kļuvis iespējams pilnā nopietnībā sludināt sievietes būtību pazemojošus, pat degradējošus viedokļus, piesedzoties ar cīņu par daiļā dzimuma līdztiesību un pulcinot ap sevi tādu pašu faktīvistu jūsmīgus uzmundrinājuma saucienus.

Viens no galvenajiem akmeņiem konkursa virzienā bija žūrijas sastāvs, precīzāk, tas, ka tajā nav nevienas sievietes. Šausmas, kāda visatļautība šajos politikorektuma piķa laikos! Vai tiešām neviena sieviete nav uzskatīta par gana kompetentu, lai būtu žūrijā?! Protams, nevienu faktīvistu neinteresē žūrijas misija – adekvāts dalībnieču novērtējums, kas ir ārkārtīgi smags un atbildīgs darbs, jo dalībnieču devums nav pēc vienas mērauklas mērāms. Nevienu neinteresē žūrētāju devums nozarē un profesionalitāte. Nevienu neinteresē tas, ka 400 cilvēku pasākumu organizē 2(!) sievietes. Faktīvistus interesē tikai tas, lai žūrijā pēc jaunās ētikas standartiem (tas nekas, ka tikai skata pēc) būtu pārstāvēti dažādākie (vēlams, tie – visvairāk apspiestie) sabiedrības pārstāvji. Kad ierosināju, vai, nākamreiz piesaistot žūrijā vai dalībnieču sastāvā citas rases, minoritāšu un vardarbības upuru pārstāvjus, mūsu konkurss beidzot kļuvis acij tīkamāks un tiks izņemts no melnā saraksta kā pasākums, kuru nu nekad nekādos apstākļos nedrīkst apmeklēt, konkrētu atbildi diemžēl nesaņēmu. Toties Oskara ceremonijas organizatori gan šo ideju laikam paslepis ir piesavinājušies sev, un, sākot no 2024. gada, ir jāizpilda vismaz viens no kritērijiem Labākās filmas nominācijai izvirzītajai filmai: galvenās lomas atveidotājam ir jābūt no nepietiekami pārstāvētas grupas vai 30% mazāko lomu jāspēlē minoritāšu pārstāvjiem, vai filmai ir jāatspoguļo apspiesto problēmas. Nezin kāpēc nāk prātā teiciens par to, ka ar savu kārtību svešā klosterī nav jābāžas. Mūsu zemē ir pietiekami daudz citu akūtu sociālu problēmu, ko risināt, kaut vai milzīgā nabadzība, kad ¼ iedzīvotāju atrodas uz nabadzības sliekšņa. Es tiešām novēlu, lai tikpat kaismīgi, kā šīs dāmas pēc savas saprašanas aizstāv sieviešu tiesības, tās dāļā siltas pusdienas trūkcietējiem. Bet, ak vai, vārīt siltās zupas nav modē, jo ar pliku runāšanu zupa neuzvārīsies, tur kaut kas lietas labā

reāli arī jāizdara, un par to neviens medaļu kaklā nekārs, toties vaimanāt par sieviešu apspiešanu gan ir izdevīgi – gan mērķis cēls, gan atbildības nekādas.

Otrais dadzis acī tikumības sardzēm bija kultūras pauzes izvēle –

Male Empire Night Out Show tika nokristīts par izklaidi zem jostasvietas, bet modes skate neizturēja bargās dīvāna ekspertu komisijas kritiku, jo, redziet, tā pēc noklusējuma sievieti liek uztvert kā skaistuma objektu, kuru interesē tikai drēbes. Atmetot tādus sīkumus kā psiholoģisko fun fact, ka neatkarīgi no objekta formas un būtības katrs objektā saredz savas zemapziņas diktētu dzinuļu atspoguļojumu (kuru gan interesē zinātne?), vēlos izteikt kādu piebildi. Male Empire kolektīvs ir pasaules mēroga atzinību guvis šovs, kura pamatā ir ļoti nopietns, mākslinieciski augstvērtīgs horeogrāfisks iestudējums, kas pasniegts vieglas erotikas mērcē. Nu fiška viņiem tāda, mārketinga stratēģija. Kas nesaprot, tie nekad arī nesapratīs. Tie nekādā gadījumā nav provinciālā Erotā bāleliņi ekshibicionisti, kuriem naudas trūkuma dēļ ir jāatkaļķina torss svešu dāmu priekšā. Protams, ieraugot pasākuma atskatā foto ar puskailem vīriešiem, vieglāk ir publiski kaunināt un ar pirkstu rādīt, cik amorāli un apkaunojoši ir šādi skati, nevis atnākt uz pasākumu un ieraudzīt savām acīm, ka nekāds sašutums par kultūrpauzes izvēli dalībnieču un to pavadoņu vidū vērojams nebija, tieši otrādi, lai piedod man citi mākslinieki, bet tik jūsmīgus aplausus kā pēc puišu šova sen nebiju dzirdējusi. Adekvāta uztvere gan ir nesaraucāma saistīta ar personas psihoemocionālo veselību un garīgo piepildījumu, ko tikumības sardzēm arī no sirds novēlu. Un ļoti ceru, ka šis nav tas gadījums, kad skaļākie aizstāvji patiesībā ir lielākie pretējās puses slepenie pielūdzēji, kā tas ir vairākumā gadījumu, bet šis, es ticu, ir izņēmums.

Vai modes skate pazemo sievieti? Kāpēc sievietei ir jāiedevš vainas apziņa par to, ka tā vēlas izskatīties labi un patīkt, pirmkārt, pati sev, otrkārt, apkārtējiem? Vai šo domu sludinātājas vadās pēc tā, ka, izceļot skaistumu, tiek pazemināts intelekts, statuss (tad jājaudā, cik infantils ir šis intelekts vai statuss nestabils, ja to var aizvainot ar gluži nevainīgu komplimentu) vai ka, esot skaista, es aizvainošu tās, kas savas nolaidības vai citu iemeslu dēļ izskatās pēc sabrauktām plekstēm? Atbildi uz šo jautājumu gribu atstāt atvērtu, jo katra sieviete ir unikāla, katrā ir kaut kas, kas viņu padara par skaistāku, spējīgāku par citām, un katra pati lemj, ko gērbt un kā gērbt, bet tiesības sievietēm sniegt iespēju izbaudīt kvalitatīva apģērba šovu, kas ir daļa no identitātes, mēs gan atstāsim sev.

Treškārt un pēdējkārt, pavirši papētot atsevišķu dāmu pēdas interneta dzīlēs, novēroju kādu interesantu sakritību: vairākums šo par sagrautajiem tikumības pamatiem sašutušo dāmu ļoti aktīvi izrāda, un pat nekautrējās par to, piederību kādam politpulciņam, kas sevi dēvē par ne-progresīvajiem atparistiem. Un šeit beidzot viss arī nostājas savās vietās, jo dāmu ideoloģija vārdus vārdā saskan ar politpulciņa redzamāko (vai ļaustīgāko) darboņu domu pērlēm. Acīmredzot šīm dāmām par to nemaksā, jo tad tās varbūt vairāk pacenstos sacerēt argumentētus jautājumus. Šādas domubiedres līdzschrējējas gan ir vērtīgākās, jo svešā ruporā ļauj pārliecības dēļ, nevis naudas dēļ! Tikai kaut kā negodīgi sanāk, ka netiek celta histērija par to, ka Latvijā ir vairāki PR projekti, kas

akcentē tieši sievietes nozīmi, zemtekstā liekot tomēr domāt, ka varbūt sieviešu loma procesu virzībā ir jāizceļ – tāda ir biedrība Līdere, politiskais buklets Par sievietēm politikā un pat sieviešu tops žurnālā Pastaiga. Bet kāpēc forumam Sieviete arhitektūrā, būvniecībā, dizainā būtu jāšķebina kā no sarūgušas sulas? Dubultie standarti!

Rezumējot visu minēto, man ir patiešām cilvēcīgi žēl to jauno dāmu, kas ir privilģētas darboties jomā, kur var radīt jaunas, skaistas lietas, bet iznieko savu laiku, izlejot žulti par viņām nezināmu pasākumu, pat nemēģinot iedziļināties tā vēstījumā, un vasaras piektdienas vakarā zīmējot ķēmīgas karikatūras, tostarp Apskata Arhitektūra Būvniecība Dizains vākam. Neviena no modrajām dāmām pasākuma 4 gadu pastāvēšanas laikā to ne reizi nav apmeklējušas, bet ir gatavas internetā pārgriezt rīkli tām, kas kaut ko reāli dara.

Kas ir konkurss-forums Sieviete arhitektūrā, būvniecībā un dizainā? Tā ir vieta, kur uz vienas skatuves tiek godināta gan pieredzējusi brigadiere, gan starptautisku arhitektūras apbalvojumu laureāte. **Tā ir iespēja redzēt reālos cilvēkus, kas stāv aiz lielo korporāciju veiksmes stāstiem.** Vai ikdienā ir daudz iespēju uzvilkt balles kurpes un, kāpjot uz lielās skatuves, saņemt atzinību no saviem nozares kolģēgiem par padarģto darbu? Ticiet man, tas ir velnišķģgi patģkami. Un redzģt smaidu dģmu sejģs – vģl jo patģkamģk.

KRASTA CITY APBŪVES METU KONKURSA REZULTĀTI

Krasta City paziņojusi publiskā metu konkursa rezultātus par teritorijas attīstības vīziju apbūvei Daugavas labajā krastā – kvartālā starp Salu tiltu, Krasta ielu un Daugavu (vēsturiskās Zvirgzdu salas teritorija). Konkursā starp 13 darbiem no piecām valstīm žūrija par labāko atzinusi dāņu arhitektu biroja Arrow Architects ApS piedāvājumu.

– Vispirms vēlamies izteikt lielu pateicību visiem konkursa dalībniekiem – gan par investēto laiku, gan piedāvāto redzējumu. Žūrijai nebija viegli pieņemt lēmumu; to apliecina arī fakts, ka kopumā konkursā ir pieci laureāti. Diemžēl mēs varam realizēt tikai vienu no piedāvājumiem, un šoreiz lēmums nosliecās par labu Arrow Architects ApS redzējumam, kas arī kalpos par pamatu visas teritorijas attīstīšanai kopumā, sākot ar pirmo kārtu, kuras ietvaros tiks izbūvēta projektam nepieciešamā infrastruktūra un labiekārtota pieguļošā teritorija, – uzsver Krasta City SIA pārstāvis Martti Krass. Konkursa uzvarētāju pārstāvis Ulrik Raysse uzsver:

– Pasaule mainās, līdz ar to mainās veids, kā mēs dzīvojam. Mūsu piedāvājums fokusējas uz to, kā izskatīsies nākotne. Organiskas formas paviljoni, kas balstīti dabā, rada spēcīgu piederības un identitātes sajūtu. Dažāda apjoma ēkas nodrošinās daudzveidīgu darba vidi, kas harmoniski savienojas ar Rīgas vēsturisko panorāmu. Iesniegtos metus vērtēja žūrija deviņu cilvēku sastāvā. Komisijā bija pārstāvēti dažādi nozares profesionāļi, pašvaldība un attīstītāju pārstāvji. Konkursa ietvaros tika vērtēti tādi kritēriji kā piedāvājuma integritāte pilsētbūvnieciskajā ainavā, arhitektoniskā kvalitāte, ēku funkcionalitāte, ilgtspējas un tehniskās kvalitātes jautājumi, sociālais un ekonomiskais lietderīgums u.c.

Žūrijas priekšsēdētājs arhitekts Jānis Dripe norāda:

– Konkursa teritorija arvien ir bijusi arhitektu un projektu attīstītāju īpašas uzmanības lokā – tuvu centram un tomēr aiz Salu tilta, starp Daugavas pamatgultni un atteku rāmjiem ūdeņiem –, tātad īpaša vieta, kas vizuāli teicami eksponējas plašā pilsēttelpas areālā. Vieta, kurai jau ir solida arhitektonisko vīziju vēsture. Projekta attīstītāji, iesaistot Rīgas pilsētas arhitekta biroju, Būvvaldi un Attīstības departamentu, Latvijas Arhitektu savienību, bija sagatavojuši informatīvi piesātinātu un detalizētu programmu starptautiskajam metu konkursam un nodrošinājuši tā pārdomātu norisi. Tam apliecinājums ir 13 darbi no piecām valstīm. Labākajos darbos bija veiksmīgi apvienotas ambīcijas būt pamanāmiem Daugavas krasta

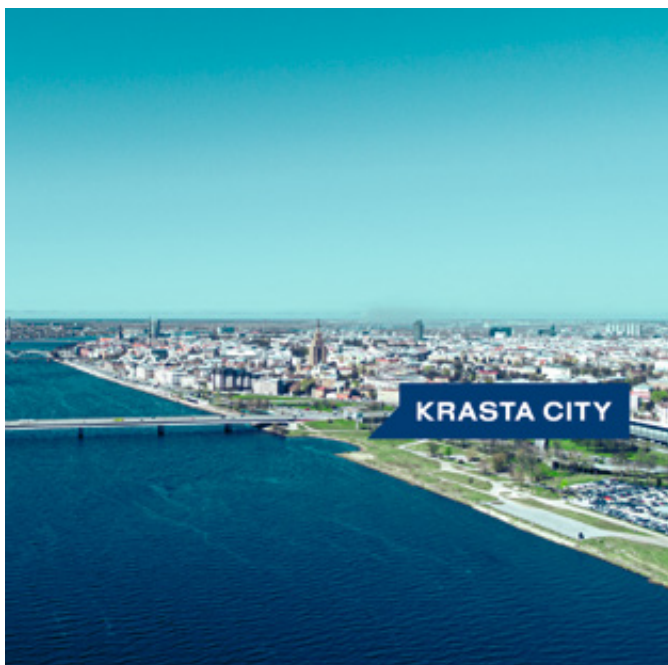
siluetā un reizē radīt humānu pilsētvidi – pilsētu pilsētā, kurā gribas atgriezties darbam, atpūtai un izklaidei. Pašas vietas un konkursa prezentēto arhitektonisko ideju potenciāls tam ir.

Attīstītāja pārstāvji norāda, ka Krasta City būs A klases biznesa komplekss un publiski pieejama apbūve Daugavas labajā krastā. Plānotajā daudzstāvu apbūvē (līdz 17 stāviem) īpaša uzmanība tiks pievērsta infrastruktūras pieejamības, dzīves telpas kvalitātes, darba vides, videi draudzīgu risinājumu un izmaksu efektivitātes jautājumiem, vienlaikus nodrošinot unikālu atrašanās vietu pilsētas galveno ceļu krustpunktā un skatu uz Daugavu.

Kopumā visu attīstības projektu plānots īstenot desmit gadu laikā vairākās kārtās, izbūvējot vairāk nekā 155 000 m² izmantojamās platības. Pirmās kārtas darbus ir plānots sākt jau nākamā gada nogalē. Kopējās plānotās investīcijas projektā pārsniegs 150 miljonus eiro. Plašāku informāciju par projektu ir iespējams uzzināt www.krastacity.lv.

Konkursa laureātu TOP3

1. Arrow Architects ApS
2. SIA SARMA & NORDE Arhitekti
2. Personu apvienība – SIA Ruume arhitekti, SIA K Forma, Ansis Šinke
3. Personu apvienība – SIA a part un SIA Ozola & Bula, arhitektu birojs
3. SIA OUTOFBOX

LINDENHOLMA – DZĪVES STANDARTS!

AGRITA LŪSE,
foto Vastint arhīvs

Dzīvojamā apbūve

Lindenholma, 1. kārtā,
Daibes iela 29. Mārupe.

Pasūtītājs Vastint Latvia.

Projekts Didrihsons arhitekti,
arhitekti Gatis Didrihsons, Ansis Klīdzējs,
Dace Lazdīpa; Linia, arhitekti
Arvīds Likops, Kristaps Blaubeģis,
Labie koki.

Būvnieks Deprom LV.

Būvuzraugi Forma 2, būvuzraugi
Jānis Zolbergs, Klāvs Andersons.

Ilgtspējība
arhitektūrā,
būvniecībā
dizainā
2020

Konkursā Ilgtspēja
arhitektūrā, būvniecībā
dizainā 2020 nominācija
Ilgtspējīgākais projekts –
3. vieta.

OBJEKTS SKAITĻOS UN FAKTOS

Ēku kopējā platība – 25 000 m².

Sešas dzīvojamās ēkas un mazumtirdzniecības ēka.

Dzīvokļu skaits – 209.

Ēku teritorijas labiekārtojums – 9802 m².

Kopumā projektā paredzēts iestādīt vairāk nekā 60 jaunu koku augstumā virs 2 m, kā arī milzu dažādību ar kokaugiem, krūmiem un augiem, kuri ir raksturīgi mūsu reģionam. A klases energosertifikāts visām piecstāvu ēkām.

Jaunu dzīvojamo māju segments Latvijā ir plašs un daudzveidīgs, sākot no vienkārša plānojuma dzīvokļiem ar normatīviem atbilstošu apdari līdz augstas kvalitātes pārdomātiem risinājumiem, kas attiecināmi uz konstrukcijām, dzīvokļu aprisēm un telpu novietojumu, mezglu risinājumiem un apdari. Ne vienmēr kvalitatīvākais ir dārgākais segments. Cenu nosaka vairāki faktori, arī vietas izvēle un attīstītāju iedomātā emocionālā pievienotā vērtība, jo katra jauna dzīvokļu ēka nāk pie sava pircēja ar skaistu stāstu. Tādu universālu dzīvokļu izvēles kritēriju nav, vienai ģimenei tas ir sabiedriskā transporta tuvums, kas prevalē, citiem noslēgta kvartāla drošība, citiem – veikala un citu sadzīves pakalpojumu tuvums. Jaunajam Lindenholmas dzīvojamo ēku kvartālam tieši uz Rīgas un Mārupes robežas netālu no t/c Spice piemīt spēja uzrunāt potenciālos dzīvokļu īpašniekus un īrniekus ar divām svarīgām vērtībām – augstiem izpildījuma kvalitātes standartiem un tikpat avancētu labiekārtojumu, kur stādījumiem izmantoti dižstādi jau ar reālu devumu sniegt saulainā laikā pavēni, ir plaši rotaļu laukumi un teritorijā it visur ievēroti vides pieejamības nosacījumi. Te ir DROŠI, jo automašīnām ēkām pieguļošajā teritorijā nav paredzēts iebraukt. Auto stāvvietas atrisinātas ārpus zaļās zonas, kā arī tuvākajā laikā būs daudzstāvu auto novietne, kopumā projekts ietver stāvvietas 453 mašīnām. Un, lai arī tuvumā ir šoseja, ar auto riepu radītās urbānās skaņas mazināšanu šeit viss ir kārtībā. Lindenholmu no trokšņiem pilnībā pasargā blakus esošā tā paša attīstītāja – Vastint – būvētā biroju ēku kompleksa Business Garden Rīga apjomi.

Origināls dzīvojamais projekts

Mārcis Jankaitis, pasūtītāja pārstāvis, Vastint projektu vadītājs:

– Projektam ir gara vēsture, bet šobrīd jau esam fināla fāzē ar Lindenholmas projekta pirmās kārtas būvdarbiem – novembrī plānots nodot ekspluatācijā pirmās 2 ēkas, bet līdz nākamā gada sākumam plānots nodot ekspluatācijā arī pārējās 4 ēkas. Kopumā pirmajā kārtā būs izbūvēti 209 dzīvokļi ar ēku kopējo platību vairāk nekā 25 000 m².

Pie Business Garden Rīga biroju kompleksa un Lindenholmas dzīvojamā kvartāla strādājuši vairāki arhitektu biroji – Didrihsons arhitekti, Depo projekts, Linia. Apvienoto kvartāla konceptu – apjomus un fasāžu risinājumus, ārtelpas vīziju – ir izstrādājis Gatis Didrihsons un Ansis Klīdzējs. Mums ir svarīgi, lai abos projektos būtu jūtams vienots rokraksts, jo šis tomēr ir komplekss, kas apvieno iespēju strādāt, dzīvot un izmantot gan vienā, gan otrā zonējumā esošās ērtības, piemēram, bērnudārzu pakalpojumus vai restorānu. Viss šeit ir uz vietas un ērti. Savā ziņā pašpietiekams apvienotais dzīvojamais un biznesa kvartāls.

Kā īpaša Lindenholmas vērtība jāatzīmē krāšņais labiekārtojums, zaļā vide, vides pieejamība, kas ir draudzīga ikvienai iedzīvotāju vecuma grupai, jo īpaši jaunajām ģimenēm. Katrai kāpņu telpai ir divas ieejas, centrālā ieeja ir vērsta uz ielu un otra ieeja pret dārzu. Zaļajā zonā ir izveidoti dažāda seguma celiņi un laukumi, piemē-

ram, teritorijā asfaltēti celiņi tika veidoti ar domu, lai tos varētu izmantot aktivitātēm ar skrituļslidām un velosipēdiem. Kopumā visi segumi ir veidoti ar gludām vienmērīgām pārējām, bez liekiem pakāpieniem, lai nodrošinātu vides pieejamību ikvienam iedzīvotājam. Ikvienš šeit ir laipni gaidīts aktīvai atpūtai vai vienkārši pastaigai. Bērnu izklaidei ir daudzveidīgi aprīkoti rotaļu laukumi. Pagraba stāvā izbūvētas noliktavas iemītnieku ērtībām.

Lielākā daļa dzīvokļu ir izvietoti ēkā tā, lai būtu skats uz abām ēkas pusēm. Plānojumā ziemeļu puse atvēlēta guļamistabām, dienvidu puse – dzīvojamai zonai. Balkoni ar nodomu veidoti ļoti plaši (līdz pat 13 m²), lai varētu novietot ģimenes galdu un uzņemt viesus. Balkonu pārkarēm ir vēl viena funkcija – vasarās tās pasargā dzīvokļus no pārkaršanas.

Tipveida projekts? Noteikti ne. Tas ir oriģināls projekts it visos risinājumos. Kā pasūtītājs iesaistāmies visos posmos, būvmateriālu izvēlē, apakšuzņēmēju piesaistē un detaļu risinājumos, būvlaukumā esam ik dienu un sekojam līdzī būvniecības procesa visām fāzēm. Te tiek veidota funkcionāla un estētiska vide kvalitatīvā izpildījumā. Labā līmenī ir ēku energoefektivitātes rādītāji, sienu paneļi ir ar biezu siltumizolācijas slāni, nodrošinot parametrus, kas atbilst A klases energosertifikātam.

Papildus 209 dzīvokļiem, kas ir izvietoti 6 ēkās, teritorijā tiks uzbūvēts arī gaumīgs paviljons – sabiedriskas funkcijas ēka, tajā atvēlot vietu restorāna vai kafejnīcas izveidei.

Pie Business Garden Rīga pieguļošie volejbola un basketbola laukumi nav paredzēti tikai biroju darbiniekiem, bet visiem apkaimes iedzīvotājiem.

Vladislavs Pudnieks, atbildīgais būvdarbu vadītājs, Deprom:

– Lai gan projektā nestrādāju no paša sākuma, tomēr kārtība projekta dokumentācijā ir sniegusi man pilnvērtīgu priekšstatu par darbiem, kuri norisinājušies līdz manai atnākšanai, tāpēc salīdzinoši viegli varēju ielēkt projektā. Sāku darbu brīdī, kad bija gatavs ēkas betona karkass, bet bez jumta daļas.

Mums ir liels prieks par acīmredzamu projekta tuvošanos finiša taisnei. Projekts jau ieguvis krāsas, tas kļuvis ļoti interesants. Manā praksē tas nav pirmais daudzdzīvokļu projekts, bet ir pirmais, kur tik augsta līmeņa uzmanība tiek pievērsta oriģināliem risinājumiem un detaļām, atsakoties no standartizētās prakses. Pasūtītājs pats iedziļinās materiālu izvēlē, izvērtējot tos saskaņā ar paaugstinātiem standartiem. Arī apakšuzņēmēju piesaiste nepaslīd garām pasūtītāja uzmanībai. Jā, šī projekta realizācija norisinās lēnāk, nekā parasti pieņemts, bet ne gausi. Būvniecības temps neskrien pa priekšu kvalitātei, bet abi soļo roku rokā.

BIM lietojums objektā

Jānis Zolbergs:

– Šajā objektā daudz laika tiek veltīts mezglu risinājumu pārdomāšanai un to praktiskai izmēģināšanai, pirms tiek veikta izbūve. Liela loma ir arī digitālās kontroles un vadības sistēmas izmantošanai jeb BIM tehnoloģiju lietošanai. Ar programmatūras palīdzību

vienotā digitālā tīklā ir saslēgts pasūtītājs, ģenerāluzņēmējs un arī daudzi apakšuzņēmēji – tā ir patīkamā atšķirība no daudziem citiem objektiem, kuros apakšuzņēmēji dod priekšroku dokumentu aprītei nogurdinošajā papīra formātā. Sistēmas lietošana nav dārga, un, protams, nepieciešama arī iekārta – viedtālrunis, planšete vai dators. Laika ietaupījums ir milzīgs, segto darbu nodošana tiek organizēta digitālajā vidē. Nav jāvelta laiks ierakstiem daudzos dokumentos, jo kvalitātes kontroles veidlapu aizpildīšanas process ir automatizēts. Vispirms esam ar pasūtītāju un būvnieku vienojušies par kvalitātes kritērijiem, tad saskaņā ar norunāto elektroniskajā veidlapā atzīmējam, kuri darbi ir pieņemti un kuri nav. Informāciju acumirkļi saņem visi būvniecības dalībnieki, kuri strādā ar BIM programmatūru. Ērta sistēma, un būtiski, ka tā novērš pārpratumus un interpretācijas.

Klāvs Andersons:

– BIM radītās iespējas, protams, nevar aizstāt speciālistu fizisku sekošanu līdz projekta īstenošanas gaitai, uz vietas būvlaukumā patiešām vienmēr ir inženieri un tiek veiktas regulāras kontroles. Šajā būvlaukumā nav tā, kas daudzviet raksturīgs, – haosa. Lindenholmas kvartāla būvlaukumā darbu veikšana, atrādišana un pārbaude ir organizēta labā līmenī.

Jānis Zolbergs, būvuzraugs, Forma 2 valdes loceklis:

– Projekta dokumentācija tiek rūpīgi aizpildīta, fiksējot visus būvniecības darbu faktus. Jebkurā mirklī iespējams pašķirstīt dokumentus un palūkoties, kā paveikti darbi un kam pievērsta lielāka uzmanība. Piemēram, būvējot 0,5 m biezo pamata plātņi, tika izmantots īpašas receptes betons, kas pats sevi uztur, regulē, līdz ar to nav nepieciešams izmantot hidroizolācijas risinājumus. Nopietni resursi tika ieguldīti betona tehnoloģijā, kvalitātē un atveidošanas uzraudzībā. Mezglu risinājumos nekas nav tipveida.

Kā estētisks fasādes dekoratīvais risinājums jāpiemin dzelzsbetona balkonu paneļu apdare ar Vācijas ziemeļos netālu no Hanzas pilsētas Hamburgas tapušām ķieģeļflīzēm Meldorfer. Iedvesmojoties no skaudrās Ziemeļjūras dabas, plāksnīšu ražošanai tiek izmantots vairāk nekā 90% dabīgas izcelsmes izejvielu, rezultātā radot ilgtspējīgu un izturīgu apdares materiālu un pasargājot betona plātņi no neglītiem lietusūdens radītiem notecējumiem. Risinājums ir vienkāršs, bet prasa papildu izmaksas. Ja kvalitāte ir prioritāra, tad tiek atrasti arī finanšu līdzekļi.

Klāvs Andersons, būvuzraugs, Forma 2:

– Rūpīgā procesu fiksācija ļauj bez problēmām saprast, kā veikti segtie darbi, varam vismaz teorētiski apsekot komunikācijas, kas palikušas zem apšuvuma, un tas ir ļoti svarīgi. Arī visas izmaiņas tiek fiksētas un rūpīgi aprakstītas.

Jānis Zolbergs:

– Augsts inspekcijas līmenis nodrošina atbilstošu kvalitāti. Mēs esam apmierināti ar rezultātu un esam gandarīti, ka strādājam vienotā komandā ar konkrētajiem speciālistiem. Katru dienu objektā bija 3 būvuzraugi un 5 būvdarbu vadītāji.

Materiālu izvēles kritēriji

Mārcis Jankaitis:

– Šis projekts atšķiras no citiem ar to, ka mēs kā pasūtītājs piedalāmies visu apakšuzņēmēju izvēlē. Mēs esam pārliecināti, ka tas palīdz iegūt labāku un kvalitatīvāku gala rezultātu, ja paši veicam pārrunas ar konkrēto darbu tiešajiem veicējiem – gan tendera laikā, gan līguma sarunās. Ir lielāka pārlicība, ka apakšuzņēmēji darbus paveiks atrunātajā apjomā, termiņos un kvalitātē, bez interpretācijām. Ja runājam par inovācijām, tad viens no jaunumiem šajā objektā ir gatavie, rūpnieciski izgatavotie sanitāro mezglu moduļi, kas tiek piegādāti būvlaukumā ar pilnībā pabeigtu gala apdari un uzstādītu santehnikas aprīkojumu. Šie moduļi rūpnīcā tiek iesaiņoti un piegādāti objektā, lai tos varētu izvietot dzīvokļos jau dzelzsbetona karkasa montāžas darbu laikā. Pēc tam, kad ēkas karkass un jumts ir pabeigts un ēka ir pasargāta no ārējās vides ietekmes, moduļi tiek novietoti tiem paredzētajās vietās, tos pievienojot inženiertīkliem.

Vladislavs Pudnieks:

– Materiālu izvēles kritēriji bija divi – pēc iespējas priekšroku dot Latvijā ražotiem materiāliem, kā arī pētījām potenciālo materiālu ilgmūžību analoģu materiālu kontekstā – tas ir, salīdzinājām. Ēkām ir monolīti dzelzsbetona pamati, saliekamā dzelzsbetona sienu paneļi un pārsegumi, koka kopņu divslīpju jumti, ir izbūvēti aukstie bēniņi, pārsegums līdz ar to ir siltināts, jumta segumam lietots 0,6 mm valcprofils. Koka logi, akustiskās un ugunsdrošas finierētas dzīvokļu ārdurvis.

Sienas, griesti krāsoti, bet uz grīdas lielā daļā dzīvokļu ir parkets. Griestu augstums 2,72 m. Sanitārajos mezglos un virtuvēs ir piespiedu ventilācija, bet pārējās telpās iebūvēti freši, ar kuriem, ja tos pareizi izmanto, ir iespējams telpās nemitīgi nodrošināt svaigu gaisu jebkurā gadalaikā, arī ziemā – bez siltuma zudumiem.

Ir piedzīvotas dažādas situācijas, kurās lietotāji tā arī nevēlas saprast svaiga gaisa nozīmi veselības uzturēšanā. Freši tiek aiztaisīti, tos never vaļā, dzīvoklī līdz ar to ir silts un mitrs, un tā ir lieliska augsne dažādām nevēlamām baktērijām. Lai gan par šo problēmu runā vairāk nekā 10 gadus, tik un tā virsroku ņem iesīkstējuši paradumi.

Klāvs Andersons:

– Logi ar augstu U vērtību, kā arī iebūves mezglu risinājumi ir moderni un kvalitatīvi, tiek izmantotas Omnia montāžas lentes, kas ir daudz efektīvākas nekā ierastās putas. Ir lokāli apkures risinājumi, katrai ēkai ir individuāls gāzes apkures katls. Pastiprināta uzmanība tiek pievērsta, lai daudzslāņu konstrukciju, t.sk. logu un ārdurvju, savienojuma vietas būtu hermētiskas un blīvas.

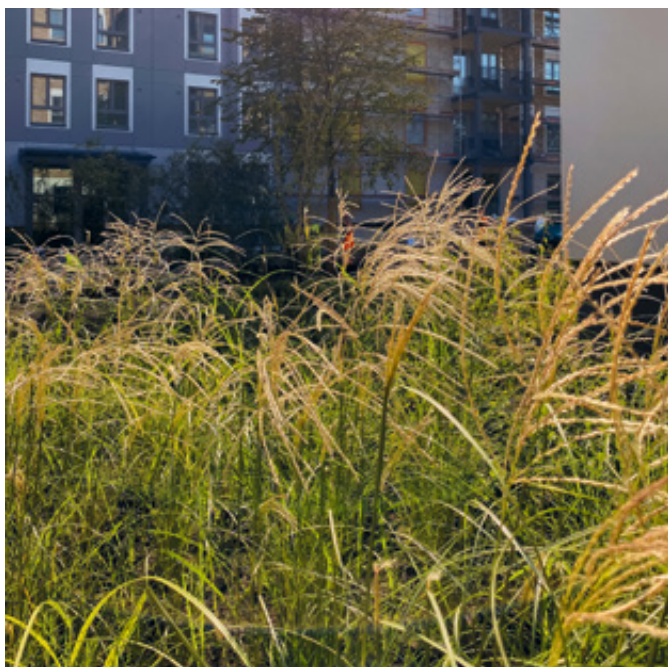
Objektā ir pārdomāti akustikas risinājumi. Pārsegumu izbūvē ievēroti visi pasākumi, ko nosaka likumu akti attiecībā uz akustiku. Taču jāatzīmē, ka pārsegumi īsti nav tā vieta, caur ko izplatās lielākā daļa skaņu. Daudz vairāk tās plūst caur ventilācijas šahtām. Šajā objektā šahtas ir aizbetonētas grīdas līmenī, un tas nodrošina papildu ugunsdrošību, energoefektivitāti un akustikas prasības. Izmantotas akustiskās kanalizācijas caurules, tās papildus apšūtas ar skaņas izolācijas materiālu.

Vladislavs Pudnieks:

– Kas īpašs bija šajā objektā? Apjomi. Tik lieli objekti netiek celti katru dienu, apakšuzņēmēju loks bija plašs, un, pat tos rūpīgi izvēloties, ir gājis visādi, bet tik un tā esam sasnieguši pasūtītāja izvirzītos kvalitātes kritērijus. Karstākajā objekta tapšanas laikā šeit strādāja apmēram 350 cilvēki, kuri visi bija jākoordinē. Objekta kvalitātē ir nozīme gan racionālam menedžmentam, gan izciliem aroda meistariem.

Starptautiskā pieredze**Jānis Zolbergs:**

– Šajā objektā pozitīva ir starptautiskā pieredze. Vastint ir starptautisks attīstītājs, kas savā speciālistu komandā uzkrājis nozīmīgu pieredzi, ar kuru gatavi dalīties visur, kur tiek būvēti šā attīstītāja objekti. Esam apsprieduši dažādus risinājumus ar ārzemju kolēģiem, saņēmuši konsultācijas un piedāvājuši arī savu redzējumu, kopīgi nonākot pie gala versijas. Svarīgi, lai kvalitāte būtu nozīmīga visām iesaistītajām pusēm. Tad iespējams sasniegt labu rezultātu. Šajā objektā par materiāliem tiek maksāts vairāk, nekā ierasts, būvniecība notiek lēnāk un pārdomātāk, tas rada papildu izmaksas pasūtītājam, apakšuzņēmēji tiek izvēlēti ne jau tie lētākie, bet ar labu reputāciju un pieredzi.

TESTA DZĪVOKĻI

Mārcis Jankaitis:

– Kopumā objektā pirms visu būvdarbu sākšanas izpētes vajadzībām tika izbūvēti 5 testa dzīvokļi un 1 testa kāpņu telpa, kur tika pārbaudīti plānotie izbūves mezgli, inženiertīklu risinājumi, tajā skaitā tika testēti arī dažādi interjera risinājumi, lai tos unificētu un varētu atkārtot pārējos dzīvokļos. Pēc testa dzīvokļu akceptēšanas tie tika pilnībā pārbūvēti no jauna.

JĀNIS ZOLBERGS

Sertificēts inženieris un būvju eksperts. Absolvējis RTU 2003. gadā. Būvniecības nozarē strādā vairāk nekā 20 gadus, no tiem pēdējos 14 gadus vada būvinženieru biroju FORMA 2 un ir piedalījies tādos nozīmīgos projektos kā Ventspils Pārventas bibliotēka, 40 MW šķidrās dzesēšanas datu centrs, 30 MW gaisa dzesēšanas datu centrs Tbilisi, Gruzijā, datu centri Kanādā, Azerbaidžānā, Kazahstānā, Latvijas Expo paviljons Milānā (2015) un Astānā (2017), Business Garden Rīga. Daudzi objekti saņēmuši atzinības dažādos Latvijas un starptautiskajos konkursos.

KLĀVS ANDERSONS

Sertificēts būvuzraugs, 2009. g. absolvēta RCK. Būvuzraudzībā SIA Forma 2 strādā no 2014. g. Kopumā būvniecībā strādā no 2003. g. Nozīmīgākie objekti: Baskāju Karmela ordeņa māsu klostera baznīca, Ikšķile; Dubultu kultūras un izglītības centrs, Mūzikas skola, Jūrmala.

MĀRCIS JANKAITIS

Sertificēts būvinženieris, 2012. g. beidzis RTU, maģistra grāds būvniecībā, kopš 2014. gada Vastint Latvia SIA projektu vadītājs. Piedalās vērienīgu būvobjektu projektu vadībā – Magdelēnas kvartāls, Business Garden Rīga, Lindenholma.

VLADISLAVS PUDNIEKS

Sertificēts būvdarbu vadītājs, absolvējis Rīgas Celtniecības koledžu, Būvniecības fakultāti 2005. g. Būvniecības nozarē jau vairāk nekā 15 gadu. Nozīmīgākie objekti: tirdzniecības, atpūtas, biroju un daudzstāvu dzīvojamo ēku komplekss Panorama Plaza, Latvijas bankas biroju ēkas rekonstrukcija un restaurācija, Rīgas Motormuzeja rekonstrukcija un CSDD klientu apkalpošanas centra piebūve, Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas A korpusa jaunbūve. Pašlaik strādā Deprom LV par atbildīgo būvdarbu vadītāju projektā Lindenholma.

Arhitekts Gatis Didrihsons, arhitekts Ansis Klidzējs, Didrihsons arhitekti

Lindenholmas projekts mums sākās 2011. gadā, kad mūsu piedāvājums tika izraudzīts attīstītāja rīkotā slēgtā arhitektūras skiciu konkursā ar uzaicinātiem dalībniekiem (5 biroji). Laikā līdz 2015. gadam tika izstrādāts izvērstais skiciu projektu visām 3 kārtām, sadarbojoties arī ar starptautiskiem partneriem un inženieru birojiem. Izskatījām daudzus attīstības scenārijus, meklējot optimālo rezultātu šāda apjoma un dzīvesstila apbūves radīšanai, sākot no teritorijas attīstības risinājumiem līdz rūpīgi izstrādātiem plānojumiem un interjera detaļām. Mēs pie šī projekta atgriezāmies 2018. gadā, jau būvniecības stadijā, lai kopā ar arhitektu biroja LINIA kolēģiem novestu Lindenholmas 1. līdz plānotajam rezultātam. Jau redzam, ka tas būs lielisks, un ar patiesu prieku esam iesaistījušies nākamo kārtu projektēšanā.

Ārtelpas saikne, dabas tuvums un tās izbaudīšanas piedāvājums ir šī projekta īpašais stāsts – plaši balkoni, labiekārtojums ar lieliem kokiem (kopumā vairāk nekā 100), pastaigu un sportošanas zonas. Varētu teikt, ka tā principā ir režija, nevis scenārijs. Atnākot mājās pēc darba, uz plašā balkona, kas atrodas blakus virtuvei vai ēdamistabai, spīd saulīte, vakarā ej uzspēlēt basketbolu vai galda tenisu ar draugiem, blakus ir vieta bērnu rotaļām. Kopumā visa infrastruktūra – sabiedriskais transports, bērnu izglītība, iepirkšanās un ēdināšana – šeit attīstās un būs atbilstošā līmenī.

Rūpīgi izvērtējot cilvēkiem būtisko un atmetot lieko, panākts optimāls balanss starp izmaksām, kvalitāti, estētiku un funkcionalitāti.

Publiskās ārtelpas zonējums un augu izvēles kritēriji

Lai pēc iespējas efektīvāk un harmoniskāk izmantotu ap ēkām esošo teritoriju, labiekārtojums sadalīts trīs funkcionālajās zonās.

- **Publiskā ārtelpa** – starp ēkām esošās gājēju ielas ar teritorijā plašākajām cieto segumu zonām. Tā kā šajā zonā segumu materiāls galvenokārt ir īpaši gluds asfalts, šī zona ir lieliski piemērota, lai pa to bez īpaša trokšņa pārvietotos ar velosipēdu, skrejriteņiem vai skrituļslidām un skrituļdēļiem. Publiskās ārtelpas zonā paredzētas arī dažādas ielu vingrošanas aktivitāšu zonas, kā arī rotaļu laukumi lielākiem bērniem.

- **Pusprivātie iekšpagalmi** – no austrumu, dienvidu vai rietumu puses pie ēkām piegulošā teritorija. Ņemot vērā to, ka šī teritorija ir paaugstināta par apmēram 1,5 m, salīdzinot ar publiskās ārtelpas zonu, kā arī to, ka te celiņi ir ievērojami šaurāki, šī ir īpaši piemērota teritorija mierīgām pastaigām, kā arī rotaļu aktivitātēm mazākiem bērniem.

- **Privātās terases** – 1. stāva terases un apstādījumu zona aiz tām.

Lai vizuāli paplašinātu 1. stāva dzīvokļu ārtelpas zonu, kā arī lai radītu emocionālu robežu starp privāto terasi un iekšpagalmu, šīs zonas savstarpēji nodalītas ar vidēji augstiem stādījumiem. Šāds risinājums rada emocionālu komfortu, atrodoties uz terases, vienlaikus saglabājot vienotu, publiski pieejamu iekšpagalmu visiem ēkas iedzīvotājiem.

Ņemot vērā to, ka pagalma pusē labiekārtojums ir gandrīz tādā pašā augstumā kā 1. stāva dzīvokļu grīdas augstuma atzīmes, lielākajai daļai 1. stāva dzīvokļu ir nodrošināta tieša izeja no terases uz iekšpagalmu.

Izstrādājot teritorijas labiekārtojumu, **liela uzmanība tika pievērsta labiekārtojuma apsaimniekošanas un uzturēšanas jautājumam nākotnē.** Projektā apzināti līdz minimumam tika samazinātas mauriņa platības, tās paredzot tikai vietās, kur tas tiešām funkcionāli nepieciešams – pie terasēm, nelielās zonās blakus rotaļu laukumiem vai gar galvenajām iekškvartāla gājēju ielām, lai paplatinātu cieto segumu, tādējādi to piemērojot operatīvā transporta vajadzībām (stiprinātais zāliens). Pārējā apstādījumu teritorijā paredzēti dažādi ziemciešu, krūmu un koku stādījumi. Lai gan sākotnēji šāda pieeja labiekārtojuma izveidei prasa lielākas investīcijas (liels stādu daudzums), ekspluatācijas laikā šāds risinājums prasīs daudz mazāk resursu gan darbaspēka, gan ūdens patēriņa ziņā. Tā kā apstādījumiem izvēlēti konkrētajam reģionam raksturīgi augi un koki, kā arī stādījumi, noēnojot augsni, samazina grunts izkalšanu (kā tas ir zāliena gadījumā), to uzturēšanai gandrīz nebūs nepieciešama laistīšana – attiecīgi nebūs nepieciešams izmantot dzeramo ūdeni labiekārtojuma uzturēšanai. Zāliena īpatsvara samazināšana un apstādījumu īpatsvara palielināšana arī būtiski uzlabo iespējamo bioloģisko daudzveidību apzaļumotajās zonās.

Būvmateriālu un elementu izvēles kritēriji

Būvdarbu kvalitāte ir ilgtspējīgas ēkas neatņemama sastāvdaļa. Ņemot vērā projekta lielo apjomu (kopējais dzīvokļu skaits – 209), jau projektēšanas sākuma stadijā tika pieņemts lēmums pēc iespējas izmantot iepriekš saražotus (prefabricētus) būvelementus. Ja būvelementi tiek izgatavoti ražotnēs, piemērotos, kontrolētos klimatiskajos apstākļos (siltumā, sausumā), ar sistematizētu kvalitātes kontroli, tiek panākta nevainojama būvizstrādājumu kvalitāte un pēc iespējas efektīvs materiālu patēriņš. Šāds risinājums ļauj ievērojami samazināt cilvēkstundu skaitu objektā, līdz ar to samazinot ne tikai kļūdu iespējamību, bet arī materiālu atgriezumus vai defektētus materiālus būvniecības laikā. Projektā izmantotie prefabricētie būvizstrādājumi:

- pārsegumu paneli;
- kāpņu laidī un starplaukumi;
- visu ēku fasādes (trīs slāņu dzelzsbetona kompozītie paneli);
- koka jumta konstrukcijas;
- lielākā daļa sanitāro mezglu.

Lai ēkām nodrošinātu pēc iespējas ilgu kalpošanas laiku un nelielas uzturēšanas izmaksas, jau projektā ir izvēlēti ilgmūžīgi būvmateriāli – saliekamie trīs slāņu dzelzsbetona paneli fasādēm, valcprofils jumtiem un šahtu apdarēm, alumīnijs un nerūsošais tērauds balkonu margām un žalūzijām.

Mikroklimata risinājumi

Viens no būtiskākajiem iekštelpas kvalitātes rādītājiem ir dienas gaisma. Projektējamās ēkās visos dzīvokļos dienas gaismas rādītājs (logu laukums pret telpu platību) ir ievērojami augstāks par būvnormatīvā prasīto. Lielākā daļa dzīvokļu ir ar divpusēju orientāciju – šāds risinājums ne tikai paaugstina telpu izsaulošanas iespējas, bet arī dod iespēju vasarās izmantot t.s. nakts vēdināšanu, tādējādi bez ārējām dzesēšanas iekārtām nodrošinot patīkamu mikroklimatu telpās arī gada karstajā periodā.

Ēku konstruktīvie un tehniskie risinājumi izstrādāti tā, lai pēc iespējas izvairītos no aukstuma tiltiem, piemēram, logi iebūvēti siltumizolācijas slānī un balkonu fiksācijai izmantotas speciālas termostarplikas.

Šāds risinājums samazina ne tikai ekspluatācijas izmaksas, bet arī nodrošina augstu iekštelpu komfortu.

Svaigā gaisa nodrošināšanai katra dzīvojamā telpa vai guļamistaba ir aprīkota ar svaigā gaisa pieplūdes vārstiem, aprīkoti ar termostatu un putekļu un putekšņu filtriem.

GATIS DIDRIHSONS

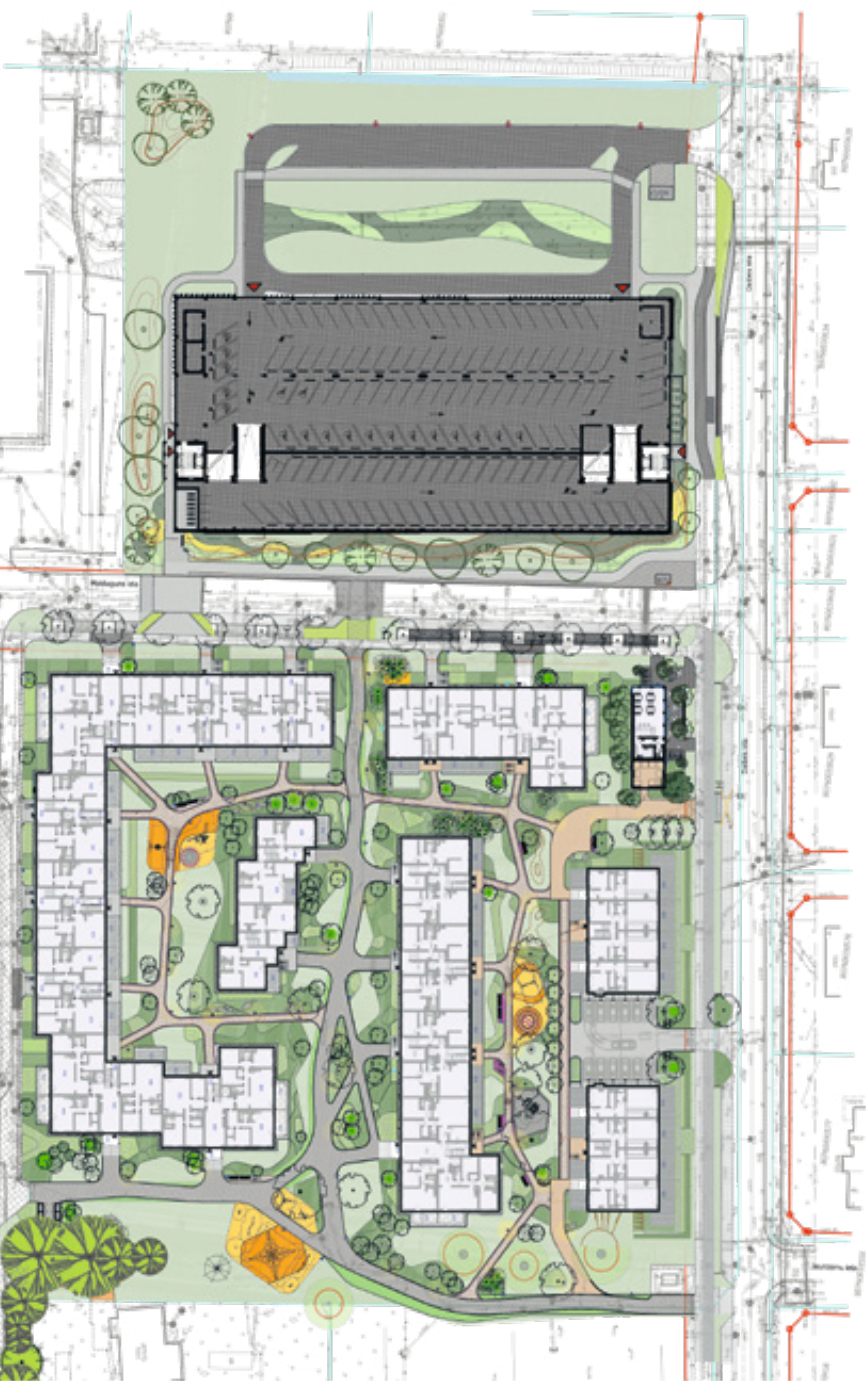
SIA Didrihsons arhitekti dibinātājs (2005. g.) un vadošais arhitekts, Nacionālās Arhitektūras padomes priekšsēdētājs, LAS Padomes loceklis. Ievērojamākie realizētie objekti: Magdelēnas kvartāls (1. kārtā), Daudzstāvu dzīvojamās ēkas Rīgas vēsturiskajā centrā E. Melngaiļa ielā 2 un Valkas ielā 4, Mežaparka Rezidencēs biroja, dzīvokļu un dvīņu mājas. Zema enerģijas patēriņa privātmājas Mežaparkā Stokholmas ielā 7 un K. Vatsona ielā 19. Daudzu privātmāju autors. SPA bez-dna interjers Pleskavā. Vairāki rekonstrukciju projekti Rīgā. Nesen nodota Roche mājas pārbūve Miera ielā 25.

ANSIS KLĪDŽĒJS

SIA Didrihsons arhitekti arhitekts, projektu vadītājs (kopš 2008. g.). Ievērojamākie realizētie objekti: Magdelēnas kvartāls (1. kārtā), daudzstāvu dzīvojamā ēka Rīgā, Valkas ielā 4, Mežaparka Rezidencēs biroja ēka un divas daudzdzīvokļu mājas. Zema enerģijas patēriņa privātmājas Mežaparkā Stokholmas ielā 7 un K. Vatsona ielā 19.

EFEKTĪVA RESURSU IZMANTOŠANA

Daudzi izstrādājumi un sistēmas ļauj labāk izmantot ēkās uzstādīto iekārtu enerģiju. Īpaši tas attiecināms uz apkures, dzesēšanas un sanitārā ūdens sagatavošanas sistēmām. Enerģijas izmantošanas uzlabošana ne vienmēr saistīta ar neatliekamu un pilnīgu ēkas fasādes un izmantojamo iekārtu renovāciju, to iespējams pietiekami efektīvi paveikt pakāpeniski un ar nelielām investīcijām. Piemēram, esošo iekārtu enerģētiskā renovācija nodrošina augstu ekonomijas potenciālu. Pastāv vairākas iespējas izmantojamo iekārtu renovācijai. Apkures iekārtu renovācijai jābalstās uz apkures jaudas aprēķiniem. Uz šo aprēķinu pamata iespējams ieplānot gan atsevišķus renovācijas posmus, gan apsvērt plašākus pasākumus.

IESPĒJAMIE RENOVĀCIJAS PASĀKUMI

Hidrauliskā balansēšana:

- sildķermeņos vai virsmu apsildes sistēmās,
- stāvvadā.

Hidrauliskā balansēšana taupa ne tikai enerģiju, bet arī paaugstina komforta līmeni. To apstiprina dažādi pētījumi, piemēram, Optimus. Tajā aprakstītā hidrauliskā balansēšana saskaņā ar Optimus datiem ļauj ietaupīt līdz 21% enerģijas. Tā kā ieguldījumi salīdzinājumā ar citiem pasākumiem, piemēram, ēkas fasādes renovāciju, ir nelieli, tiek nodrošināta ļoti laba efektivitātes un izmaksu attiecība. Amortizācijas periodu iespējams noteikt no trim līdz četriem gadiem.

Hidrauliskā balansēšana viencauruļu un divcauruļu apkurē

Daudzas apkures sistēmas joprojām netiek ekspluatētas tik lietderīgi, kā tas tehniski būtu iespējams mūsdienu apstākļos. Pārlietu augsta turpgaitas temperatūra, liela sūkņu jauda un

nepietiekama plūsmu sadale ir kļūdas, kuras daļēji iespējams novērst ar nelielām investīcijām. Apkures iekārtas sildķermeņi, kas atrodas tālu no cirkulācijas sūkņa, bez hidrauliskās balansēšanas nevar pietiekami uzsilt. Savukārt tie, kas atrodas tuvu, saņem pārlietu enerģijas apjomu. Tā ne tikai nelietderīgi tiek tērēta vērtīgā enerģija, bet arī pasliktinās komforta līmenis. Hidrauliskās balansēšanas būtība ir vienmērīgs ūdens sadalījums apkures sistēmā, kad, piemēram, priekšiestatījuma termostatvārsts nodrošina nepieciešamā apjoma plūsmu cauri sildķermenim. Tādējādi ar hidraulisko balansēšanu tiek savstarpēji salāgota visu komponentu darbība, proti, sildķermeņu, termostatvārstu, sūkņu un cauruļu. Izmantojot datus par apkures jaudu un aprēķināto plūsmu, iespējams ieregulēt un enerģētiski optimāli ekspluatēt sistēmu.

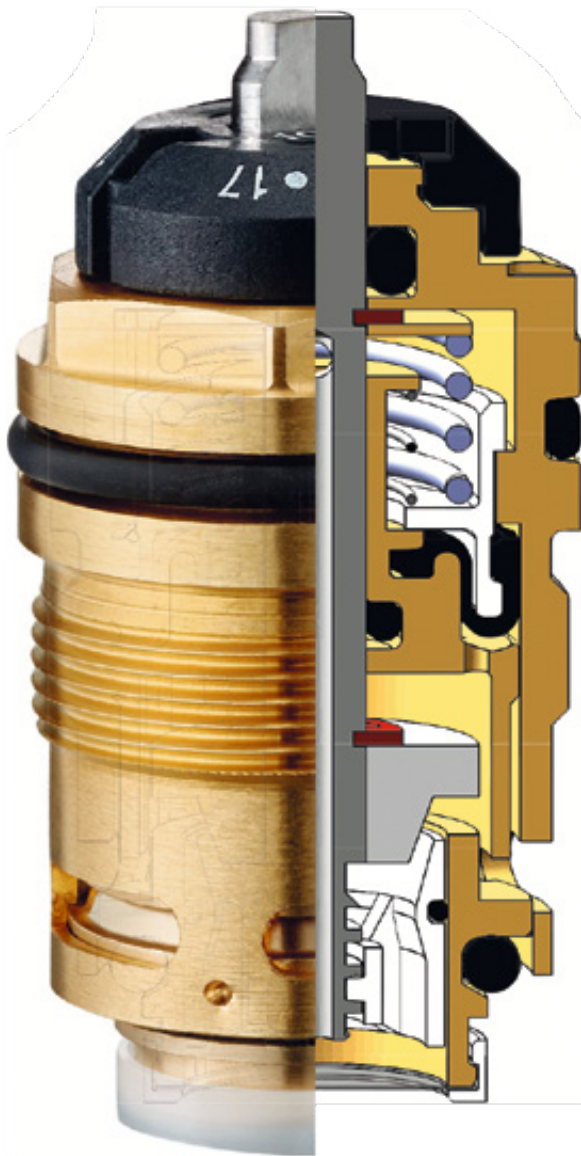
Divcauruļu apkures renovācija Hidrauliskā balansēšana pie sildķermeņa

Divcauruļu apkures renovācijā hidrauliskā balansēšana sākas ar termostatvārsta priekšiestatīšanu un termostata nomaīnu. Šo priekšiestatīšanu vērtību izzināšanai jānosaka spiediena kritums armatūrā, cauruļvadu tīklā un siltuma ražotājā. Nelielās sistēmās spiediena kritumu cauruļvadu tīklā var sākt noteikt, piemēram, no 70 mbar. Spiediena kritums pie termostatvārsta tiek aprēķināts 80 mbar un atbilstoši priekšiestatīts. Tādējādi cirkulācijas sūknis tiek iestatīts uz 150 mbar (atbilstoši sūkņa celšanas augstumam 1,5 m). Ja sūkņa celšanas augstums pārsniedz 2 metrus (it īpaši lielās sistēmās), starpposmi, piemēram, stāvvadi, starpstāvi vai dzīvokļi, tiek aprīkoti ar spiediena starpības regulatoriem un tiek atbilstoši regulēti. Sūkņa jauda jāizvēlas tāda, lai tā nodrošinātu pietiekamu plūsmu vissarežģītākajos stāvvada posmos. Papildierīces, piemēram, siltuma skaitītājs vai maisītājs, jāņem vērā aprēķinos tieši tāpat kā drošības vārsta spiediena krituma robežvērtības pie sienas stiprināmajos katlos. Izvietojumu var noteikt ar cauruļvadu tīkla aprēķina programmu vai aprēķinu kalkulatoru. Ja darbā tiek izmantots aprēķinu kalkulators, iekārta pēc palaišanas ekspluatācijā tiek iestatīta saskaņā ar mērījumiem.

Divcauruļu apkures renovācija Stāvvada dinamiskā hidrauliskā balansēšana

Apjomīgās divcauruļu apkures sistēmās, kurām nav veikti aprēķini, stāvvadu hidraulika jāieregulē saskaņā ar tehniskajiem mērījumiem. Aprēķinātās iekārtas iestatāmas tikai saskaņā ar šiem rādītājiem. Pareiza stāvvadu armatūras izvēle vienkāršo sistēmas ieregulēšanu. Tas iespējams ar dinamisko ieregulējumu. Priekšnoteikums ir stāvvadu balansēšanas vārstu iebūve turpgaitā un spiediena starpības regulatoru – atgaitā. Dinamiskais ieregulējums balstās uz stāvvada caurplūdes ieregulējumu, ņemot vērā normatīvā spiediena iestatījumu spiediena starpības regulatorā (šai gadījumā savienojumā ar stāvvadu balansēšanas vārsta priekšiestatījumu). Priekšrocība – katrā stāvvadā iestatījums jāveic tikai vienreiz. Tādējādi darba patēriņš ir minimāls.

oventrop

Premium Armaturen + Systeme

l/h

Q-Tech

Automātiskā hidrauliskā balansēšana.
Vienkārši iestatīt, droši regulēt!

Termostata vārsts **AQ**

lemontējamais
vārsts **GHQ**

Multidis **SFQ**

Multiblock **TQ**

Izmantojiet līdz pat **30% apkures optimizēšanai** tagad!
Visi parādītie produkti ir piemēroti tam.

Vairāk informācijas: Agris Pavļukēvičs, Oventrop
pārstāvis Latvijā, mob. t. 29101453

www.orientrop.com

PILNAS ROKAS RESTAURĒJAMO ĒKU

AGRITA LŪSE,

Foto Anna Vasiļjeva, Silvija Danelsons DANSIGA

SERGEJS MEDVEDEVS, SIA BCS GROUP PROJEKTU VADĪTĀJS:

Būvniecībā esmu pavadījis pēdējos 10 gadus, pirms tam ar to iepazinos, strādājot līdzās tēvam celtniekam. Fasāžu atjaunošana manā uzmanības lokā ir pēdējo 5 gadu laikā, daudzas no fasādēm tiek atjaunotas ar RDĪD piedāvāto līdzfinansējumu. No pēdējiem objektiem, kuros ir ielikta kompetence un meistarību roku darbs, ir Čaka ielas 26A fasāde, Avotu ielas 5 fasāde, esam atjaunojuši Daugavgrīvas 104 koka ēku, strādājām arī Prokuratūras ēkas atjaunošanā Aspazijas bulvārī, vēsturiskās muižas ēkās, RSU vēsturiskā anatomikuma ēkas atjaunošanā, Daugavpils cietoksnī, kur atjaunojam nocietinājumu nožogojumu. Avotu ielā 5 ēkai bija ļoti specifisks, rupjas faktūras apmetums (grubaja šuba), ko var panākt, ar apmetuma lāpstiņu metot apmetumu noteiktā virzienā.

Sergejs Medvedevs (vidū) ir konkursa Latvijas Gada inženieris būvniecībā nominācijas Projektu vadītājs 3. vietas ieguvējs.

Rīga patiesībā ir noplukusi modes dāma, kuras spožuma atjaunošanai nepieciešama kārtīga tīrīšana un tērpu uzspodrināšana. Kontrasti starp nolaisto vēsturisko un jaunbūvēto moderno dažviet ir uzkrītoši spilgti, un sajūta, kas dominē, ir nožēla. Vēl trakāk, ja jaunbūvētais un modernais nav izturējies pat 10 gadu pārbaudi un ar savu fasādi piepulcējies noplukušajiem objektiem, tādējādi vairojot skumīgo skatu. Kā atzīmē Sergejs Medvedevs, ēku atjaunošanas meistariem provizoriski ir pilnas rokas darba, bet to, cik tieši ir darba, ietekmē vairāki faktori. Jābūt pasūtītājam, protams, ar finansiālu nodrošinājumu; jābūt lēmumam veikt fasādes atjaunošanu; jābūt izpildītājam, pie kura strādā meistari, nevis saulesbrāļi, un jābūt izpratnei par darbu veikšanu. Jo tas, kur tieši beidzas atjaunošana un sākas restaurācija, dažkārt ir grūti nosakāms. Tāpat pasūtītāji darba uzdevumu mēdz interpretēt pa savam, piemēram, konstruktīvo plaisu injicēšanu nodēvēdami par fasādes atjaunošanu. Būvniekiem ikdienā nākas lauzt šķēpus par to, kas ir kas. Ja pasūtītājs vēlas atjaunot tikai fasādi, tad ir viena samaksa par m². Ja izvēlas fasādē novērst arī konstruktīvos defektus, atjaunot fasādi un restaurēt vēsturiskos dekorus, tad maksa par m² ir cita – augstāka. **Būvnieki nespēj arī saprast, kāpēc pasūtītāji prasa atlaidi, jo darbu izmaksas veido materiālu cena un darba alga strādniekiem un restauratoriem. Jautājums, ko varētu nemaksāt – pirkt mazāk materiālu vai samazināt darba algu, vai nemaksāt nodokļus?**

Ēka Miesnieku ielā

Sergejs Medvedevs, Latvijas Gada inženieris būvniecībā 2019, nominācija Projektu vadītājs, 3. vieta (SIA BCS GROUP):

– Šobrīd atrodamies Vecrīgas sirdī un vienlaikus blakus Daugavai, jo Miesnieku ielas ēka ir tieši uz stūra, ar vienu fasādi vērsta pret Miesnieku ielu, ar otru – pret Daugavu. No dzīvokļiem paveras skaists panorāmisks skats, bet to nevar teikt par skatu no ielas uz fasādi. Ēkas nevajadzētu celt pie upes, vai arī jāizmanto īpaši noturīgi fasādes apdares materiāli. **Ēkas fasāde remontu nav redzējusi kopš 1968. gada, vienīgi pirms 20 gadiem izbūvēts jumta stāvs. Tas, kas uz šīs fasādes ir sakrājis 60 gadu laikā, nav aprakstāms. Mitruma iedarbība ir jūtama arī dziļākajos fasādes slāņos, melnā izplūdes gāzu radītā putekļu kārtiņa ir taukaina un grūti noņemama, nesabojājot pamata masu.**

Ar pasūtītāju veidojās konstruktīvs dialogs par visām fasādes problemātiskajām zonām un niansēm. Apsekojot ēku pirms projekta realizācijas līguma slēgšanas, sapratu, ka vienkāršam atjaunošanas darbam nepiekritīšu, jo kvalitatīvi darbu var veikt tikai tad, ja likvidē arī fasādes bojājumu cēloņus. No materiālu klāsta izvēlējāmies DAW produktus, to sistēmas un ievērojām iestrādes tehnoloģijas. Materiālu piegādātājiem taujājām arī rekomendācijas fasādes atjaunošanai. Visa procesa garumā ieklausījāmies MAPEI un Caparol tehnoloģu padomos.

Fasādes atjaunošana notika vairākās kārtās – likvidējot plaisas, uzklājot apmetumu, pēc tam atjaunojot faktūru, tad restaurējot dekoratīvos rustus un cilņus, kur tas bija iespējams. Glābām, kas

glābjams. Tomēr dažviet vēsturisko materiālu zudumi ir pārāk lieli, lai varētu notikt restaurācija, tāpēc notiek precīza kopiju izgatavošana. Divi ēkas balkoni ir likvidēti, tos pilnībā bija jāizbūvē no jauna ar visiem dekoratīvajiem elementiem. Balkoni uzbūve – betona plātne, sijas un pārējie konstruktīvie elementi, kā arī jāatjauno vēsturiskās lējuma un kaluma margas no pīšļiem un pārpalikuma gabaliņiem.

Meistari jāmeklē ar uguni

Sergejs Medvedevs:

– Situācija ar meistariem, kuri patiešām prot strādāt ar rokām un saprot, ko dara, Latvijā ir kritiska. Daļa vislabāko vergo alkoholam, daļa devusies mūžībā, daļa aizbraukusi uz ārzemēm, kur atalgojums ir konkurētspējīgs. Un tā veidojas apburtais loks: meistarū nav, kas māca – nav, tāpēc arī rīt meistarū nebūs. Ar abām rokām ņemam pretim azartiskus jauniešus, lai arī bez iemaņām, un ļaujam viņiem strādāt vēl to dažu meistarū vadībā, kuri ir mūsu komandā. Objektā cilvēkus pie fasādes darbiem izvietāju es pats, būdams gan projekta vadītājs, gan būvdarbu vadītājs, gan uzņēmuma īpašnieks vienlaikus. Citādi nemaz nav iespējams strādāt. Viss jāierāda, jākontrolē, kā tiek paveikts darbs un kāda ir cilvēka izpratne par kvalitāti. Nereti ir pārrunas ar darbiniekiem. Jāiedziļinās visās darbinieku privātajās problēmās, jāpalīdz.

Fasādes atjaunošana – nekad nav kauns mācīties

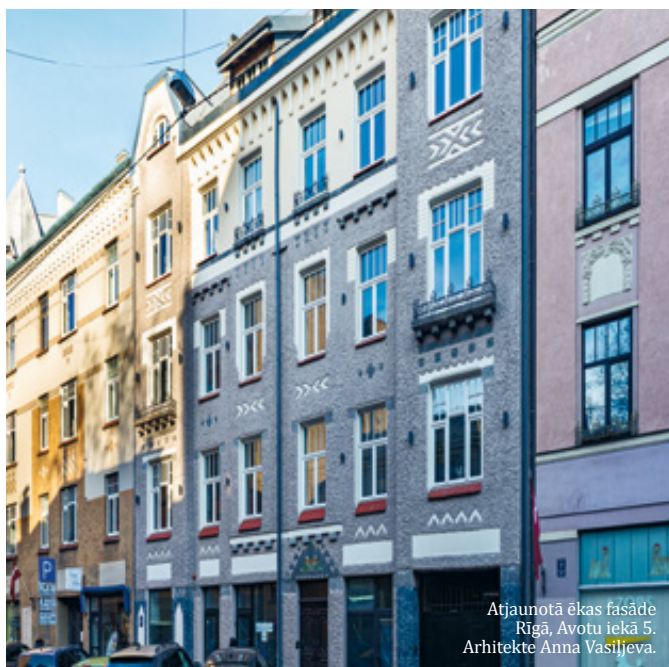
Fasādes atjaunošana jāsāk ar tās nomazgāšanu ar augstspiediena strūklu un izmantojot ķīmiskos līdzekļus, kuri likvidē sēnītes, vēl notīra apmetumu, rustus, ķieģeļus un aizskalo netīrumus. Mazgāšanas procesam ir savas tehniskās nianšes, kuras nezinot var no fasādes netīšām nomazgāt arī visu to, kas būtu jāsaudzē.

Neviens objekts nav līdzīgs citam objektam, mācāmies katrā objektā un visu mūžu. Ziemas laiku, kad nav iespējami āra darbi, plānoju izmantot produktīvi mācībām, lai izglītotu savus cilvēkus. Apmeklēju materiālu tirgotāju organizētos kursus un iegūstu zināšanas par pareizām iestrādes tehnoloģijām. Man nekad nav kauns mācīties vai kauns, ka kaut ko nezinu. Ja tiešām māc šaubas, meklēju atbildes, kamēr atrodu.

Fasāde Miesnieku ielā noteikti kalpos kā izcilas references objekts, tik sapostīta vēsturiskā substance ir redzēta pirmo reizi, cīņiņš būvniecības laikā notika par katru cm². Mani kā celtnieku iepriecina, ka Rīgā ir daudz noplukušu fasāžu, jo es ļoti ceru, ka īpašnieki sarosīsies, man darba būs daudz un rezultāts kvalitatīvs – Rīga pamazām vien atgūs spožumu. Rīgā nav vienādu ēku, katrai no tām ir savs īpatnējais rokraksts, un mūsu uzdevums ir šo rokrakstu saglabāt.

Sergeja
Medvedeva
vadībā atjaunotā
vēsturiskās
ēkas fasāde
Avotu ielā 5.
Apmetums -
grubajā šūnā.

Atjaunotā ēkas fasāde
Rīgā, Avotu ielā 5.
Arhitekts Anna Vasiļjeva.

Dekori gaida
miestaru roku
pieskārienu Rīgā,
Miesnieku ielas
nama fasādē.

Sergejs Medvedevs.
Katrs agrais darba
dienas rīts sākas ar
stalažām.

Ēka Miesnieku ielā.
Fasādes krāsu toņu
risinājums.
Arhitekts
Alvis Janelis.

ANNA VASIļJEVA, ARHITEKTE, ALTA GRUPA:

—Krievu klasikā ir tāds teiciens: *Он уважать себя заставил. И лучше выдумать не мог. Его пример другим наука...* Sergejs Medvedevs ir Vadītājs ar lielo burtu, kas ir reta īpašība, cilvēki viņu ciena un seko viņam. Sergeja komanda zina, ka aiz vadītāja viņi ir kā aiz mūra sienas. Sergejs ir pierādījums tam, ka izglītība inženierzinātnēs nav garantija panākumiem, ja nokļūsti vadītāja postenī. Lai komanda strādātu – un strādātu labi –, jāiemanto cieņa, un cieņu spēj iemantot Personība. Sergejs Medvedevs nerimstoši seko līdz darbu kvalitātei vissīkākajās detaļās. Sergejs visu savu lielo komandu pazīst un perfekti pārzina katra speciālista stiprās un vājās puses. Sergejs ir rets būvniecības nozares pārstāvis, kurš var nostāties arhitekta pusē un – ak, mans Dievs! – pat aizstāvēt arhitektu diskusijās ar pasūtītāju. Tas ģenerāluzņēmējam nekad nav bijis viegls lēmums. Esmu teikusi, ka katrs arhitekts ir pelnījis foršus būvniekus, bet darbā Sergeja Medvedeva objektos varu teikt – šie ir mani būvnieki. Apstājoties pie kāda ne īpaši kvalitatīva objekta Rīgā, pie Sergeja Medvedeva strādājošais atbildīgais būvdarbu vadītājs pajautāja man: kā tu domā? Cik ilgi es dzīvotu, ja mēģinātu kaut ko tādu nodot Sergejam? Uz ko es atbildēju: *Коротко, но ярко!* Tāpēc neviens Sergeja darbinieks neuzdrošinās iziet uz kompromisiem kvalitātes ziņā.

Centra kioska
atklāšana pilsētas
svētkos 2020. g.
Foto G. Plešs

KIOSKA TREŠĀ REINKARNĀCIJA

GUNDARS PLEŠS,

Limbažu muzeja galvenais speciālists,
autora, I. Milleres un LŽNM krājumu foto

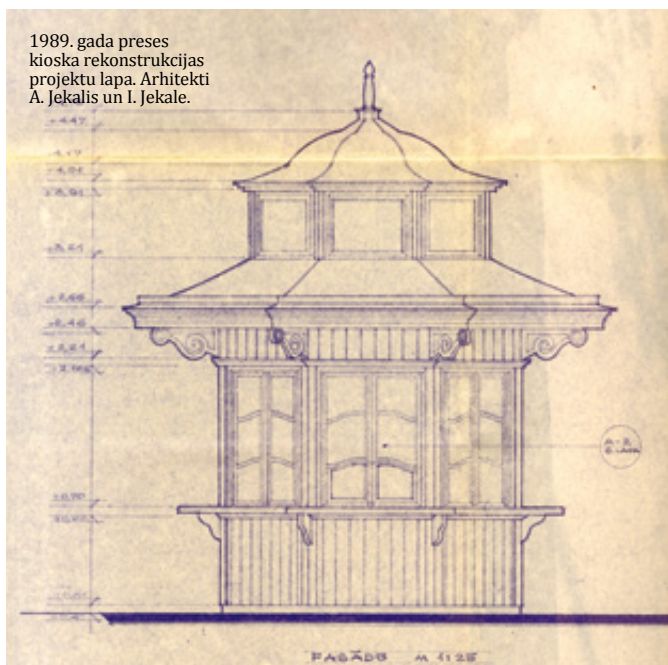
Tirgus laukums 20. gs. 30. gados
ar galveno preses kiosku. Fonā
Limbažu saviesīgās biedrības
nams. LžNM krājums

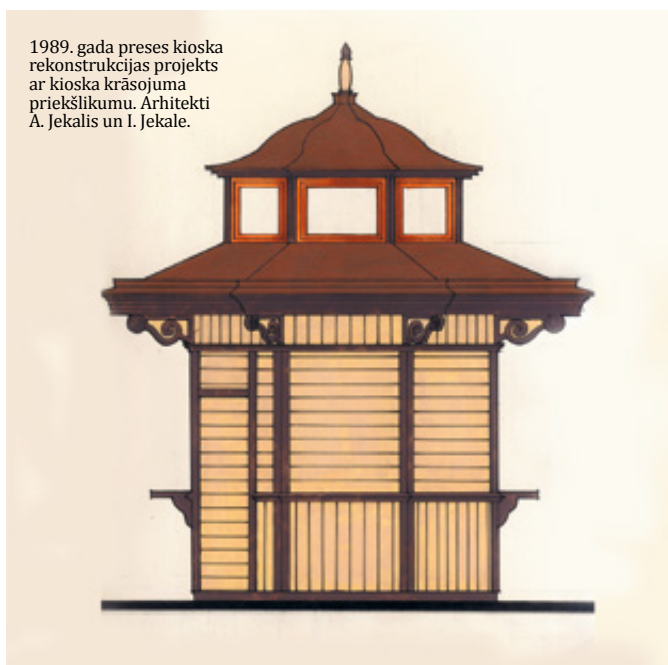
Tirgus laukums ar galveno preses kiosku. Tam kreisajā
pusē betona grodu afixu stabs, labajā pusē redzama daļa
tam blakus novietotā Standart benzīntanka. LžNM krājums

1989. gada preses
kioska rekonstrukcijas
projektu lapa. Arhitekti
A. Jekalis un I. Jekale.

1989. gada preses kioska
rekonstrukcijas projekts
ar kioska krāsojuma
priekšlikumu. Arhitekti
A. Jekalis un I. Jekale.

Sā gada augusta sākumā, skanot pūtēju orķestrim Lemisele, tika noņemts tumšais auduma priekšgars, atklājot atdzimušo kiosku jeb ārtelpas vitrīnu. Kiosks novietojas Valsts nozīmes pilsēt būvniecības pieminekļa Limbažu vēsturiskais centrs teritorijā, Baumaņu Kārļa laukuma malā, Cēsu un Torņa ielas krustojumā, iepretī TIC un vecajam ugunsdzēsēju depo. Tas atrodas uz būtiskas pilsētnieku komunikācijas trases, kā arī organizēta tūrisma maršrutā. Neliels ekskurss kioska vēsturē. Iepriekšējā gadsimta 20. gados preses kiosks Limbažos bija salīdzinoši neliela taisnstūra plāna būve ar vienslīpes jumtu un dažām ažūrām detaļām. Sākotnējam novietojumam bija lielas ambīcijas atrasties pašā pilsētas centrā, Tirgus laukumā (tag. Baumaņu Kārļa laukumā). Veiksmīgi izvēlētais kioska novietojums un apgrozījums īpašniekiem deva iespēju paplašināt piedāvājumu, izbūvējot daudz plašāku tirdzniecības vietu. Mainoties kioska īpašniekiem, necilās būdas vietā 1935. gadā tapa pietiekami ekscentriskā oktogonāla plāna būve. Kiosks un tam blakus izvietotais Standart benzīntanks savdabīgā veidā iemarkēja pilsētas ģeogrāfisko centru, vietu, no kuras tika iemērīta viduslaiku pilsēta.

Tas bija krāsots koka konstrukcijas paviljons. Būvei bija divu līmeņu stiklots apjoms ar augstākajā līmenī centriski novietotu tornīti. Tornītis kalpoja arī kā funkcionāla virsgaisma, neparedzot starpgriestus.

Jaunā kioska stilistikā piederība bija diezgan izplūdusi, iekļaujot dažādus parka paviljona citātus, kas tika paspilgtināti ar dzegu noformējumu un pietiekami efektīgu logu spraišļojumu. Tā siluets tomēr veiksmīgi iekļāvās vecpilsētas vidē, jumta formai sasaucoties arī ar pilsētas torņveida būvju barokālajiem jumtiem.

Kā uzrāda tā laika fotomateriāls, kiosks ziemas sezonā bijis apkurināms. Virs tornīša jumta plaknes pacēlās neliela diametra skārda dūmvads.

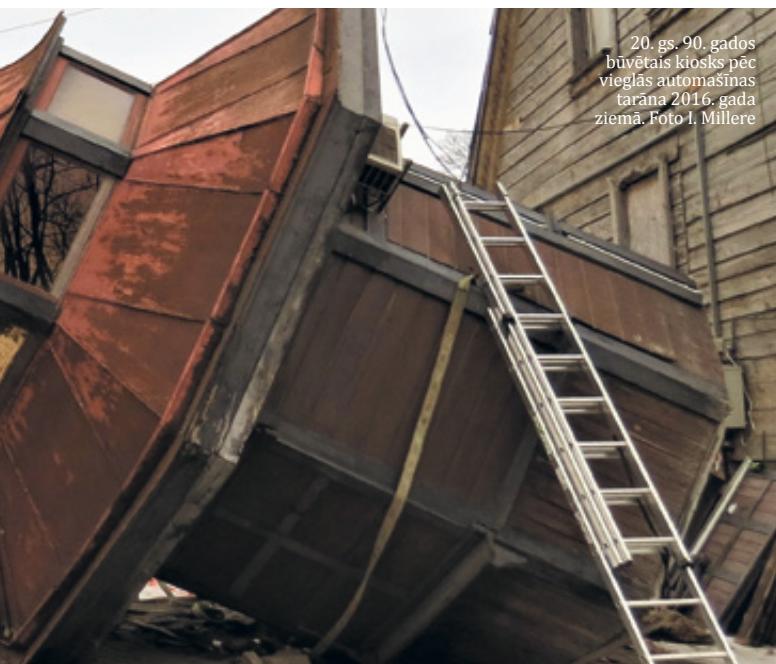
Pēckara gados kiosks vairākkārt mainīja savu atrašanās vietu, tomēr nepametot vēsturiskā tirgus laukuma tuvumu. Nav liecību, kā notika šis gandrīz 4 t smagās koka būves pārvietošana. 20. gs. 70. gados kioska novietojums kārtējo reizi tika mainīts, bet pietiekami veiksmīgi atrisināts. Tas atradās grunts gabalā stūrī, ielas malā iepretī ugunsdzēsēju depo. Jaunā lokācija ļāva tam eksponēties no vairākiem skatu punktiem, atrasties blakus diezgan dzīvai satiksmes artērijai un, šķiet, bija pat veiksmīgāka nekā tā sākotnējā novietne.

Jau 20. gs. 50. gados kiosks bija vizuāli degradēts. 70. gados tas bija zaudējis būtisku elementu tornīti, specifiskās logu vērtnes un būtībā jau atradās avārijas stāvoklī. Kārtējais remonts šķita nelietderīgs, un tika pieņemts lēmums vēsturisko būvi demontēt. Kioska rekonstrukcijas projektu 1989. gadā pēc Limbažu rajona Preses apvienības aģentūras pasūtījuma ļoti detalizēti izstrādāja biroja Serviss lukss arhitekti A. Jekalis un I. Jekale. Rekonstrukcijas projekts tika izstrādāts, balstoties uz vēsturiskā kioska izpētes datiem. Tomēr atjaunotā kioska arhitektoniskais veidols risināts vizuāli piezemētāks. Arhitekti bija atteikušies, piemēram, no efektīgu ēnojumu veidojošajiem dzegas elementiem, siluetzāģējiem.

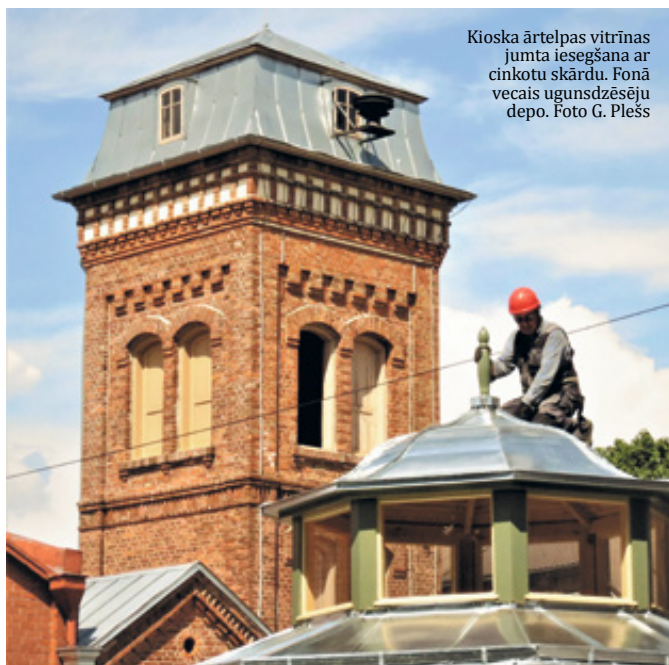

Būvniecības procesā bija notikušas nelielas atkāpes arī no paša projekta. Būvnieki bija vienkāršojuši vairākus risinājumus, mezglus. Izmantots lielāku dimensiju kokmateriāls, lazējošas apdares vietā ir blīvs krāsojums, t.s. asfaltlaka u.c. Netika realizēta arī arhitektu iecere – kapara lokšņu jumta segums. Protams, būve bija pamatīgi nosiltināta un pielāgota tirdzniecībai aukstajā sezonā.

2016. gada februārī kiosks cieta satiksmes negadījumā. Mediju virsraksti vēstīja: Traka avārija Limbažos – Volvo taranē un apgāz kiosku. Kioska korpusa apakšējā daļa tika burtiski sadragāta, pārlaužot lielāko daļu karkasa konstrukciju – vertikālo statņu. Kiosks tika izsists no savas vietas, ielaužot blakus esošās klasicisma perioda ēkas biezo ārējo apšuvumu. Cerot uz finanšu piesaisti un drīzu vides objekta atjaunošanu, kiosku par simbolisku summu iegādājās biedrība Limbažu lauvas. Tas tika izkomplektēts, vērtīgākās detaļas novietojot noliktavās. Reālais kioska konstrukciju stāvoklis arī šoreiz lika izšķirties par pilnīgi jauna objekta būvi, tā apjomā iestrādājot daļu no oriģinālajiem elementiem, piemēram, dekoratīvos kronšteinus. Pateicoties Valsts kultūrkapitāla fonda un Limbažu novada domes finansiālajam atbalstam, kiosks šogad piedzīvoja savu trešo reinkarnāciju. 1989. gada projekta dokumentācija un ikonogrāfiskā materiāla izpēte bija pamats kioska rekonstrukcijai. Kioska tonālais risinājums bija pietiekami komplicēts, Serviss lukss arhitekti 20. gs. 90. gados bija izvēlējušies paviljonu arhitektūrai tuvākas, orientālas noskaņas, melnu, okera un sarkanbrūnu toņu salikumu komplektējot ar tradicionāli sarkani krāsotu skārda jumtu.

20. gs. 90. gados
būvētais kiosks pēc
vieglās automašīnas
tarāna 2016. gada
ziemā. Foto I. Millere

Kioska ārtelpas vitrīnas
jumta iesegšana ar
cinkotu skārdu. Fonā
vecais ugunsdzēsēju
depo. Foto G. Plešs

Kioska
ārtelpas vitrīna
rekonstrukcijas
procesā, 2020.
gada maijs.
Foto G. Plešs

Jaunajā variantā vitrīnas krāsojumam izmantota pilsētas vēsturiskajā apbūvē aprobētu krāsu palete ar atskatu uz ekspozīcijā atainotā laikmeta stilistiku.

Konceptuāli tika nolemts pieturēties pie sākotnējās kioska toņu gradācijas. Vēsturiskās melnbaltās fotogrāfijas uzrādīja piesātinātu detaļu un vairākkārt gaišāku plakņu, apšuvuma krāsojumu ar ļoti gaišām (baltām?) logu vērtnēm. Fināla toņu paleti noteica fasādes eļļas krāsu standarta katalogs – ar mazāk piesātinātiem toņiem, lai garantētu toņu neizbalēšanu ilgākā laikā.

Atskaite punkts bija arī attiecīgā perioda galdniecībā izmantotie toņi, zondāžās noskaidrotā un pilsētas apbūvē aprobētā krāsu palete (piemēram, ēkas Klostera 4, Cēsu ielā 1 u.c.), zaļie un zilganpelēkie toņi ir aprobēti arī reģiona vēsturiskajā apbūvē. Tumši zaļais tonis savulaik izmantots kioskam blakus esošās ēkas noformējumā. Līdzilvēku reakcijai, kas raksturoja objekta tonālo risinājumu, bija plašs epitetu spektrs: būs grūti, bet pieradīšu; limbažtirkīzs; dīvaini, kā veca broša. Tas pilnībā pārlicināja, ka vēlmais efekts ir sasniegts.

Jaunajā risinājumā nav pieliekamo vairogu, nakts slēgu, ar ko kiosks bija aprīkots iepriekš. Kioska jumts tika iesegts ar valcēta cinkotu skārdu, ko ne pārāk tālā nākotnē iespējams nokrāsot pēc jaunas skārdenes (garāmgājēja epitets) efekta zaudēšanas.

Lai gan kardināli mainīts objekta statuss un arī sākotnējā funkcija – galvenais (preses) kiosks –, loģiski šķita tam dot nosaukumu centra kiosks. Ārtelpas vitrīna šobrīd ir arī būtiska Limbažu muzeja veidotās izstādes sastāvdaļa. Vitrīnā izvietota izstādes Ulmaņlaiki Limbažos (1934. g. 15. maijs – 1939. g. 1. septembris) sadaļa, kas atspoguļo pilsētas kultūras dzīvi, kā arī saimnieciskās norises aplūkojamā periodā. Izstādes tēmu loks atspoguļots divos tematiski saistītos blokos. Pirmais izvietojas centra kioskā. Otrais – Limbažu muzejā Burtņieku ielā 7. Diennakts tumšākajā daļā objekts un arī ekspozīcija ir izgaismoti.

Kiosks uztverams arī kā atraktīvs vides objekts. Tā apjoms ļoti organiski iekļaujas vēsturiskā centra apbūvē, bagātinot vēsturiskā centra ielu ainavu.

GUNDARS PLEŠS

Limbažu muzeja galvenais speciālists/vēsturnieks, sākotnējā profesija – būvnieks. Darba un interešu joma – kultūras mantojums, tā saglabāšana, popularizēšana. Pamatdarbības areāls – Limbažu vēsturiskais centrs, reģiona bij. muižu centri. 19. gs. ēkas – bij. Ruckas kroga, Cēsu nov. Vaives pag. – īpašnieks.

GODINOT ROBERTA VECUMA-VECO PIEMINU

Meistars
Roberts Vecums-Veco
(1957–2019),
te vēl 2015. gads, LNMM
restaurācijas darbos.

Eiropas kultūras mantojuma dienās, kas norisinājās visā Latvijā, 25. septembrī Rīgas 1. slimnīcas atjaunotajā Rehabilitācijas klinikas uzgaidāmajā telpā tika atklāts piemiņas gleznojums monumentāli dekoratīvās tēlniecības amata meistaram un ekspertam Robertam Vecumam-Veco. Idejas iniciatore – RDĪD arhitekte Anna Vasiljeva, realizācija – kopīgi ar RERE Grupa. Jāatzīmē, ka pāris mēnešus iepriekš pirmā iniciatīva par veltījumu Roberta Vecuma-Veco piemiņai nāca no **konkursa Latvijas Gada inženieris būvniecībā 2019 organizatoriem – biedrības BDCC (www.buvniekupadome.lv), kuri konkursa ietvaros iedibināja Roberta Vecuma-Veco balvu. Šogad tā tika piešķirta restaurācijas meistaram Jurim Pavlovam.**

Piemiņas gleznojumā attēlots Rīgas 1. slimnīcas ģerbonis, kurš, pateicoties Robertam, tika pie vēsturiskā izskata atslēgām, lauva – pie zelta zobīņa. Piemiņas gleznojumā lasāms arī īss stāstījums par Roberta paveikto vairāku slimnīcas korpusu restaurācijā. Kā norādīja arhitekte **Anna Vasiljeva: “Šis ir atdzimšanas un restaurācijas simbols kā stāstījums par Rīgas 1. slimnīcu, tās atjaunošanu un izcila restauratora nozīmi ikvienā detaļā.”** Simboliskā gleznojuma autore ir Aija Rulle.

Arhitekte Anna Vasiljeva, kura strādājusi kopā ar Robertu ne tikai pie Rīgas 1. slimnīcas atjaunošanas, uzsvēra, ka meistaram piemētusi izcila spēja atklāt nozīmīgas detaļas, kas citiem paslīdējušas garām. Piemēram, atklājot autentiskos ķieģeļus, Roberts atrada veidu, kā saglabāt vēsturisko mūri, kas tagad apskatāms 14. korpusā. Tāpat atklātas vēsturiskās čuguna kāpnes, kas gadiem bijušas iepakotas rīgipsī. Vēl viena unikāla detaļa ir vēsturiskie slimnīcas vārti, kas ilgu gadu glabājušies pie kāda slimnīcas darbinieka, kas, redzot slimnīcas ēku rūpīgo atjaunošanu, uzticēja Robertam Vecumam-Veco vārtus, kuri nu restaurēti un atkal pilda savu funkciju.

– Viņa spēja saskatīt detaļās vērtību, kā arī noorganizēt to atjaunošanu un funkcionalitāti ir tas, kas veidoja viņu par manu guru jeb Skolotāju ar lielo burtu. Piemēram, 14. korpusa ēkā, ņemot apšuvuma dēļiņus, Roberts atklāja aklos lodziņus, tāpat uz koka detaļām atklāja ornamentus. Koka detaļas ar ornamentiem nevārējām restaurēt, bet ornamenta raksti ar 3D tehnoloģijas palīdzību tika iegūti un nu rotā sienas un durvis. Vērīga restauratora darbs turpinās katrā ēkā, – uzsver arhitekte.

Kolēģi atminējās, ka Roberts vienmēr ikvienā situācijā skatījies plašāk ar potenciālu tālākai attīstībai, piemēram, kad Rīgas Biržā vajadzējis restaurēt mākslīgo marmoru, Roberta nosacījums, slēdzot līgumu ar itāļu meistariem, ir bijis, ka darbi jāveic kopā ar speciālistiem no Latvijas, lai iegūtā pieredze un zināšanas paliek valstī. **Tāpēc droši var apgalvot, ka Roberts aiz sevis atstājis ne tikai daudzus kvalitatīvi restaurētus objektus, bet arī kompetentus skolniekus.**

Arhitekte Liesma Markova uzsvēra pārmantojamību un lietu nezūdamību:

– Lai arī pietrūkst Roberta padoma un skatījuma, strādājot pie pašreizējiem objektiem, man ir prieks, ka es ļoti bieži dzirdu kolēģus

runājam: Roberts teica šādi, Roberts domāja tā. Tās ir atmiņas, kas ieķērušās sirdī, galvā, izpratnē. Vienmēr esmu novērtējusi viņa spēju kļūt par detaļu draugu: mēs redzējām ēku, viņš – ēkas uzbūvi, profilus un, jāsaka, arī dvēseli.

Latvijas Restaurācijas biedrības vadītājs Ronalds Lūsis kavējās atmiņās par pieredzi, kad Roberta apņēmīgās rīcības rezultātā uzņēmums izdeva Doma baznīcas restaurācijas dalībnieka rokasgrāmatu. Tā visiem bez izņēmuma, tolaik arī viņam kā pasūtītāja pārstāvim, būvobjektā bija jāizlasa.

Oļegs Burovs, kurš ilgus gadus vadījis Rīgas domes Nekustamā īpašuma departamentu, atzina, ka tikai sadarbībā ar Robertu guvis pārliedību, cik nozīmīga loma restaurācijas darbos ir pasūtītājam. – Roberta Vecuma-Veco spēja skaidrot, pārliecināt, ka restaurācijā nedrīkst vienkāršot, bet jāievēro pamatprincipi vēsturiskā saglabāšanā, galu galā mainīja gan manu, gan manas komandas domāšanu un izpratni par restaurāciju. Viens no spilgtākajiem objektiem mūsu sadarbībā bija Franču liceja atjaunošana, un arī šeit, Rīgas 1. slimnīcā, redzam, ka te nav tikai veselības objekts, bet gan visa kvartāla, kultūras mantojuma revitalizācija, – skaidroja Oļegs Burovs. Roberts Vecums-Veco aktīvi darbojās nozares sabiedriskajās organizācijās – Latvijas Restauratoru biedrībā, Latvijas Amatniecības kamerā, Starptautiskajā pieminekļu un ievērojamu vietu padomē, kur bija būvmākslas mantojuma eksperts Latvijā. Roberts Vecums-Veco jau kopš 2015. gada strādāja arī Rīgas pašvaldības kultūras mantojuma saglabāšanas programmā.

Meistara piemiņas gleznojuma atklāšana 2020. gada 25. septembrī. No kreisās Oļegs Burovs, Anna Vasiljeva, Leonards Dubkēvičs.

Arhitekte Anna Vasiljeva – Vakar Viņš vēl bija Objektā, Šodien visi vēl gaidīja Viņu atrādīt savu Darbu, kuru Viņš rūpīgi vadīja no visas Sirds. Viņš visus mācēja iedvesmot ar savu degsmi un attieksmi pret to Procesu, Procesu, kurš bija visa Viņa dzīve. Draugs, Guru, Skolotājs. Bet šodien nākusi ziņa – zvanīja Objekta vadītājs – *Слушай, наш Роберт сегодня умер, сказал он... и я забыл, что я еще хотел сказать...* Es zinu vienu, ko mēs visi sapratām – mēs viņam esam parādā to godam pabeigt... Viņš pat mazākajā detaļā varēja atrast Pērli, tāpēc ka skatījās ar citādu skatienu. Katrā Objektā viņš atstāja daļiņu no savas lielās sirds – mazās pērļītes...

LNMM tūlīt
pēc atjaunošanas
2015. gadā. Viens
no vērienīgākajiem
objektiem,
kur restaurācijas
procesu kūrēja
Roberts
Vecums-Veco.

Foto Aleksandrs Kendenkovs

Visa LNMM restauratoru
komanda 2015. gadā
pēc LNMM pārbūves,
atjaunošanas un
restaurācijas darbiem.
Roberts Vecums-Veco
(otrais no augšas).

Foto Marika Vanaga

ROBERTA VECUMA-VECO PIEREDZE UN ZINĀŠANAS

ir ieguldītas teju ikvienā valsts nozīmes restaurācijas projektā – meistars ir piedalījies LR Saeimas, Mazās Ģildes, Nacionālā teātra, Benjamiņa nama, Rīgas Biržas, Rīgas Doma 1. kārtas restaurācijas darbos kā projektu vadītājs, vadījis un konsultējis Rīgas pils 1. kārtas un Latvijas Nacionālā mākslas muzeja restaurācijas darbus. Viens no pēdējiem vērienīgākajiem Roberta Vecuma-Veco darbiem saistījās ar seno ēku atjaunošanu un restaurāciju Jelgavā. Roberta plašais skatījums un spēja redzēt senatnīgā iekļaušanos mūsdienu pilsētvidē ir palīdzējis virzīt ideju, kas tagad īstenojusies Zemgales Restaurācijas centra izveidē Jelgavā. Roberts visaptveroši ir strādājis arī pie Rīgas 1. slimnīcas vairāku korpusu restaurācijas.

A black and white photograph of a landscape. In the foreground, there is a stone wall or fence made of rectangular blocks. Behind it, there are trees and foliage. The background is dark and out of focus.

ARHITEKTS, BEZ KURA NEBŪTU VECRĪGAŠ ATJAUNOŠANAS PLĀNA

Apkopoja
AGRITA LŪSE,
publicitātes foto

Vecrīgas reģenerācijas
projekta autori: no kreisās
E. Pučiņš, A. Holcmanis un
E. Burkovskis.

ARHITEKTA ANDREJA HOLCMAŅA 2002. GADĀ RAKSTĪTAIS PAŠVĒRTĒJUMS:

Domāju, esmu optimists. Varbūt tādēļ, ka mani vecvecāki (vectēvs Kristaps Cīrulis un vecāmāte Gotlība Holcmane) bija ticīgi cilvēki, esmu no viņiem mantojis pašāvēību uz visu labo. Izaugu starp vienkāršiem ļaudīm – lauku zēniem un skolas puikām. Esmu vienmēr bijis pieticīgs. Tas man palīdzējis tikt pāri dzīves sarežģījumiem, gan nokļūstot Sibīrijā, gan paciešot pazemojumus notikumos ar Pētera baznīcu un citur. Savas zināšanas ziedoju tiem, kas to vēlējās. Nekad neesmu centies dzīvē izvirzīties priekšplānā, mans dzīves moto ir bijis būt derīgam sabiedrībā, tādēļ esmu uzņēmies darīt to, ko no manis varēja prasīt. Citādi esmu dzīvē visai atturīgs, vienpatis. Ar kritisku aci, varbūt arī skepsi noraugos notiekošajā. Man nepatīk pārāk pašapzinīgi, pašpārliecināti, arī plāpīgi cilvēki, kas nav objektīvi, bet paši to nejut. Esmu uzaudzis Latvijas Republikas laikā, mani ietekmēja Ulmaņa laiki, kad skolā mums ieaudzina patriotismu un mīlestību pret dzimteni dabu (to apliecina daudzie ceļojumi ar velosipēdu). Un tomēr – radikāls nacionālisms mani nepārliecina. Gan Latvijā, gan Sibīrijā man bija kontakti ar citu tautību un citādu uzskatu cilvēkiem. Sapratu, ka jāciena dažādi uzskati (varbūt tādēļ padomju laiku pārcietu bez sevišķas pretestības). Jebkurā laikā ir bijis arī pozitīvais, tikai tas jāprot novērtēt. Katram cilvēkam vajadzētu izvērtēt savu darbošanos un tikai tad runāt par citiem. Ceru, ka laiks visu nostādīs savās vietās.

Pētera baznīcas torņa
degšana, 29.06.1941.

Nenogurstošais Vecrīgas pētnieks un reģenerācijas projekta līdzautors arhitekts un publicists Andrejs Holcmanis (1920–2009) profesionāļu aprindās vairāk pazīstams kā aktīvs vēsturiskā mantojuma apzinātājs un tā sargs, kā personība, kas bijusi apveltīta unikālām, daudzu gadu garumā krātām zināšanām par esošām un arīdzan zudušām vērtībām. Tas bija arhitekta redzamais devums, nedaudz pabīdot ēnā praktisko darbību projektēšanas jomā. Plašākai auditorijai nezināmie, izsūtījumā Krasnojarskas novadā un Latvijā tapušie Holcmaņa projekti sabiedriskajām, mazstāvu dzīvojam-
ēkām un vasarnīcām ir vienlīdz vērtīgi liecinieki autora radošajam domu lidojumam. Arhitekts piedalījies arhitektūras konkursos un bijis arī daudzu konkursu atbildīgais sekretārs, konkursu rezultātus bieži analizējis – slavējis vai kritizējis – presē.

Holcmanis bija viens no retajiem arhitektiem, kas aktīvi ietekmēja pēckara Rīgas attīstībai svarīgos procesus. Pēc Otrā pasaules kara tika radīti grandiozi plāni pilsētu atjaunošanai un attīstībai, no kuriem daļa ir realizēti. Andrejs Holcmanis pilsētplānošanai veltīja lielu daļu savas uzmanības, pētot un arī ar savu viedokli daloties presē. No 1945. gada Holcmanis pievērsās Vecrīgas pilsētbūvnieciskā ansambļa izpētei. Arhitekts dāsni dalījās zināšanās ar kolēģiem, studentiem un vienkāršiem ierindas klausītājiem, lasot lekcijas un lekciju ciklus (vairāk nekā 1000 uzstāšanās), vadot ekskursijas pa Rīgu un Latviju. Arhitekta dzīvē svarīgu lomu ieņēma mūzika. Jau no skolas gadiem viņš apguva klavierspēli, pašmācības ceļā – ērģelispēli, padomju laikā kopā ar citiem mūziķiem, koncertējot dažādās vietās, izbraukāja visu Latviju.

Ja man kādreiz sagraut būs, mani atkal celiet jūs

Tāds uzraksts savulaik greznojis vienu no vēsturiskā Melngalvju nama sienām un laika gaitā izrādījies simbolisks un pravietisks. Melngalvju nams, kas sākumā saukts par Jauno namu, celts

1334. gadā kā Rīgas pilsētas Rātslaukuma ansambļa sastāvdaļa, bet, sākot ar 1522. gadu, ir vairākkārt pārbūvēts. Otrā pasaules kara laikā nams pārvērtās drupās – pēc armiju apšaudes nams nodega un vēlāk tika uzspridzināts. Otrreizējo atdzimšanu un iesvētīšanu nams piedzīvoja 1999. gadā, un liela nozīme šajā procesā bija arhitektam Andrejam Holcmanim.

Andrejs Holcmanis par Melngalvju namu, ar ko saistās vairāki viņa dzīves periodi:

– Pirmais – Melngalvju nams kā krāšņākā Rātslaukuma celtnē 20. gs. 30. gados, kad to vēroju kā skolnieks.

Otrais – cīņa par Melngalvju nama atjaunošanu padomju un Trešās atmodas laikā – galvenokārt sarakstē Rīgas pilsētas Arhitektūras pārvaldē un presē – kā par atjaunojamu arhitektūras pieminekli un Vecrīgas vēsturiskā centra simbolu. Šajā laikā ietilpst arī darbošanās Melngalvju nama atjaunošanas kopā.

Trešais – jau uzceltā Melngalvju nama apdzīvošana un aizstāvība pret nopelumu (ir izgatavota nevērtīga kopija), kas uzziedēja pēc nama uzcelšanas.

Pirmajā periodā – agrā jaunībā, kad sāku iet skolā Kronvalda bulvārī

8 (Rīgas 23. pamatskola), mūsu ģimene mainīja dzīvokli no Lāčplēša ielas 26 uz Basteja bulvāri 6 (vēlāk Zigfrīda Annas Meierovica bulvāri). Ar brāli Voldemāru un skolas biedriem vakaros bieži klaiņojām pa Vecrīgu, aplūkojot veikalu skatlogus. Mūs interesēja galvenokārt rotaļlietas, rakstāmpiederumi, fotoaparātu, velosipēdu u.c. tehniskie veikali. Rātslaukumā tādu nebija, tādēļ turp devāmies reti. Vienīgais pievilcīgais bija – pilsētas autobusu maršrutu galapunkts pie Rolanda tēla. Autobusi tolaik bija mazi, šauri, uz labi redzamajiem riteņiem atradās augstas virsbūves ar izteiktu motora izvirzījumu. Man toreiz likās, ka šādi autobusi viegli var apgāzties.

20. gs. 90. gadu sākumā sabiedrībā sāka dzimt ideja par Melngalvju nama atjaunošanu, un man bija iespēja sākt ar to nodarboties.

Pēc vācu uzņēmēja Folkera fon Zengbuša viesošanās Rīgā 1990. gadā pie Latvijas Kultūras fonda nodibinājās Melngalvju nama atjaunošanas kopa, kuras sastāvā bija daudzi intelīģences pārstāvji. 1991. gadā LR Ministru Padome atjaunošanas priekšdarbu organizēšanu uzticēja Rīgas pilsētas izpilddomīteijai. Priekšdarbu programma tika apstiprināta, un, to realizējot, 1992. gadā sāka Melngalvju nama pamatu arheoloģisko izpēti.

Ap 1996. gadu, kad sākās atjaunošanas darbi, vienlaikus arī sākās cīņa ar sabiedrību, kas uzskatīja, ka tāda kopēšana un atjaunošana ir tikai viltošana un nav mūsu laikiem piemērota. Tas vēl tagad tiek propagandēts – visur likt lietā tikai moderno un mūsdienīgo.

Kritiens

Andrejs Holcmanis par Rīgas Pētera baznīcu:

– Viens no darbiem Vecrīgas atjaunošanā, kas tika iesākts un arī novests līdz galam, bija Sv. Pētera baznīcas atjaunošana. Vēl līdz 1966. gadam nebija skaidrības, kas ar karā sagrauto baznīcu notiks. Tika piedāvāti vairāki risinājuma varianti – vieni ieteica to pat vispār nojaukt, vēl bija priekšlikumi iekārtot tur sporta kompleksu ar peldbaseinu vai noliktavu. Tomēr kādā Arhitektu savienības sanāksmē izdevās pārliecināt, ka celtne ir atjaunojama. Likām priekšā – ja valdība nedos naudu baznīcas restaurācijai, mēs izsludināsim ziedojumu vākšanu. Ar to pietika, lai jau pusgada laikā tiktu pieņemts Ministru Padomes lēmums regulāri piešķirt līdzekļus restaurācijai. Tā 1971. gadā pabeidza jaunās torņa konstrukcijas, bet 1973. gadā torni atklāja.

Plānotā atklāšana 1973. gada 29. jūnijā gan neizdevās tāda, kā bija iecerēts. Bijām nolēmuši to atklāt kopā ar restauratoriem, uz pasākumu bija aicināta arī prese, televīzija, un vajadzēja notikt koncertam un banketam. Bet atklāšanas dienas rītā gan Centrālkomitejas, gan arī Rīgas izpilddomītejas vadība ar sašutumu paziņoja: kā vispār drīkst atklāt kaut kādu baznīcas torni? Pie mums taču atklāj skolas, bērnu dārzus, rūpnīcas, bet ne jau baznīcas.

Pasākumu aizliedza, viss tika novākts, bet banketa galdu pārvedām uz Bergiem, kur vakarā darbu vadītāja mājā paši nosvinējām kopā ar visiem strādniekiem. Bet, tā kā uz pasākumu bija jau uzaicināta prese un televīzija, atlika vien ar liftu uzvest viesus uz torņa skatu platformas un iepazīstināt ar burvīgo skatu uz vecpilsētu. Pēc šā gadījuma mani pazemināja amatā, atbrīvojot no Rīgas arhitektūras piemiņkļu aizsar-

dzības inspekcijas priekšnieka vietas. Kādu laiku veģetēju plānošanas sektorā, vēlāk atgriezies darbā kā inspekcijas galvenais arhitekts. Nākamās nepatikšanas sākās, kad 2000. gadu vidū Latvijas evaņģēliski luteriskās baznīcas vadība vēlējās iegūt savā īpašumā Sv. Pētera baznīcu, kas vienmēr ir bijusi Rīgas pilsētas īpašums un tās simbols.

Diplomdarbs Tautas nams Bērzē

Andrejs Holcmanis par studijām:

– Studijas Latvijas Universitātes Arhitektūras fakultātē norisa politisko pārmaiņu laikā (1939–1945). Mani pedagogi bija Eižens Laube, Ernests Štālbergs, bet visilgāk mācījos Paula Kundziņa darbnīcā. Studiju laikā piedalījies etnogrāfiskajās ekspedīcijās Zemgalē, kuras vadīja Ādolfs Karnups. Savu diplomdarbu – Tautas nams Bērzē – aizstāvēju 1945. gada oktobrī un augstskolu beidzu ar izcilību. Diplomats izsniegts 1946. gada 11. jūnijā.

Kad 1945. gada vasarā pienāca pirmā pēckara diplomdarbu aizstāvēšana, Marta Staņa vienīgā tika ar to galā, mēs pārējie (Jūlija Šterna, Jānis Ginters, Roberts Traniņš un es) savus darbus aizstāvējām oktobrī. Tiesa, daudzi studenti mēdza izmantot vergus, kuri palīdzēja projektu izkrāsot. Es atteicos un pēdējā naktī pirms aizstāvēšanas pārguris nokritu uz galda un aizmigu. Marta Staņa bija ienākusi, ieraudzījusi mani bālu, murgainā miegā mētājamies uz galda līdzās nepabeigtam diplomdarbam un to izkrāsojusi.

Andrejs Holcmanis
kopā ar Martu
Staņu, 1945. gads.

Torņa
apšūšana
ar vara
skārdi,
1971.

ANDREJAM HOLCMANIM VELTĪTĀ IZSTĀDE LATVIJAS ARHITEKTŪRAS MUZEJĀ

Izstāde Arhitektam Andrejam Holcmanim 100 muzejā bija atvērta no 16. jūlija līdz 18. septembrim. Izstādē tika izmantoti darbi un fotogrāfijas no NKMP Latvijas Arhitektūras muzeja krājuma, Rīgas pilsētas Būvvaldes arhīva, ģimenes arhīva, tekstā lietoti A. Holcmaņa citāti no preses izdevumiem un citāti no grāmatām: Pētera baznīcas atdzimšana (sast. A. Holcmanis, 1995); Vecrīga – pilsētbūvniecisks piemineklis (A. Holcmanis, 2007); Nepaiet garām savam liktenim. Andreja Holcmaņa dzīvesstāsts (S. Holcmane, 2012); Rīgas Sv. Pētera baznīca cilvēkos un likteņos (sast. L. Guļevska, 2015). No Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja deponēta harmonija, ko savā laikā lietoja Andrejs Holcmanis. Muzikālo fonu veidoja ieraksti no koncertiem. Tika izveidots videostāsts no dokumentālās īsfilmas – Vecrīgas reģenerācijas projekts. 1983 – fragmentiem (Rīgas pilsētas arhitekta birojs, 2015).

Izstādes kuratore Velta Holcmane, kuratores asistente Agrita Lūse, mākslinieks, grafiskā dizaina autors Alvis Bergards, videosīzeta montāža, muzikālais fons – Jānis Pipars, tulkojums angļu valodā – Aija Lejas-Sausa, ekspozīcijas montāža – Oskars Lapiņš, fotoreprodukcijas – Marika Vanaga. Izstādi atbalstīja Valsts kultūrkapitāla fonds, Latvijas Arhitektūras muzejs, RTU AF, Latvijas Etnogrāfiskais brīvdabas muzejs.

Melngalvju nams 20. gs. 30. gados.
Redzams pilsētas autobuss, kura
galapunkts atradās pie Rolanda
statujas Rātslaukumā.

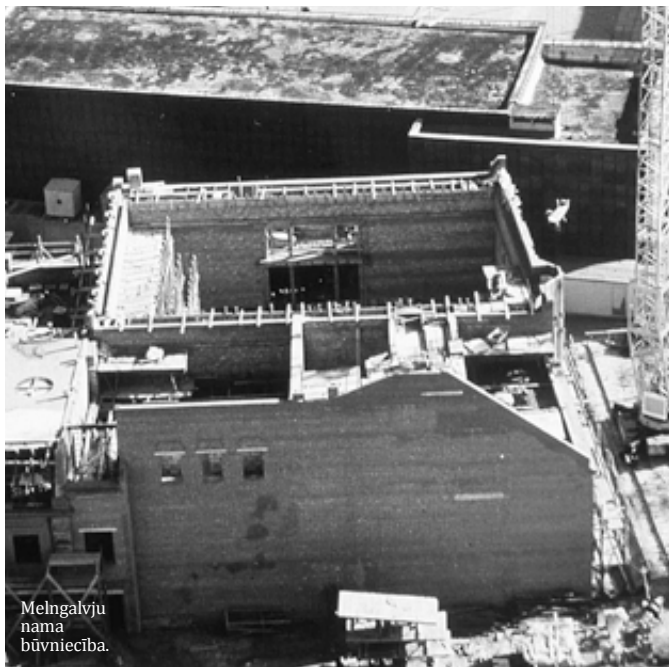

Melngalvju
nama teritorijas
sagatavošanas
priekšdarbi, 1994.

Rolanda
statujas
atklāšanā
Rātslaukumā,
2000.

Melngalvju
nama
būvniecība.

2000. gada 18. jūlijā
arhitekts Andrejs
Holcmanis savu
80. dzimšanas dienu
svinēja atjaunotajā
Melngalvju namā, lai
ātkal publikas priekšā
sēstos pie klavierēm un
iepriecinātu klausītājus
ar skaņdarbiem.

PAŠVALDĪBAS PROJEKTĒŠANAS IEPIRKUMS AR IETVERTĀM BIM PRASĪBĀM

AGRITA LŪSE,
vizualizācijas
arhitekte Ija Rudzīte,
5. iela

Mārupes pamatskolas piebūve un sporta laukuma izbūve. Adrese Viskalnu iela 7. **Pasūtītājs** Mārupes novada dome. Projektētājs 5. iela.

Būvnieks Arčers.

Objektu raksturojošie lielumi – funkcija: pamatskolas D korpuss un sporta stadions, apjomi: telpu kopējā platība 6527 m², gruntsgabala platība 26 460,0 m², v. z. apbūves laukums 6015,9 m², ēkas ugunsnoturības pakāpe U1a, ēkas klasifikācijas kods 1263, apbūves blīvums 22,74%, brīvā teritorija 72,99%, apbūves intensitāte 50,37%, stāvu skaits 5 virszemes stāvi (4 stāvi + 1 stāvs uz jumta izvietotā katla telpa).

Mārupes pamatskolas jaunā korpusa būvniecība noris aktīvi, jo jau šā gada beigās objektu paredzēts nodot ekspluatācijā. Projekts tapis būvniecības informācijas modulēšanas vidē (BIM), kas dod iespēju daudz ātrāk un kvalitatīvāk sagatavot būvprojektu. Pagaidām šāda pieeja projektēšanai ir pašvaldības iniciatīva, bet plānots, ka ar 2026. gadu projektēšana BIM vidē būs obligāta visu pašvaldības un valsts objektu būvniecībai.

Arhitektoniskie risinājumi

Arhitekte Ija Rudzīte, 5. iela:

– Projektējamās piebūves izvietojums paredzēts tuvāk esošajai Mārupes pamatskolas ēkai, ievērojot atbildīgo institūciju un Latvijas Republikā spēkā esošo normatīvo aktu prasības. Piebūves arhitektoniskais veidojums organiski iekļaujas un papildina esošo Mārupes pamatskolas būvapjomu. Piebūves 4 stāvu apjoms veidots kā vienkārša ģeometriskā forma, papildinot ar arhitektoniski izteiksmīgiem, funkcionāli pamatotiem neregulāriem akcentiem. Pieslēgums – stiklota pāreja (savienojuma koridors) – esošajai pamatskolas ēkai veidots 2. stāva līmenī ar gaišiem vestibulu, ņemot vērā projektējamās un esošās ēkas ugunsdrošības prasību nodrošināšanu. Projektēšanas robežās ietverta minētā telpa esošajā ēkā un apjoms, kur ir veicami pasākumi ugunsdrošības

prasību nodrošināšanai (dūmu novadišanas lūku izbūve, savienojuma koridora zonā esošā loga nomaiņa uz ugunsdrošām durvīm u.c.). Jūtam pa perimetru paredzēts parapets vismaz 600 mm augstumā – atbilstoši būvju ugunsdrošības prasībām. Lai novērstu pārkaršanas risku, dienvidu pusē paredzēta dzesēšanas sistēma. Telpu dzesētāji paredzēti ar darbību kondensāta izkrišanas režīmā. Mācību klasēs zem griestiem uzstādāmi grīdas–griestu konsoles tipa dzesētāji, 2. stāva kabinetos – sienas tipa dzesētāji.

Telpu programma

Telpu plānojumā ieejas zonā paredzēts reprezentatīvs ātrijs – vestibils. No ātrija paredzētas tiešas izejas uz abām ēkas pusēm pa ēkas garenfasādi (uz skolas pagalma pusi un uz āra sporta laukumiem). Ēkas vidusdaļā būs gaitenī ar griestos izvietotām inženierkomunikācijām, mācību klases – attiecīgi abās pusēs gaitenim. Mikroklimata risinājumi. Ēka projektēta atbilstoši gandrīz nulles enerģijas ēkas prasībām.

Telpu ventilācijai paredzēta mehāniskā pieplūdes un nosūces ventilācijas sistēma ar siltuma atgūšanu no telpu nosūces gaisa, pieplūdes gaisa uzsildīšanu ziemas periodā līdz aprēķina temperatūrai. Aukstākajiem ziemas mēnešiem ēkas 5. stāvā izveidota katlultelpa, kas nodrošina telpu apsildi ar gāzi.

Kas ir BIM pasūtītāja izpratnē

Kristaps Ločs, Mārupes novada domes izpilddirektors:

– Ar BIM mēs saprotam būves informācijas modeli un projektēšanas procesu, kur digitālais modelis ietver 2D un 3D rasējumus. BIM modeli iespējams pasūtīt dažādās detalizācijas pakāpēs, topošajam objektam digitālajā vidē piesaistot būvmateriālu tehniskos parametrus un konkrētu ražotāju produktus. Detalizācijas jeb LOD BIM modeli var krasi atšķirties dažādām sadaļām – kādu ir nepieciešams detalizēt vairāk, kādu mazāk.

Pasūtītāja ieguvumi no BIM izmantošanas

– Projektēšanu BIM vidē esam pasūtījuši jau 3 lieliem pašvaldības objektiem un varam definēt ieguvumus. Lielākais ieguvums ir būvniekam, arhitektam, citiem būvniecības procesā iesaistītajiem. Taču mēs kā pasūtītājs iegūstam pieredzi, varam definēt skaidrus mērķus un esam sapratuši, ka visu detalizēt līdz vissīkākajai detaļai nav nemaz nepieciešams.

BIM ļauj ar informāciju strādāt dažādos līmeņos. BIM vienkāršotais modelis ietver vizuālos materiālus, apgaismojuma renderi, būtiskākos griezumus, un tas neprasa lielus finansiālus ieguldījumus. **Lielāka detalizācijas pakāpe mums kā pasūtītājam ir ļāvusi nolasīt precīzus būvniecības apjomus, ieraudzīt kļūmes jau projektā un komunikāciju sadursmes, kā arī veikt risinājumu kontroli būvniecības laikā. Var teikt, ka lielākais ieguvums no BIM ir projektētājiem un būvniekiem, jo risinājumu kontrole notiek savlaikus un virtuālajā vidē, nevis būvlaukumā.**

Cik speciālistu Mārupes pašvaldībā orientējas BIM vidē?

– Mums domē ir divi būvinženieri, kuri orientējas BIM vidē un vismaz pagaidām strādā ar programmatūru, kas pieejama bez maksas. Tā pieļauj izpētīt virtuālos 3D modeļus un fiksēt kolīzijas (kļūmes), kuru novēršanu izrunājam ar projektu autoriem. BIM vidē varam izskatīt projekta tehnisko pusi, kas ir AutoCad formātā, kā arī projekta dokumentāciju. Mūsu BIM menedžeriem ir ērti komunicēt ar visām būvniecībā iesaistītajām pusēm uz šīs platformas bāzes.

Kā BIM tiek izmantots objektu apsekošanā?

– Apsekojot būvobjektus, izmantojam ērtu aplikāciju, kas paredzēta mobilajām ierīcēm, un katrā būves punktā varam aplūkot projektu un viegli kontrolēt, vai tiešām izbūve tiek veikta precīzi un atbilstoši projektam. Objekta apsekošanā atveram 3D modeli, redzam visus izvadus, pārbaudām, vai tie ir vietā un cits ar citu nekrustojas. Jā, esam arī būvobjektā konstatējuši kļūmes ar 3D BIM modeļa palīdzību un likuši būvniekam tās novērst. Daudz sliktāka situācija būtu, ja būvnieks būtu turpinājis būvēt un šo kļūmi pamanītu daudz vēlāk. Tad kolīziju novēršanā būtu jāinvestē krietni lielāki resursi.

BIM izmantojums ekspluatācijā

– Šī sadaļa jāiepazīst pamazām un rūpīgi, tas noteikti ir nākotnes uzdevums, kas jau tagad prasa definēt mērķus. Pagaidām ir labi zināmi būvju uzturēšanas problemātiskie punkti, un pie šīs situācijas vēl neredzam BIM izmantojumu. Taču pēc gadiem 10 tas noteikti būs tikpat elementāri kā pašlaik viedtālrunu lietojums.

Kā Mārupes pašvaldība nonāca pie lēmuma izmantot BIM projektēšanas un būvniecības iepirkumā?

– Mēs domājam stratēģiski un vienmēr esam atvērti inovācijām. Iepazīšanās ar BIM iespējām sniedza pārlicību, ka tas ir mūsu ceļš, kā attīstīties kā izglītotam pasūtītājam. Jāatzīst, ka, izstrādājot projektus 2D vidē, vienmēr ir tādas kļūdas, kuras nepamana ne autors, ne eksperts, tās lēni aizribo līdz būvlaukumam, un tad jau visi tiek nostādīti fakta priekšā – nepieciešamas izmaiņas, un ir jautājums, kas par tām maksās. Objekti sadārdzinās, tas vienmēr ir juridiski jāpamato, kavējas process un nodošana ekspluatācijā. Jo mazāk kļūmju, jo savlaicīgāk un pārdomātāk varam prognozēt finanšu plūsmu.

Pieredze un atziņas par iepirkumu ar BIM prasību

– Mēs noteikti esam gatavi dalīties pieredzē, kā izveidot nolikumus projektēšanas iepirkumiem ar BIM prasību. Esam iestaigājuši ceļu un sapratuši kļūmes. Esam nonākuši pie atziņas, ka nepieciešams norādīt, kāda BIM LOD (detalizācijas) klase nepieciešama katrai projekta sadaļai. Visu nevajag detalizēt ļoti sīki, tas nav īpaši vajadzīgs un turklāt maksā ļoti dārgi, ja specifikācija un izmaksas ir norādītas pat katrai nenoīmīgai skrūvītei. Šajā iepirkumā tikai formulējām, ka nepieciešams projektu izstrādāt BIM vidē.

LATVIJAS STANDARTS (LVS) PIEDĀVĀ TRĪS E-APMĀCĪBU PROGRAMMAS PAR BIM:

- BŪVES INFORMĀCIJAS MODEĻŠANAS (BIM) VADĪBA
- BŪVES INFORMĀCIJAS MODEĻŠANAS (BIM) KOORDINĒŠANA
- BŪVES INFORMĀCIJAS MODEĻŠANAS (BIM) MODEĻŠANA

MĀCĪBU PROGRAMMAS PIEEJĀMAS
BEZ MAKSAS UN NEIEROBEŽOTU LAIKU.

PIETEIKŠANĀS:
MOODLE.LVS.LV

KRISTAPS LOČS

Ekonomista izglītība – RTU un RSU, pieredze iegūta starptautiskā biznesa konsultāciju uzņēmumā un finanšu institūcijās. Mārupes pašvaldībā strādā jau 4 gadus un izpilddirektora amatā jau nepilnus 3 gadus, atbildot par visiem domes pieņemtajiem lēmumiem, iepirkumu veikšanu, investīciju plānu izpildi, jauniem risinājumiem, ir uzticēta virsvadība visiem domes realizētajiem būvniecības projektiem, tostarp ceļu būve, kā arī atbildības joma ietver IT nozari.

PALASTA IEĻA 2, RĪGA

Projekta arhitekts
ARTŪRS LAPIŅŠ

Arhitektoniski vērtīgā dolomītakmens portāla restaurācija

Par nama celšanas gadu pieņemts 1748. gads,
kas ir fiksēts ēkas portālā.

Ņemot vērā ēkas šodienas un vēsturisko nozīmi, esot daļai
no Doma baznīcas un klostera ansambļa, tās restaurācija
prasa atbilstošas pieredzes un kvalifikācijas speciālistus,
kā arī atjaunošanas procesā izmantot oriģinālos materiālus
un tehnoloģijas.

Ēkas Palasta ielā 2 fasāžu daļu vienkāršotās atjaunošanas
projektu izstrādāja Arhitektoniskās izpētes grupa 2019. gada
septembrī–oktobrī pēc VAS VNĪ pasūtījuma.

Būvprojekta vadītājs, vadošais arhitekts –
arhitekts Artūrs Lapiņš, projekta risinājumus izstrādājis
arhitekts Zigurds Greivulis, ēkas tehnisko apsekošanu
veikuši būvinženieri Anrijs Rudzis un Māris Benfelds.

Vēsturiskā uzziņa

Pēc uzcelšanas ēka pieder Doma baznīcai, tajā dzīvo
Doma draudzes virsmācītājs.

No šī laikaposma saglabājusies Palasta ielas fasādes mūra
daļas pamatkompozīcija (ailu platums vēlāk nedaudz sa-
mazināts) ar dolomītakmens ieejas portālu, taču sākotnējā
barokālā jumta izbūve ir vēlāk pārbūvēta. Herdera laukuma
fasādes zelminim bijušas barokālas volūtas.

1860.–1880. gadā notiek būtiska blakus esošā Herdera
laukuma pārbūve, nojaucot daļu no mazā mēroga būvapjo-
miem un mainot iepriekš noslēgto Herdera laukuma raksturu.
Laukums tiek atvērts pret Doma baznīcas ieeju, izveidojot
pilsētbūvniecisko kompozīciju, kura ir saglabājusies līdz
mūsdienām.

1884. gadā arhitekts Kārlis Felsko būvvaldē iesniedzis ēkas
pārbūves projektu – jau pārbūvētajā fasādē pret Herdera
laukumu izmainītas ailes. Jaunizveidotā fasādes kompozīcija
ir saglabājusies līdz mūsdienām. Šajā laikā arī pārbūvētas
iepriekšējās barokālās jumta izbūves, tām piešķirot formu,
kāda saglabājusies līdz mūsdienām.

Tālākajā laikā ēka ir saglabājusi tās pamata kompozīciju,
veikti lokāli uzlabojumi, piemēram, 1914. gadā ēka
pieslēgta pilsētas kanalizācijas sistēmai. Ēka vairākkārt
tikusi pārkrāsota, kā arī veikti tās lokāli remontu.

Būtiskākie pēdējie remontdarbi notikuši 1988.–1989. gadā,
kad jumta plaknei pret Palasta ielu mainīti dakstiņi, izbūvējot
dēļu apakšklāju.

Portāls

Esošo metālisko detaļu apkope ²¹

Visu koka virsmu atjaunošana: durvju

zīmējuma šablona noņemšana, birstošā krāsojuma noņemšana

un virsmu slīpēšana, bojāto fragmentu protezēšana, virsmas krāsošana

ar lineļļu un durvju zīmējuma atjaunošana pēc šablona ²²

Blīvumijas ievietošana starp durvju vērtņi

un atjaunojamo portāla plakni ²³

Virsloga stiklojuma pārķitēšana ²⁴

Restaurācijas darbi objektā veikti saskaņā ar **konservācijas**

principu – stabilizēt oriģinālo elementu esošā novecošanas stāvoklī.

Tas ir, saglabāt autentiskās iezīmes, oriģinālā elementa struktūru,

materiāla, virsmas faktūru un izskatu.

Pilastra apakšējā daļa

Pēc rentģenfāžu difrakcijas analīzes tika apstiprināts, ka ņemtie paraugi Palasta ielā 2 ir dolomitakmens.

Ķīmiskā analīze ļauj noteikt ne vien restaurācijā izmantojamās materiālus, bet arī ar sāliem piesātinātās mūra daļas.

Portāla dabīgā akmens daļu restaurācijai tika veikta ķīmiskā analīze.

Arhitektoniskās izpētes grupa. Izstrādāja Kristīne Eglīte.

DIZAINA ZIŅAS

Informāciju apkopoja

DZINTRA PURVIŅA

GADA BALVA RĪGAS ARHITEKTŪRĀ

Pirmdien, 5. oktobrī, Pasaules arhitektūras dienā jau piecpadsmito reizi pasniegta Gada balva Rīgas arhitektūrā. Šogad tā «Par inovatīvu pieeju un izsmalcinātiem arhitektūras risinājumiem, pārveidojot industriālo mantojumu par jaunu kultūras vietu Rīgā» piešķirta Hanzas peronam un tā autoriem: arhitektiem Reinim Liepiņam, Ilzei Liepiņai, Ievai Landmanei, Ievai Lejai, Aināram Plankājam, Mārtiņam Ostaņēvičam, Jurgim Prikulim, Ģirtam Kūlam. Papildus gada balvai, Rīgas pilsētas arhitekta birojs piešķīra 14 atzinības par izcilību atsevišķu objektu arhitektūrā. arhitekts.riga.lv

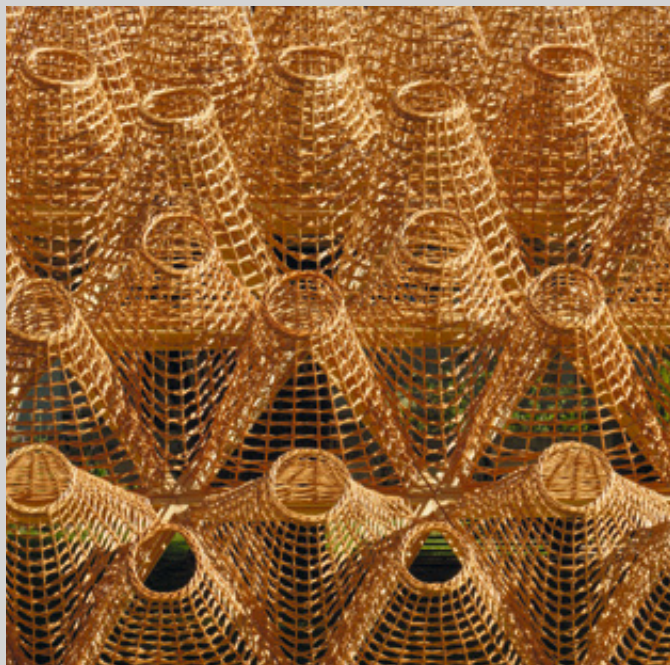
Renāta Kotļeva
dizainēts galds.

LATVIJAS DIZAINA DIGITĀLĀ KOLEKCIJA – LONDONAS DIZAINA FESTIVĀLĀ

Pirmo reizi Latvijas dizaineru darbi – kopumā 6 – digitālās kolekcijas formātā šī gada septembrī bija skatāmi tiešsaistē Londonas dizaina festivālā. Tiešsaisti organizēja Dānijas digitālā galerija Adorno, kas eksponēja 14 Eiropas valstu dizaina kolekcijas, apvienojot tos tēmā Jaunā realitāte (New Reality). Latvijas dizaina digitālo ekspozīciju Tuvu un tālu – esi apžilbināts! (Near and Far – Be Dazzled!) sadarbībā ar digitālo platformu Adorno veidoja Latvijas Dizaina centrs, izstādes kuratore – Latvijas Dizaina centra vadītāja Dita Danosa. Latviju digitālajā ekspozīcijā pārstāvēja seši autori – pieredzējušais Artis Nīmanis (an&angel) un jaunā dizainere Sabīne Mežkaze (Experimental) ar stikla dizainu, Ieva Kalēja (Mammalampa) ar dažādiem metāliem, Jeļizaveta Suska ar dzintara rotām, jaunais dizainers Renāts Kotļevs (Kanttari) un Latvijas dizaina klasiķis Jānis Straupe ar dažādu koka faktūru izmantojumu mēbelēs. Pēc festivāla noslēguma Latvijas dizaineru darbi aplūkojami Adorno tīmekļvietnē <https://virtualdesigndestination.com/country/latvia/>

Jelizavetas Suskas
dzintara rotas.

LATVIJAS PINUMU PAVILJONS AINAVU ARHITEKTŪRAS FESTIVĀLĀ FRANCIJĀ

S tarptautiskajā ainavu arhitektūras festivālā Annecy Paysages Ansī pilsētā Francijā jau otro gadu piedalījās arhitekts Didzis Jaunzems (arhitektu studija DJA) – šogad ar vides objektu Pinumu paviljons (Wicker Pavilion), kas tapis sadarbībā ar jauno arhitekti Kseniju Sapegu un amatnieku Pēteri Tutānu (Pinumu pasaule). Vides objektā izmantota koka režģa čaulas (grid shell) tehnika, un tas pārklāts ar 262 tradicionāliem pītiem klūgu groziem konusa formā, ko uzpinis latviešu amatnieks Pēteris Tutāns ar kolēģiem. Vides objekts ieguvis publicitāti visā pasaulē, un, pateicoties skatītāju lielajai interesei un atzinīgajam novērtējumam, Pinumu paviljons paliks Ansī pastāvīgajā ekspozīcijā. Skatītājiem būs iespēja vērot, kā dabas apstākļu ietekmē pakāpeniski mainīsies tonis no zeltainā uz pelēkajām nokrāsām.

www.annecy-paysages.com/en/wicker-pavilion-2/

DIZAINA KONFERENCE DESIGN4FUTURE

L atvijas Dizaineru savienība 23. un 24. oktobrī aicina uz dizaina konferenci DESIGN4future, kas notiks izstādes DesignIsle ietvaros Ķīpsalas izstāžu hallē. Konferences galvenā tēma ir informācija. Divu dienu laikā lekcijās, semināros un diskusijās tiks runāts par dizaina izglītības jaunumiem un iespējām, inovācijām un biznesa attīstību ar dizaina starpniecību, digitālajiem instrumentiem un eksporta iespējām. Pirmā konferences diena būs veltīta izglītības un inovāciju jautājumiem, savukārt otrajā dienā tiks runāts par digitālo dizainu un eksporta potenciālu.

Vairāk informācijas www.facebook.com/events/770441390411652/

HOLANDES DIZAINA NEDĒĻA

L aikā, kad vairāki nozīmīgi dizaina festivāli un nedēļas pandēmijas dēļ pārcelti uz nākamo gadu, no 17. līdz 25. oktobrim Eindhovenā norisināsies tradicionālā Holandes dizaina nedēļa (Dutch Design Week), ko organizē Holandes dizaina fonds (Dutch Design Foundation). Pēdējos gados Eindhovenā kļuvusi par vienu no atslēgas pasākumiem pasaules dizaina notikumu kalendārā, piesaistot ik gadu ap 350 tūkstošu apmeklētāju. Šogad Holandes dizaina nedēļa ar vairāk nekā 280 pasākumiem piesātinātu programmu norisināsies galvenokārt digitālajā vidē, kā arī klātienē, bet ar ierobežotu apmeklētāju skaitu, priekšroku dodot profesionāļiem. Skaties virtuāli: Ddw.nl

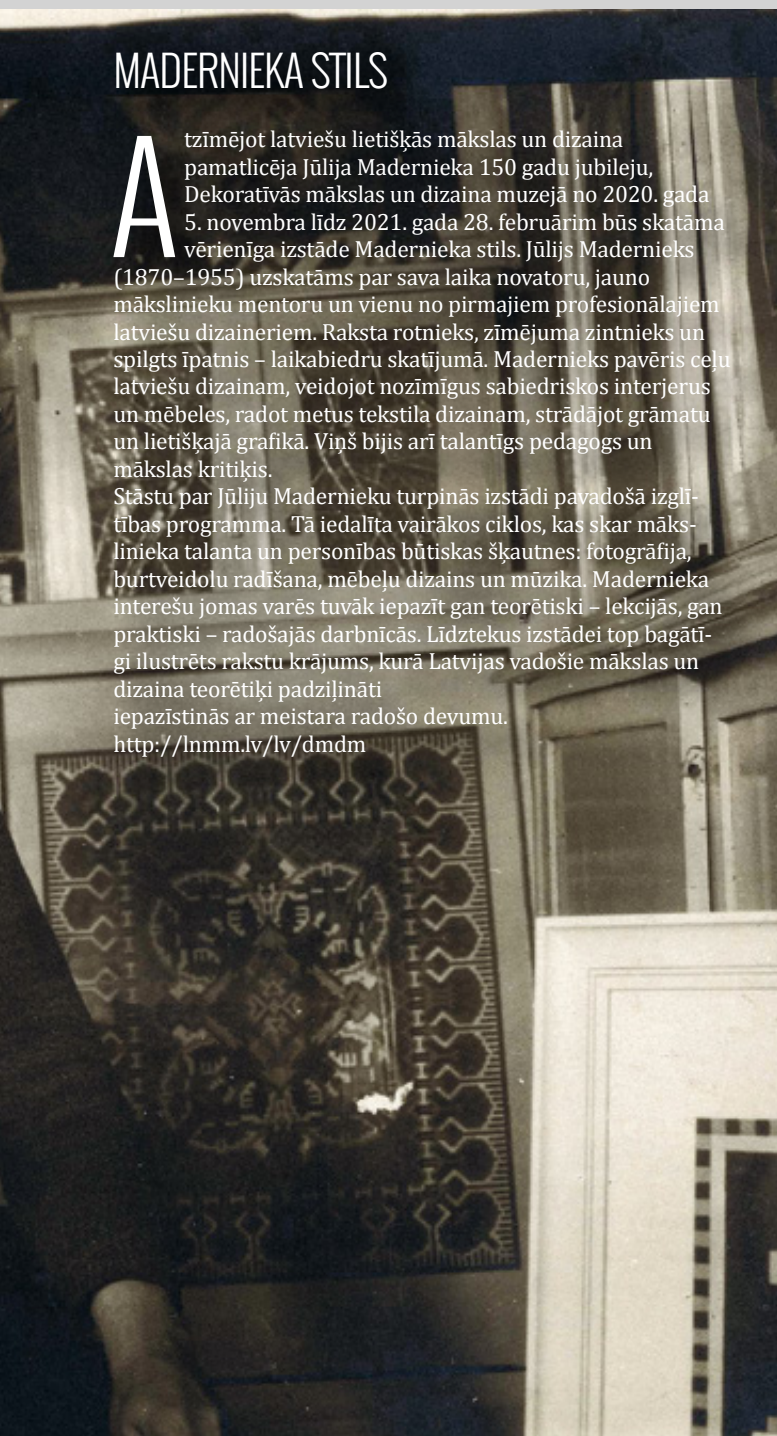

MADERNIEKA STILS

Atzīmējot latviešu lietišķās mākslas un dizaina pamatlicēja Jūlija Madernieka 150 gadu jubileju, Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejā no 2020. gada 5. novembra līdz 2021. gada 28. februārim būs skatāma vērienīga izstāde Madernieka stils. Jūlijs Madernieks (1870–1955) uzskatāms par sava laika novatoru, jauno mākslinieku mentoru un vienu no pirmajiem profesionālajiem latviešu dizaineriem. Raksta rotnieks, zīmējuma zintnieks un spilgts īpatnis – laikabiedru skatījumā. Madernieks pavēris ceļu latviešu dizainam, veidojot nozīmīgus sabiedriskos interjerus un mēbeles, radot metus tekstila dizainam, strādājot grāmatu un lietišķajā grafikā. Viņš bijis arī talantīgs pedagogs un mākslas kritiķis.

Stāstu par Jūliju Madernieku turpinās izstādi pavadošā izglītības programma. Tā iedalīta vairākos ciklos, kas skar mākslinieka talanta un personības būtiskas šķautnes: fotogrāfija, burtveidolu radīšana, mēbeļu dizains un mūzika. Madernieka interešu jomas varēs tuvāk iepazīt gan teorētiski – lekcijās, gan praktiski – radošajās darbnīcās. Līdztekus izstādei top bagātīgi ilustrēts rakstu krājums, kurā Latvijas vadošie mākslas un dizaina teorētiķi padziļināti iepazīstinās ar meistara radošo devumu.

<http://lnmm.lv/lv/dmdm>

DEMOKRĀTIJAS BRĪNUMI

Sagatavots pēc mākslas festivāla projektu direktores

KRISTIĀNAS KĀRKLIŅAS

materiāliem

Foto Lauris Aizupietis

Kamēr šķēpi tiek laužti par Rīgas stratēģisko attīstības plānu, kas nevienam mirstīgajam tā arī nav izprotams, kamēr kabinetos runā par to, kā Rail Baltica izmainīs pilsētas vaibstus, kamēr attīstītāji kaļ lielus plānus megaprojektu realizācijai un kamēr dies zina kāpēc Rīgā ienāk arvien vairāk lielo tirdzniecības ēku, mākslinieki Tēlniecības kvadrinnāles 2020 ietvaros Rīgas vidē atdzīvinājuši vairākas vietas, liekot apstāties un pie sevis atzīmēt – jā, Rīgā ieradusies vides māksla. Kvadrinnāles devīze šogad – Demokrātijas brīnumi. Mākslas festivāls Tēlniecības kvadrinnāle Rīga norisinās jau 13. reizi, kopš 1972. gada reizi 4 gados, ilgstoši festivāla norises vadītājs ir bijis LMA profesors tēlnieks Aigars Bikše, šā gada norises projekta direktore un vadītāja ir mākslas vēsturniece Kristiāna Kārklīņa. Laikā, kad kultūras pasākumu apmeklēšanai ir noteikti dažādi ierobežojumi, tēlniecība pilsētvidē var kļūt par to mediju, ar kura palīdzību varam dalīties pārdomās, emocijās un mākslas baudīšanas pieredzē.

**Donatas Mockus,
Valdis Valters, Inese Valtere,
Dainius Mockus,
Homo Democraticus (2020),
Daugavmalā līdzās Dzelzceļa tiltam**

Donatas Mockus darbs *Homo Democraticus* reflektē par kādu mūžsenu demokrātijas īpašību, kas vienlaikus ir arī tās būtības kodols. Kā sabiedrības pārvaldes forma demokrātijā balstās pārstāvniecības idejā – tauta ievēl savus pārstāvjus, kuriem uztic pieņemt un realizēt lēmumus saskaņā ar vispārējo izpratni par kopīgo labumu. Taču demokrātijas vēsture un arī mūsdienu politiskā realitāte apliecina, ka šī vienotība ir praktiski neiespējama. Pārstāvju lokam būtu jāfunkcionē kā vienotam organismam, kas virzās uz visiem kopīgu mērķi, principiem, vērtībām, taču realitātē pārstāvniecība darbojas līdzīgi monstram. Tas ir daudzu roku hibrīds, kuru vada individuālās intereses un pašlabuma meklējumi, virzoties sev interesējošā virzienā un nerēķinoties ar citiem. Kustības un progressa vietā notiek mīņāšanās uz vietas kā akla, neveikla un dezorientēta politiskā horeogrāfija.

**Andris Maračkovskis,
Pašvara (2020),
Kronvalda parkā**

70. gadu beigās mākslinieka vectēvs Gerons Maračkovskis no dažādām detaļām pats salika kopā un uzmeistaroja strādājošu traktoru. Tas kļuvis par daļu no objekta Pašvara, kurā patēriņa kulta tiek pretstatīts tā dēvētajai DIY jeb pašdarināšanas kultūrai. Darbs runā par nepieciešamību savu dzīvi veidot pašiem, nevis iegādāties jau gatavus dzīves stilus un scenārijus, ko tik intensīvi sludina masu mediji, liekot mums tiekties pēc citu izstrādātiem dzīves modeļiem. Andra Maračkovska objekts rosina izvēlēties dzīvot citādāk un pārskatīt savu attieksmi pret materiālo pasauli, atkarību no lietām un precēm, kas ilgtermiņā ierobežo mūsu iekšējo neatkarību.

**Valdis Majevskis,
EXODUS 2020 (2020),
Kronvalda parkā**

Brexit. 2016. gada referendumā ar nelielu balsu pārsvaru Lielbritānijas pilsoņi nobalsoja par izstāšanos no ES. Jau pāris gadus valsts ir iesprūdusi starp kaut ko jaunu un kaut ko vecu un tā arī nav spējusi vienoties par izstāšanās nosacījumiem. Valda Majevska veidotais objekts atgādina par politiskajām pārmaiņām, kas lielākā vai mazākā mērā skars visu demokrātijas pasauli, ne tikai Lielbritāniju. Kurpes kā dizaina priekšmets ir viens no veidiem, kā mēs sevi izsakām ār pasaulei un veidojam publisko identitāti – kurpes pazaudēšana ir metafora līdzšinējās identitātes zaudēšanai, transformācijai un ceļam uz jauno.

**Miķelis Mūrnieks,
Aurora (2020),
pie Smilģa muzeja ieejas**

Par vienu no demokrātijas brīnumiem savulaik kļuva Rīgas metro būvniecības apturēšana, kas tika plānota kopš 70. gadu vidus. 80. gadu beigās pret šo dārgo, Rīgas vēsturisko apbūvi apdraudošo projektu sāka aktīvi iebilst zinātnieki, arhitektūras un vides speciālisti, kritikai ar laiku pāraugot plašos sabiedrības protestos, kuriem bija arī spēcīgs politiskais zemteksts. 1988. gada 27. aprīlī pie vienas no iecerētajām metro pieturvietām Aurora Arkādijas parka tuvumā notika plaša protesta akcija, kas izvērtās par vienu no centrālajiem Atmodas laika nevardarbīgās pretošanās notikumiem. Zīmīgi, ka Aurora ir gan padomju laika zeķu fabrikas nosaukums, uz kuru Rīgas metro ik dienu nogādātu simtiem strādnieku, gan Rītausmas dievība sengrieķu mitoloģijā, šai nozīmei simboliski sasaucoties ar vārdu Atmoda. Darinot iecerētās metro pieturas Aurora ieejas durvis, mākslinieks atgādina par to, kā Rīga izskatītos bez 80. gadu beigu demokrātijas brīnuma.

**Karlina Simeona Mežecka,
Vidusjūras baseins (2020),
RISEBA pagalmā**

Teritorija, ko dēvē par Vidusjūras baseinu, ir bijusi gan demokrātijas, gan Rietumu mākslas un kultūras šūpulis. Senajā Romā publiskās pirtis un peldbaseini bija nozīmīgas tikšanās un sabiedrisko procesu apspriešanas, diskusiju vietas. Nesenā pagātnē arī Latvijas sabiedrībā tika novērots šis fenomens, kad pamatīgu ažiotažu sacēla tā dēvētās Taureņu pirts sarunas. Karlīnas Simeonas Mežeckas objekts aktualizē vēl kādu vēsturisku baseinu aspektu – 1931. gadā pēc Staļina pavēles tika uzspriidzināta Kristus Glābēja katedrāle, un tās vietā 1958. gadā uzcēla lielāko PSRS peldbaseinu Maskava. Darbs Vidusjūras baseins vienlaikus ir kā sarunu platforma un oāze kultūrvēsturiskās krustcelēs, kas atgādina par iespēju politisko dzīvi veidot harmoniskākos apstākļos, nekā pierasts.

**Ance Vilnīte,
Milžu cīņas (2020),
Tallinas ielas kvartālā**

Skulptūra Milžu cīņas eksponēta bāru ielenktā pagalmā. Tas ir gan bariņš iereibušu, līdz galam neapzinātu dusmu nomāktu vīriešu nakts uzdzīves noslēgumā, gan pasaules vadošo valstu līderi, kuri nespēj konstruktīvā ceļā sadalīt ietekmes zonas un intereses. Tā ir cīņa starp bailēm un saprātu un cīņa par varu un ietekmi. No kurienes rodas šīs destruktīvās, otru cilvēku pazemojošās pašapliecināšanās tieksmes? Un kādēļ šie uzvedības mehānismi ir jo īpaši raksturīgi vīriešiem? Vai pasaulē joprojām valdošajam patriarhālismam raksturīgā agresivitāte ir saistīta ar vīriešu seksuālās mazvērtības kompleksiem? Ance Vilnītes darbs rotaļājas ar saikni starp iekšējo un ārējo agresiju, pārvēršot to ironiskā, deļai līdzīgā alegorijā, kuras noskaņas sasaucas ar grupas Dzeltenie pastnieki populāro dziesmu Milžu cīņas (to viegli iztēloties kā kautiņa muzikālo pavadījumu).

**Jānis Noviks,
000 000 000 000
INDEX 000 000 000 000 (2020),
Balasta dambis, pie Zunda kanāla**

Jānis Noviks ironizē par demokrātijas vērtību izteikšanu skaitļos kā birokrātisku mūsdienu pasaules absurdu. Šobrīd demokrātijas indeksa novērtēšanas tabulā Latvija ieņem 38. vietu pasaulē – bet ko šis skaitlis nozīmē realitātē? Cik ilgi Latvija paliks šajā vietā? Vai, izmainoties indeksa ciparam, izmainīsies arī realitāte? Varbūt šādi reitingi tikai nevajadzīgi sašķel sabiedrību, sašķirojot cilvēkus vērtīgos un mazāk vērtīgos? Kas notiek, ja kādas valsts demokrātijas indekss sasniedz maksimālo reitingu? Vai par zemu indeksu tiek piemēroti papildu nodokļi? Vai valstis ar lielāku demokrātijas indeksu drīkst lietot dopingu olimpiskajās spēlēs? Vai indekss pārvietojas pa gaisu? Vai drīkst uzdot jautājumus ar mazu indeksu? Laikā, kad par ierastu parādību kļuvušas viltus ziņas un pasaule ik dienu mainās straujāk nekā jebkad iepriekš, Jāņa Novika radītais objekts aktualizē objektīvu informāciju, ar kuru nav iespējams manipulēt un pārinterpretēt sev vēlamos virzienos.

+K+M+B
(Kristians Brekte, Modris Svilāns,
Māris Butlers),
Brīvības zvani (2020),
skvērā pie Dailes teātra

Darbs Brīvības zvani izceļ vienu no Rīgas pagātnes nospiedumiem un atgādina par Stabu ielas pagātni. Stabu ielas nosaukuma izcelsme bieži tiek saistīta ar publisko sodu izpildīšanas vietu tagadējās Stabu un Skolas ielas krustojumā, kur no 17. līdz 19. gs. beigām atradās Karātavu kalns ar kauna stabu. +K+M+B radītajā objektā zvani izskan kā atgādinājums cilvēka atbildībai par paša radītajiem mūsdienu sociālajiem rituāliem, kuros kauna stabi no fiziskiem objektiem transformējušies par verbālās komunikācijas rīku ikdienā, masu medijos, politiskajā dzīvē. Darbā Brīvības zvani ausis simbolizē baznīcas zvanu skaņas, pēdējo notiesātā saskarsmi ar laicīgo pasauli, savukārt zobi ir fiziskā ķermeņa daļa, kas pēc nāves satrūd vislētāk un tādējādi ir pēdējā liecība par mirušo. Objekts tapis sadarbībā ar kuratori Augusti Petri.

**Linda Boļšakova, Alvis Misjuns,
Anna Ķirse, Dace Kļaviņa,
Semina futuri: iedīgi nākotnes līdzāspastāvēšanai
(2020), Ilģuciemā, netālu no Buļļu ielas**

Interaktīvs darbs ar performanci paplašinātajā realitātē. Atrodi mākslas darbu laukā. Izmanto viedierīces kameru vai QR koda lasītāju, lai nolasītu QR kodu, kas atrodas blakus darbam. Vai manuāli ieraksti zemāk redzamās mājaslapas adresi meklētājā. Darba mājaslapa tevi aizvedīs uz paplašinātās realitātes pieredzi. Pilnīgai darba izbaudīšanai aicinām izmantot austiņas. Pamestās un cilvēka novārtā atstātās vietās valda vislielākā augu sugu daudzveidība – tās ir vietas, kur dabai ļauts būt sev pašai. Projekts Semina futuri: iedīgi nākotnes līdzāspastāvēšanai ir pētniecībā balstīta fikcija par nākotni, dabu, augiem un cilvēku. Atrodot un ar savu viedierīci nolasot QR kodu, cilvēka klātesamībā no nākotnes sēklas izdīgst sievietes un auga hibrīds paplašinātās realitātes telpā. Ar kustības un skaņas palīdzību tas apputeksnē prātus un cilvēku iztēlē iesēj mežonīgu, nepieradinātu dabu. Šis augs ir Latvijā apdraudētas orhideju sugas pārstāve dzeltenā dzegužkurpīte, un, iemiesojot tās tēlu, virtuālā performance runā par nākotnes daudzveidību, marginalizētiem ekosistēmas pārstāvjiem un mūsu visu līdzāspastāvēšanu. Caur ekofeminisma, jaunā materiālisma un posthumānisma ideju perspektīvu Lindas Boļšakovas darbs iedrošina apzināties cilvēka un dabas savstarpējo saistību.

**Gundega Evelone,
Tēlniecības kvadrāts (2020),
Daugavmalā**

Skulptūra Tēlniecības kvadrāts veltīta divām paralēlām tēmām. Pirmkārt, tas ir radošo brīvību apliecināošs žests vēsturiski daudznozīmīgā vietā – 1905. gada revolūcijā pie Dzelzceļa tilta izvērtās asiņaina sadursme starp cara karaspēku un Rīgas strādniekiem, kas atgriezās no demonstrācijas. Par šo notikumu joprojām atgādina padomju propagandas caurstrāvotais pieminēklis. Savukārt tam pretī, pāri ielai, joprojām atrodas Latvijas Mākslinieku savienības nams kā atgādinājums par padomju perioda mākslas dzīves pakļautību stingrai ideoloģiskajai kontrolei. Gundegas Evelones skulptūra lakoniski iemieso demokrātisko iekārtu stimulētās radošās izpausmes brīvības vērtības pretstatā totalitārajiem režīmiem raksturīgajai mākslas pakļaušanai ideoloģiskajām vajadzībām. Otrkārt, darbs ir veltīts pašai tēlniecības kvadriennālei kā nozīmīgam mākslas pasākumam, kas reizi četros gados aktivizē Latvijas tēlniecības dzīvi un paplašina izpratni par laikmetīgo tēlniecību, atjautīgi provocējot skatītājus.

**Viesturs Reinis,
Sāls vīrs (2020),
Daugavmalā, promenādē,
iepretim Turgeņeva ielai**

Pasivitāte un nevēlēšanās ar savām balsstiesībām piedalīties valsts pārvaldes organizēšanā bieži vien iet roku rokā ar vārdos skaļu politiķu un pastāvošās iekārtas zākāšanu. Šo fenomenu sarunvalodā dēvē par dīvāna ekspertiem, un tas lielā mērā ir saistīts ar pēdējos gados strauji pieaugošo informācijas pārpilnību un pieejamību internetā. Iztrūkstot medijpratībai un spējai kritiski izvērtēt, informācija, ko agrāk atlasīja un sagatavoja speciālisti, tagad pieejama plašam ļaužu lokam un var radīt viltus kompetences sajūtu, viedokli, kas nav balstīts zināšanās. Informācijas brīvpieejamība pieļauj daudz lielākas iespējas ar to manipulēt, radīt viltus ziņas un maldināt. Līdztekus tam cilvēku aktivitāte politiskajās vēlēšanās ar katru gadu sarūk, taču neizmantota balss arī ir balss, un izvēle nepiedalīties nav neitrāla. Tā ir pasīvas līdzdalības veids, kas ļauj nostiprināt varu koruptīvām šauru grupu interesēm, nevis tautas balsij un kopīgajām vajadzībām. Viestura Reiņa darbs asprātīgi atspoguļo šīs pasivitātes kaitniecību. Slinkais sāls vīrs pamazām pats sevi izārda, jo nevēlas piecelties no krēsla un uzņemties atbildību par savām izvēlēm.

**Anda Poikāne
(līdzautoros Beate Poikāne, Marija Luīze Melķe),
Trauslu objektu pārvietošana (2020),
Āgenskalna tirgus**

Trauslu objektu pārvietošana ir papīra objektu procesija, kurā tēlniecība robežojas ar interaktīvu rotaļu. Vieglais papīra materiāls ļauj skulptūrām atrauties no zemes pretstatā statiskajai un smagajai akmens tēlniecībai. Papīra objekti ceļo pa ielām, no viena īpašnieka nonākot pie nākamā un ļaujot pilsētai šīs skulptūras uz brīdi pielaikt. Tas atceļ mākslas darba privātīpašuma statusu un mākslinieka vienpersonisko varu pār to, ļaujot skatītājam ar to sastapties tuvākās un personiskākās attiecībās. Tēlu veidolu ietekmē arī ikdienas garāmģājēji, izsakot savus ierosinājumus. Darbs rosina domāt par mūsdienu sabiedrības un tēlniecības attiecībām. Kādiem un kam jābūt veltītiem pieminekļiem demokrātiskā sabiedrībā, ja atsakāmies no varoņu un vadoņu atveidojumiem? Kā lai veltām tēlniecību līdzpilvēkiem? Un vai pašai skulptūrai joprojām jābūt mūžīgai? Papīra tēlniecība savā ziņā ir gan skulptūras uzmetums, skice, gan patstāvīgs darbs. Materiāla trauslums skatītājam liek apzināties savu atbildību šo objektu priekšā, jo viņu tiesības uz līdzdarbošanos neuzmanīgas rīcības gadījumā var apdraudēt mākslas darbu pastāvēšanu.

TĀ PAIET PASAULES GODĪBA...

MAJORU PAMATSKOLAS SPORTA LAUKUMS

Arhitektu biroja Sunstance projektētais, Jūrmalas domes pasūtītais Majoru pamatskolas sporta laukums atzinību ieguvis gan Latvijas Arhitektūras gada balvā 2007. g. par tektonisko skaidrību un inovatīvo pieeju arhitektoniskā tēla veidošanā, gan nominēts Krievijas arhitektūras balvai Arhip 2009. g., gan 2009. g. iekļauts starp 50 atzīmētajiem Eiropas Savienības galvenās arhitektūras balvas Mies van der Rohe Award 2009 darbiem, kas tolaik bija augstākā Latvijas arhitektūras starptautiskā atzinība. Viens no pasaulē vadošajiem dizaina un arhitektūras interneta portāliem Dezeen bija iekļāvis Majoru pamatskolas sporta laukumu starp desmit tābrīža labākajiem skolu arhitektoniskajiem risinājumiem Latvijā. Projekts ticis eksponēts daudzās starptautiskajās izstādēs, tajā skaitā Spānijā, Francijā un Itālijā. Taču tas objektu nav glābis, jo fizika, matemātika, materiālu dabiskais nogurums nekādi nemāk būt informēti par atzinībām, tie darbojas pēc citiem, nepielūdzamiem likumiem. Tektoniski skaidro arhitektūru vajā nelaimes – cita pēc citas, tādējādi pat skaļi brēcot (bet vai kāds dzird?), ka arhitektūras ideja ar sliktu izpildījumu ir viens vienīgs čuš. Divus gadus pēc objekta nodošanas ekspluatācijā Ditton būve (kompānija vairs neeksistē) laboja būvuzņēmuma Pucmeistars (nav informācijas, vai šis uzņēmums eksistē, bet tīmeklis uzrāda dažādas sūdzības par uzņēmuma vadību) kļūdas. Taču, kā redzam tagad, 13 gadus pēc būves tapšanas, laiks un laika apstākļi darbojušies lieliskā komandā kā mizgrauži, sākotnējo godību nolobot kārtu pēc kārtas. Jā, bērni te trenējas, bet būves skats ir kā kādas lielpilsētas maznodrošināto un bīstamo rajonu geto. Metāla konstrukcijas raud rūsas asaras, jumta segums klāts ar netīrumu kārtu, kurai cauri neizgrauzīsies vairs neviens tīrīšanas līdzeklis. Agrākais spožais objekts kļuvis par apkaimes spoku, un tikai konstrukciju siluets ir kā tāla atblāzma arhitekta iecerei. Lai gan būtu iespēja pareizas apsaimniekošanas rezultātā kļūt par arhitektūristu kārotu objektu. It īpaši tagad – Covid laikā – ikvienam ir iespēja brīvajā laikā kļūt par arhitektūristu, tādējādi bagātinot savas zināšanas.

Un vēl – šis objekts lai noteikti kļūst par biedēkli visiem, kas vēlas būvēt, nesekojojot ilgtspējas principiem.

...UN TĀ PASTĀV PASAULES GODĪBA!

**SLIDOTAVA
PASTA SALĀ JELGAVĀ**

Atklātās publiskās slidotavas segtā jumta Pasta salā izbūve. Pasūtītājs Jelgavas pašvaldība. Projekts Rodentia un arhitekts Ineta Buka. Būvnieks Igate Būve. Konkursā Latvijas Būvniecības gada balva 2018 nominācijā Koka būve slidotavas jumta izbūve no mērogos ievērojamām koka konstrukcijām ieguva 1. vietu.

Protams, salīdzinājumā ar Majoru pamatskolas sporta laukuma jumtu, slidotavas jumts ir tikai 3 gadus vecs. Bet šajā objektā pārlicina materiālu izvēle, kas nav bijis lēts prieks pasūtītājam. Taču, rēķinot plānoto kalpošanas laiku un ilgtspējas principu ievērošanu būvniecības procesā, izmaksu konteksts vairs nešķiet vājprātīgs. Karkasu veido pasaulē iecienītās līmētās koka konstrukcijas, kuras izturībā var sacensties ar metālu. Šajā jomā Latvija nevelkas ratu pakājā, bet spēj atbildēt dažādiem sarežģītiem un izaicinošiem pieprasījumiem ne vien savā valstī, bet arī Skandināvijā. Slidotavas koka konstrukcijas ir pašnesošas, tērauda elementi paredzēti tikai mezglos un atsevišķās vietās kā palīgkonstrukcija jumta seguma stiprināšanai. Kopējais liekti līmētās koksnes apjoms slidotavā ir 112 m³, ielikamo tērauda detaļu apjoms – 11,33 tonnas.

Būves konfigurācija pieļauj zem jumta izvietot pārvietojamās tribīnes pēc nepieciešamības un atkarībā no organizēto pasākumu formāta. Kā atzīst objekta būvnieki, koka priekšrocības ir tā vieglums, līdz ar to konstrukciju ir ērti transportēt uz objektu.

NEBAIDIETIES SPĪDĒT UN IZCELTIES!
AR NEPARASTĀM IDEJĀM, LABIEM DARBIEM,
DIZAINA LIETĀM – REDŽĪGIE TO NOVĒRTĒS.

ATCERĪETIES, KA KRĒSLS NAV TIKAI FUNKCIJA,
BET ZINĀMĀ MĒRĀ STATUSA INDIKATORS,
KAS DAUDZ KO VĒSTA PAR ĪPAŠNIEKU UN RĀDA,
VAI LIETOTĀJAM TUVA IZSMALCINĀTA GAUME
VAI RESTAURĒTA VĒRTĪBA, VAI ELEGANTS MINIMĀLISMS,
VAI MODERNS KOMFORTS, VAI KĀDA CITA BŪTISKA SAJŪTA.

NĀKAMAIS **APSKATS**
ZIEMASSVĒTKU
GAIDĪŠANAS LAIKĀ.

VĒLAM SPOŽAS IDEJAS
UN GAIŠMU TUMŠAJOS
RUDENS VAKAROS!

uponor

Paaugstini komforta līmeni, samazinot apkures izmaksas

UPONOR SMATRIX PULSE silto grīdu attālināta vadības sistēma

- augstāka energoefektivitāte
- augstāks komforta līmenis
- vienkārša uzstādīšana
- iespēja uzstādīt jaunai vai esošai sistēmai

Papildu informācija: www.uponor.lv

uponor
SMATRIX PULSE

Labākajos
veikalos

585 €
akcijas cena!

www.uponor.lv

